

TILLEGG 19

UTDRAG FRA DR. R.COTTRELLS TALE LOMA LINDA, FEBRUAR 1980

For tjuvfem år siden ble jeg kjent med Des Ford mens han var student ved det teologiske seminar som lå i Washington D.C. på den tiden, og jeg arbeidet med *SDA Bible Commentary*. Han ba om en anledning til en dialog med meg om helligdommen og de temaene som han i det siste har vært interessert i her, og som vi skal diskutere i kveld. Vi brukte mange timer til å samtale om disse tingene. Mine kommentarer i kveld er en sterkt konsentrert versjon av de tre talene jeg holdt på Andrews-universitetet den 20. oktober, weekenden den 20. oktober, akkurat en weekend før Des Ford holdt sin tale på PUC (Pacific Union College).

De lysbildene jeg vil bruke i siste halvdel av programmet i kveld er noen jeg tok for litt under 10 år siden for en liten studiegruppe som vi hadde i Washington, D.C., og som for det meste besto av redaktører ved *Review* og GC (Generalkonferensen), og noen få andre venner. Jeg kunne legge til at Des Ford har sett disse bildene og vi har samtalt om de tingene vi vil tale om her i kveld. Dr.Hamill og en del av formennene i den rådgivningskomiteen som GC har nedsatt til å samarbeide med Des Ford, og flere av medlemmene av denne komiteen har sett disse bildene og hørt denne talen for noen få uker siden. Jeg har lagt dem fram for det teologiske fakultet som er felles for Loma Linda og La Sierra. Jeg kan hittil si at jeg har begrenset mine personlige diskusjoner om emnet til fagkretser som jeg i flere år har følt var på sin plass, men når vi ser at disse problemene har nådd offentligheten, mener jeg det fra min side vil være uansvarlig å fortsette med å forholde meg taus.

Det er interessant at på den selvsamme dag som jeg mottok lydbåndene med Des Fords tale til PUC, fikk jeg et brev fra Harry Lowe som var ordstyrer for komiteen som skulle behandle problemene i Daniels bok. Jeg vil sitere bare en setning fra dette brevet – en meget kort sådan. "Fords presentasjon behandlet ikke noe som vi ikke diskuterte angående problemene i Daniel-komiteen for tyve år siden." Så det er intet nytt fra fagkretsen.

Jeg vil gjerne på nytt si at alle våre teologer i menigheten – kanskje alle – erkjenner at problemene vi legger fram her i kveld er reelle, men det er ingen konsensus om hvordan disse problemene skal løses. Det har vært visse personers policy å forhindre diskusjon av dette i de siste 10 år eller så, og å betrakte selv noen blant teologene som kommenterte dette spørsmålet, som en slags farlige liberalere som var en trussel mot kirken. Men jeg vil gjerne ha sagt at denne holdningen med taushet, at man ikke skal diskutere saken, har virkelig vært årsaken til en forverring av problemene inntil den tilstand vi har i dag, fordi den har forhindret våre teologer fra å sette seg ned og samarbeide om å få til en tilfredsstillende løsning på dem. Sannhetens tre bærer alltid fredens frukt. Det er best å la seg konfrontere med tingene direkte og behandle dem redelig. Og det er bare ærlig og ansvarlig diskusjon som kan oppfylle den hensikten. Det er ikke noen bagatell at det i løpet av de siste 10 eller så ikke har vært mulig å gjøre det. (Setningen er på lydbånd, og er utydlig.)

Syvendedags-adventistene har alltid med rette betraktet seg selv som Bokens folk, dvs. Bibelens, naturligvis. Og det har alltid vært vår hensikt å tro sannheten, hele sannheten og intet annet enn sannheten, slik den er fremstilt i Bibelen. Når Ellen White beretter fra sabbats-konferansen i Volney, New York, forteller hun at av de 35 som var til stede ved konferansen, var det knapt to som var enige. Noen hadde alvorlige villfarelser, og hver av dem var meget påståelige og erklærte at deres syn var det riktige ifølge Bibelen. (*Life Sketches*, s.110). Jeg vil gjerne spørre hvorfor en slik situasjon skulle oppstå, for de var jo alle ærlige mennesker? Jeg tror at de alle elsket Herren. De elsket sannheten. De studerte sannheten så godt som de kunne forstå den i Bibelen. Men når de kom sammen, var det neppe to av dem som var enige, som Ellen White sa. Hvorfor var der en slik uenighet?

Jeg vil gjerne ha sagt at svaret var at de brukte det vi i dag kaller tekstbevismetoden når de studerte Bibelen. Og siden det er tekstbevismetoden som har skapt det problemet vi møter i Dan.8,14, er det viktig at vi forstår hva metoden går ut på og hvordan den virker. Jeg vil kort nevne fem punkter. Vi kunne tatt med flere. Tekstbevismetoden tenker helt rett at Bibelen er Guds budskap til oss i dag, men glemmer også at det opprinnelig var Guds budskap til folket på den tid det ble skrevet. For eksempel 1.Kor.10,11. For det andre tar tekstbevismetoden lite, om overhodet noe hensyn til det bibelske budskapet som opprinnelig var ment, eller til de inspirerte forfatternes hensikter. Den legger en mening inn i ord og uttalelser i Bibelen som bare moderne lesere kunne tenkes å legge i dem. Når man bruker tekstbevismetoden styrker man i virkeligheten hver persons forutfattede meninger og fordommer – mine, dersom jeg er opptatt med teologi etter denne metoden – og disse forutfattede meningene og holdningene vil gjerne bestemme hva slags konklusjon man skal trekke, fordi man i utgangspunktet studerer Bibelen for hovedsakelig å få bekreftet egne meninger. Og så interessant det enn kan se ut, som den nylige flom av konferanser om rettferdiggjørelse ved tro har vist, kan alle parter sitere Ellen White og begge parter kan sitere Bibelen. Vi behøver naturligvis ikke være enige hvordan hver og en bruker den, men det er et faktum at med tekstbevismetoden vil en persons forutinntatte meninger og fordommer i stor grad bestemme hvilke konklusjoner han kommer til.

For det tredje vil tekstbevismetoden vanligvis godkjenne en bestemt oversettelse av Bibelen som den ultimate autoritet for å si hva Bibelen mener. Ingen spesiell utdanning er nødvendig for å være med på et bibelstudium etter denne metoden. Det er en slags gjør-det-selv-metode der enhver kan delta avhengig av den enkeltes evner. En rimelig evne til å lese kongens engelsk i King James-versjonen, å benytte notatene i margin og den engelske bibelordboken og å kunne definere bibelske ord ved å slå dem opp i et moderne leksikon, undertiden med referanse til andre engelske oversettelser, er de krav som i hovedsaken stilles til en person som gir seg ut på et bibelstudium etter tekstbevismetoden.

For det fjerde følger tekstbevismetoden en kritikkløs bruk av analogiene i Bibelen. Det vil si, å sammenligne Skrift med Skrift, og dermed finne et bestemt ord som helligdom i Dan.8,14, det samme ordet i 3.Mos.16, det samme ordet i Hebr.7, 8 og 9 osv., og ved å finne det samme ordet, vil den som studerer etter tekstbevismetoden konkludere med at de alle taler om samme ting, omtrent. Men det er en virkning som gjør seg gjeldende her i en slik kritikkløs bruk av analogier i Bibelen, og resultater blir ofte at teksten blir revet løs fra sin sammenheng, slik at den betyr noe helt annet enn det forfatteren hadde ment. Og ved denne metoden er man gjerne helt uvitende om at bibelske ord, uttrykk og uttalelser hadde fullstendig andre betydninger for skribenten og hans opprinnelige tilhørere enn de har for oss i dag.

For det femte kan hvem som vil benytte tekstbevismetoden. En persons oppfatning er likeså viktig og har samme verdi som en annen persons oppfatning og verdi. Og det finnes ingen reell måte å avgjøre hvilken tolkning som er riktig. Tekstbevismetoden innebærer ingen slik mulighet, og resultatet blir en betydelig variasjon i oppfatninger i den kristne verden i dag, og de fleste meningsforskjellene mellom kirkesamfunnene og til og med i vår egen kirke er faktisk fordi man bruker denne metoden.

Vel, la oss ikke ta feil her. Det er overhodet ikke noe galt i E.G.White's bruk av Bibelen når vi forstår hvordan og hvorfor hun bruker den som hun gjør. Det er en veloverveid konklusjon etter mange års studium. Men det er noe sørgelig galt med oss, med menigheten, når vi begynner å bruke hennes skrifter til å tolke Bibelen, og den måten noen av oss fortsetter å bruke hennes skrifter på som hjelp til bibelutleggelse. Jeg vil foreslå at denne ekstreme feilforståelsen fra vår side kombinert med den stadige bruken av bibeltekster har for mange vært roten til praktisk talt et hvert teologisk problem som har oppstått i kirken de siste 65 år siden E.G.White døde. Eksempelvis har vi problemene som ble tatt opp av Conradi, Fletcher, Snide, Grieve, Houteff, Shepherds Rod, (Hyrdestaven), Robert Brinsmead, Ron Numbers og Walter Rae, m.fl. Problemet dreier seg i alt vesentlig med forholdet mellom E.G.White's skrifter og Bibelen.

Denne skadelige kombinasjonen av tekstbevis-metoden og måten vi har brukt E.G.White på, ligger ved selve roten til våre teologiske problemer.

Så langt tilbake som i 1971 skrev Ellen White selv: "Hvis dere hadde gjort Guds Ord til deres studium med et ønske om å oppnå den bibelske standard og oppnå kristen fullkommenhet, hadde dere ikke behøvd vitnesbyrdene." Det er et interessant utsagn fra E.G.White. "Dere hadde ikke behøvd vitnesbyrdene." *Test.* bind 2 s. 605.

Til ulike tider irettesatte også E.G.White brødrene – fortalte dem at de ikke måtte bruke hennes skrifter til å avgjøre doktrinære spørsmål. Slik var det i denne gruppen av bibellærere, og senere i andre, som lærte hvordan man skulle gå direkte til Bibelen første gang, og det var noen som kunne følge E.G.White's råd om å gå til Bibelen for å finne ut hva den sa.

I skarp kontrast til tekstbevismetoden er den metoden som vanligvis kalles den historisk-språklige og kontekstuelle metoden, eller helt enkelt den historiske metoden, som i økende grad ble tatt i bruk i menigheten. Dens hensikt er å fastslå så nøyaktig som mulig hva de bibelske forfatterne virkelig mente med det de skrev under Den

Hellige Ånds ledelse, og hvordan de ville at deres lesere skulle forstå det. Denne studiemetoden tar hensyn til den historiske bakgrunnen for hver bibeltekst, til hvert ord på originalspråket for å fastslå meningen i en bestemt sammenheng, og til å lese hver uttalelse i sin egen kontekst, og kanskje også forfatterens hensikt med det han skrev.

Under tekstbevismetoden var E.G.White's personlige nærvær viktig for å kunne bekrefte Bibelens sanne mening etter et studium av den. Men med den historiske metoden ble det mulig å gå direkte til Bibelen, slik som man i dag vil være sikker ved å lytte til Guds stemme under Den Hellige Ånds ledelse. Det var helt umulig å komme til enighet etter tekstbevismetoden uten at E.G.White var til stede, men med den historiske tolkningsmetoden er det mulig. En stor grad av nøyaktighet og rimelig konsensus kan bli oppnådd.

For å føre denne delen av studiet til en avslutning, vil jeg gjerne si at teologene i menigheten har vært vel vitende om disse problemene med tolkningen av Daniel 8,14 og Hebreerne 9 i mange år. Enkelte har forsøkt å få Adventistsamfunnets lære om helligdommen, den undersøkende dom og 1844 til å samsvare med tekstene i Bibelen på grunnlag av anerkjente tolkningsprinsipper. Atskillige løsninger på disse problemene er blitt foreslått, men over de siste 10 årene har denne kunnskapsfiendtlige policyen lagt hindringer i veien for et effektivt samarbeid og for å komme til en konsensus. Og det er derfor det er meningsforskjeller om den løsningen som Des Ford demonstrerer for tiden. Hadde det ikke vært for denne utsettelsen av vårt studium av våre teologer spesielt de siste 10 årene, ville menigheten sannsynligvis på det nåværende tidspunkt ha nådd en klar konsensus i disse sakene, i stedet for den mulige kritiske situasjon som da kunne ha vært unngått.

Derfor bringes vi i vår historiske tolkning og anvendelse av disse versene, i betydelige vanskeligheter fordi den isolerer vers 14 fra dens sammenheng og man lar det referere til en gruppe helt andre ting.

Adventistenes tolkning er basert på visse antagelser:

1. At de 2300 aftener og morgener betyr 2300 24-timers dager.
2. At en dag-for-et-år-prinsippet er innbygd i enhver symbolsk profeti. D.v.s. at de 2300 dagene representerer 2300 bokstavelige år som begynte i 457 f.kr. og endte i 1844 e.Kr.
3. Fordi templet ble ødelagt for godt i år 70 e.Kr., ble helligdommen rensert i 1844 og av samme grunn må helligdommen være i himmelen. Det er rimelig.
4. At uttrykket "renset" i King James-bibelen er den korrekte gjengivelsen av det hebraiske ordet *nitsdaq*. Dere kommer til å høre dette ordet igjen, for *nitsdaq* betyr ganske enkelt rensert, eller ifølge RSV, gjenopprettet til sin rette tilstand. At renselsen det refereres til betyr renselsen av den himmelske helligdom på en antitypisk soningsdag med renselsen av de bekjente syndene til Guds folk, i motsetning til folket gjennom alle tidsaldre, og denne renselsen innebærer en undersøkende dom for å se om de er skikket for himmelen.

Da jeg fant at det var umulig å få adventistenes tolkning til å stemme med konteksten til vers 14, gikk jeg naturligvis til pastor Nichol som hadde vært vår sjefsredaktør til *Commentary* og var veileder for både Don og meg mens vi utførte vårt arbeid med å revidere *Bible Readings (Bibellesninger)* slik at de skulle samstemme med *Commentary*. Det var tidlig på våren i Washington, og vi hadde sett så lite solskinn og så mye snø at jeg ofte var på taket og måket i timevis av gangen, og pastor Nicol kom ut noen minutter for å snakke ut om saker og ting. Vel, jeg gikk til ham med dette problemet i Daniel 8 og ba ham om råd. Han spurte meg: "Hva sier bibellærerne?" Jeg sa: "Vi har arbeidet med *Commentary* i flere år, 14 timer i døgnet. (vi begynte arbeidet kl. 4.30 hver morgen, seks dager i uken, unntatt sabbaten, og vi arbeidet hele dagen. Det var ikke tid til noe annet.) Jeg sa: "Jeg vet ikke, for jeg har ikke hatt anledning til å snakke med dem på flere år." Han sa: "Vel, skriv et brev til dem." Så skrev jeg et brev med seks spørsmål:

1. Hva slags språklig basis er det for å oversette *nitsdaq* til rensset?
2. Hvorfor brukte oversetterne av Septuaginta ordet *katharizo* for *nitsdaq* som betyr rensset på gresk?
3. Hva slags forhold har *nitsdaq* til sammenhengen i versene 9 til 13?
4. Hvordan vil du forklare *nitsdaq* i samsvar med dens kontekst?
5. Hva slags språklige og kontekstuelle grunner kan du foreslå ved å anvende *nitsdaq* til seremonien på soningsdagen, og derfor til den undersøkende dom som begynte i 1844?
6. Hvilke grunner utenom de språklige og konteksten vil du foreslå for å bruke *nitsdaq* til seremonien på soningsdagen og derfor også på den undersøkende dom som skulle begynne i 1844?

Denne rekken med spørsmål ble sendt til åtte lærere i hebraisk – alle som underviste i hebraisk på den tiden, til hver leder for skolenes bibelavdelinger, og adskillige andre erfarne bibellærere som jeg kjente personlig og til fire tidligere bibellærere som var i administrasjonen og i redaksjonell tjeneste. Her er navnene på dem ved seminaret. Noen av disse underviste selvsagt i hebraisk. I tillegg til disse, Otto Christiansen, Graham Maxwell, Richar Litke, Sakai Kubo, lederne for avdelingene er regnet opp her – noen av disse underviste også i hebraisk – og dr. Hammill, som på den tiden var i Generalkonferensens skoleavdeling, men han var og er teolog, samt pastor Jemison, som arbeidet med læreboken i bibelske læresetninger, Don Neufield og jeg selv som hadde arbeidet med *Commentary*. Jeg trodde at det var på sin plass at jeg skulle svare og komme med min vurdering av temaet sammen med de andre. I rett tid svarte alle disse på spørsmålene og her er deres svar gjengitt:

1. Den språklige basis for å oversette *nitsdaq* til rensset. 21 ut av 27 svarte at det var intet, eller de kunne ikke angi noe. Fem sa at det var magre beviser for det. Og en hadde et meget interessant svar som jeg trodde var verdt å ta med. Muligheten for en ukorrekt hebraisk oversettelse fra en ukjent arameisk original. Jeg trodde at det fantes noe grunnlag for en slik viktig læresetning som 1844.

2. Hvorfor oversatte man i Septuaginta *nitsdaq* med *katharizetai*? Fjorten sa at de hadde ingen ting å foreslå. Åtte sa: Vel, de brukte Daniel 8,14 på Antiokus. To av den bygde på en antagelse, at det er en imaginær hebraisk tekst som betydde å rense. To sa at oversetterne av Septuaginta forsto at det gjaldt den himmelske helligdom. (Det vil gi dem en smule kredit.) En sa at de hadde en del forutinntatte meninger. (Vel, kanskje det.) Og en sa at det var et heldig sammentreff. (Hvordan vil du like å ha en viktig del av din tro basert på et heldig sammentreff? Er det slik Gud arbeider? Det tror jeg ikke.)
3. Forholdet mellom *nitsdaq* og dets kontekst i versene 9 til 13. 19 av de 27 sa at det ikke hadde noen sammenheng med konteksten, og hadde intet forslag. Fire sa at det betyr en gjenreisning etter skade som er påført av det lille hornet. Det er naturligvis korrekt. Fire sa at det refererte seg til gjenoppgjøret av sannheten om helligdommen som har vært tilslørt av pavemakten som det lille hornet.
4. Den foreslåtte oversettelsen av *nitsdaq* tolket ut fra konteksten.
5. Hva slags språklige eller kontekstuelle grunner er det til å anvende Dan.8,14 på den seremonielle soningsdagen og den undersøkende dom; har du et forslag? Og legg merke til at ingen av dem gav noen språklig eller kontekstuell grunn for adventistenes tolkninger.
6. Har du noen andre grunner til å anvende Dan.8,14 på denne måten? 13 sa enten at det var ingen andre grunner, eller så foreslo de ingen annen. Syv sa at det er ved analogi mellom den jordiske og den himmelske helligdom. (Det er naturligvis rett.) Fem sa at profetiens ånd brukte det slik. To sa at det var et lykkelig sammentreff under oversettelsen. (Og jeg skjelver når jeg tenker på at min tro skal være basert på et lykkelig sammentreff.)

Vel, som et resultat av dette dro jeg tilbake til pastor Nichol med resultatet av rundspørringen og fikk ingen hjelp. Han tok resultatene av rundspørringen som ikke hadde de spesielle navnene knyttet til svarene, med seg til pastor Figur som var Generalkonferensens formann. Som en følge av dette satte pastor Figur og lederne i Generalkonferensen ned en komité som skulle behandle problemene med Daniels bok. Her er medlemmene i komiteen med pastor Harry Lowe som formann. I tillegg har vi de ordinære medlemmene, og det ble invitert flere personer som skulle sitte sammen med oss, og det gjorde de det meste av tiden. Den ble nedsatt høsten 1960, og møtte først den 4. januar 1962. Det var et ganske langt tomrom her, men likevel. Og her er de andre gangene vi møttes, i til sammen 16 dager i Takoma Park og Berrien Springs. Jeg regner ikke med å lese i gjennom alt. Her er en liste over de 45 dokumentene som ble fremlagt av de forskjellige komitémedlemmene. Det er interessant at Ford bidro med noen papirer selv om han var i Australia, og komiteen vurderte dem. Her er tre av dem. Så tror jeg at dere på neste side vil finne hans navn på nytt i denne saken.

Nå vil jeg gjerne undersøke og oppsummere komiteens arbeid fra 1961 til 1966, når den endelig avsluttet *sine die* (uten noe resultat). Dette er den historiske adventistiske tolkningen. (Jeg vil forklare dette litt senere.)

Men i utgangspunktet var det to fundamentale synspunkter som til slutt kom fram, selv om det var en stor variasjon i oppfatninger i komiteen.

1. Flertallet holdt seg til den tradisjonelle tolkningen.
2. Minoriteten ville ha en omfortolkning.

For det første, flertallet sa at Dan.8,14 er en kontekstuell øy, d.v.s. den har ingen forbindelse med sin kontekst og kan ikke tolkes i henhold til konteksten, men ved bibelsk analogi, d.v.s. i henhold til 3.Mos.16, Hebr.9 osv. Mindretallet sa at verset er en uløselig del av konteksten og må tolkes i henhold til denne, både bokstavelig og historisk, men en anvendelse som rekker hinsides dens egen historiske sammenheng som er fremstilt av senere inspirerte forfattere.

For det andre, noen i komiteen foreslo at Dan.8,14 er apokalyptisk. Vel, vi var enige om at Dan.8,14 er apokalyptisk, men det var en forskjell mellom flertallet og mindretallet når det gjaldt den apokalyptiske tolkningen. Flertallet sa at apokalyptikken ikke er egnet til tolkning i henhold til de vanlige språklige, grammatikalske, kontekstuelle og historiske normer. Mindretallet sa at disse normene er likeså gyldige og nødvendige når vi har med apokalyptikk å gjøre som ved andre litterære former, men vi stanset naturligvis ikke der.

For det tredje, at Dan.8,14 er eskatologisk. Jeg kan høre ordet ringe gjennom komiteen igjen og igjen. Vel, vi var alle enige om at Dan.8,14 er eskatologisk, men var uenige når det gjaldt profetiens eskatologiske natur og hvordan de skulle tolkes. Flertallet sa at eskatologisk profeti i Det gamle testamente ikke var relevant for folket eller for den historiske situasjon på Det gamle testaments tid, men var adressert på tvers av århundrene til Guds utvalgte folk i vår tid og skulle forstås utelukket ut fra vårt historiske perspektiv. Mindretallet sa at eskatologisk profeti i Det gamle testamente, deriblant også profetiene i Daniel, opprinnelig ble adressert til oldtidens Israel som paktens folk og skulle ha blitt oppfylt på dem, men ble senere i prinsippet overført til den kristne kirke sammen med andre privilegier, forpliktelser og løfter ifølge pakten, dog ikke nødvendigvis i enhver detalj.

Det fjerde gjaldt de 2300 aftener og morgener og himmelens helligdom. Flertallet finner den himmelske helligdom i Dan.8,14, slik det så ut for meg, og det er min oppfatning at ved en sirkelargumentasjon bestemmer man konklusjonen ved å postulere en nøkkelfaktor til denne konklusjonen, a priori som sin grunnleggende antagelse. Mindretallet av oss aksepterte den himmelske helligdom slik den er beskrevet i Hebreerbrevet og i Dan.8,14 som passende på helligdommen i henhold til en senere inspirert forfatters autoritet. M.a.o. vi kom alle fram til den samme konklusjon, men vi var uenige om hvordan vi mente vi kunne komme dit.

For det femte, når det gjelder betydningen av ordet *nitsdaq* – rensset eller gjenreist til sin berettigede stilling – så forsvarte flertallet KJV-oversettelsen "renset" som den sanne betydningen av *nitsdaq*, til tross for det faktum at ordet aldri er brukt i den betydningen i hele den hebraiske litteratur, i Bibelen så vel som alt annet. Mindretallet aksepterte at det tross betydningen av *nitsdaq* slik det fremkommer i Det gamle testamente kunne medgis at man kunne si "renset" av hensyn til argumentet, men det ville fremdeles

etterlate oss i store problemer med konteksten.

For det sjette, noen i komiteen understreket det de tenkte på som et utvidet syn, d.v.s. tolkning ved analogi, å innføre helligdomsbegrepet flere steder i Skriften. Flertallet antok at helligdommen i Dan.8,14 er den samme som i Hebreerbrevet. Man definerer renselsen som en analogi til helligdommen i 3.Mos.16. Mindretallet erkjenner gyldigheten av analogi, men fastslår at den analoge karakter av en annen bibeltekst må først fastslås på grunnlag av den kontekst som i begge tilfellene rettferdiggjør denne analogien.

Det syvende gjaldt forutsigende profeti og den guddommelige hensikt. Flertallet forutsatte guddommelig kunnskap om fremtiden og/eller forsynet som de grunnleggende elementer i forutsigelsene, og kom fram til at slike forutsigelser derfor er absolutte, ubetingede og ikke gjenstand for noen forandringer på grunn av endrede historiske omstendigheter. Vi foreslo at vi går ut fra at forutsigelsene er en funksjon av en guddommelig plan. Det er ikke en kategorisk forutsigelse av fremtiden, en erklæring om at Guds ultimate vilje er ubetinget, fordi hans hensikt med det folket som han ved sin pakt med det har kalt til sitt redskap for å gjennomføre sin plan, alltid er avhengig av at det responderer positivt og samarbeider med ham.

Til sist, hvordan oppsummerte komiteen diskusjonene omkring tolkningsproblemene? Flertallet sa at adventistenes fortolkning kan begrunnes tilfredsstillende på grunnlag av de nevnte antakelsene, og om det var noen problemer, så skulle man glemme dem, og komiteen skulle gi en rapport som ville styrke troen på den tradisjonelle tolkningen hos vårt folk. Nå vil jeg ikke legge ordene i munnen på noen, men det var flere i komiteen som gav uttrykk for det, og at jeg ganske enkelt siterte flertallet i komiteen. Mindretallet sa at ved å ignorere problemene ville vi stilltiende innrømme at vi ikke hadde noe svar på dem. Husk at komiteens navn var Komiteen for problemene i Daniels Bok, og flertallet foreslo at vi skulle glemme problemene og ikke si noe om dem, men da ville komiteen vise seg naiv og dum for kunnskapsrike adventister og ikke-adventister med bibelkunnskap.

Vi hadde fire forskjellige forslag til en rapport som vi kunne føle oss vel med. Flertallet ville vi skulle skrive våre navn under en rapport som ikke engang ville nevne problemene i Daniels Bok, og det kunne vi ikke gjøre med god samvittighet.

Vårt første forslag var at vi skulle behandle problemene på en redelig måte, og legge fram begge synspunktene. Vel, det ville ikke flertallet.

Så kom vi opp med et nytt forslag, at komiteens rapport skulle bli offentliggjort uten underskrifter fra komitémedlemmene. Men det ville de ikke. De ville ha våre underskrifter på den.

Det tredje: Vi foreslo at medlemmene skulle la papirene bli offentliggjort bare under deres navn med OK.

Det fjerde: Mindretallet skulle få tillatelse til å trekke seg fra komiteen for at majoriteten

skulle få sende ut en enstemmig rapport slik som de ønsket. Vi tilbød oss å gå på gangen mens de tok en votering slik at de kunne bli enstemmig. Eller dersom de ønsket, var vi rede til å trekke oss fra komiteen for godt.

Vel, ingen av disse forslagene kunne aksepteres av flertallet, slik at møtet ble avsluttet *sine die* uten noen rapport etter fem hele års arbeid med saken.

La oss se på problemet i Dan.8,14 og sette det i skarpt søkelys.

1. Ser vi på sammenhengen, er aftenene og morgenene de stadige brennofrene kveld og morgen, eller de regulære daglige ritualene i helligdommen, ikke de lyse og mørke delene av dagen. Med to slike seremonier utført hvert døgn, ett om morgenen og ett om kvelden, vil de 2300 av dem utgjøre et tidsrom på 1150 24-timers døgn, ikke 2300!

2. Intet sted i Skriften er år-dagsprinsippet sagt å være en norm for tolkning av profetiske tidsperioder. De to tekstene vi vanligvis refererer til er på ingen måte analoge med Dan.8,14. Jeg vil forklare hvorfor. I tallrike tidsprofetier angir konteksten bokstavelig tid. I Skriften er det intet som indikerer år-dagsprinsippet. Den første gangen vi støtte på det i litteraturen, var det så vidt jeg vet, den jødiske lærde Maimonides som kom opp med idéen i omkring det 13. århundret. I kap. 9 forteller engelen Daniel at befalingen som utgjorde starten på de 70 ukene kom fram da han begynte å be, Dan.9,23. Kapittel 9 knytter det lille horn til den 70. av de 70 år-ukene og gjør de 2300 aften- og morgenofrene umulig innenfor de 1260 dagene i den siste halvpart av den 70. uken.

3. Hovedantakelsen at de 2300 dagene nådde langt forbi templets ødeleggelse i år 70 e.Kr., slik at man her hopper fra den jordiske til den himmelske helligdom, er uten bibelsk gyldighet. Inspirasjonen plasserte de profetiske budskapene i Daniel innenfor tekstsammenhengen i den historiske delen av boken med oldtidens Israel som det utvalgte folk. Dersom inspirasjonen faktisk hadde ment en annen anvendelse av vers 14, hvorfor er der ingen klar positiv uttalelse om dette noe sted i Bibelen? At Daniel fikk denne forutsigelsen innenfor den historiske sammenhengen der den ikke skulle anvendes, uten noen advarsel om at den ville oppfylles langt bortenfor denne historiske konteksten ville uvegelig forvirre og bringe den jødiske leseren på avveier. Det Gamle Testamente kjenner intet til en helligdom i himmelen. Og det er ikke gyldig eksegesi å lese Det Nye Testaments begrep om en himmelsk helligdom tilbake til Det gamle testamentes historiske kontekst med dens jordiske helligdom.

4. *Nitsdaq* betyr ikke rensed og forekommer aldri i den betydningen i noen hebraisk litteratur. Videre er det aldri brukt i forbindelse med det daglige ritualet, med soningsdagen eller syndsforlatelsen. Den idéen at seremonien på oldtidens soningsdag har en motpart i den himmelske helligdom – at Daniel 8,14 beskriver renselsen av den himmelske helligdom og den motbilledlige soningsdagen ved at de bekjente synder fjernes hos Guds angrende folk, som en siste akt i en undersøkende dom, er basert på en analogi som ikke finnes hos de inspirerte forfattere i Bibelen, hverken eksplisitt eller implisitt.

Konteksten til Dan.8,14 knytter vanhelligelsen av templet til det lille hornet.

Adventistenes tolkning anvender dette på en overføring av de bekjente synder til den himmelske helligdom ved Kristi prestetjeneste. Ved å late som at adventistenes fortolkning leser Dan.8,14 i sin sammenheng ville derfor være å forveksle det lille horn med Kristus. M.a.o., vi kan ikke ha både konteksten og adventistenes fortolkning bare ut fra Bibelen selv. På samme måte anvender vi 9,27 på opphøret av ofringene på Kristi død på korset. Mens derimot konteksten anvender det på det lille hornet som fjerner det stadige brennofferet i kap.8,11-13.

Hermed lurer dere vel på om jeg er en syvendedags-adventist? Jeg vil gjerne slå fast for dere at jeg er en SDA i fjerde generasjon. Jeg tror på adventistenes tolkning av Dan.8,14, så vi er ikke ferdige ennå.

15. Kristus og forfatterne i Det nye testamente omfortolker Daniel. Og vi kan gjøre et studium av Daniels bok og vise at Kristus ikke bare tolker det Daniel skrev. Han omfortolker det i en ny historisk situasjon.

16. Ellen White omfortolker Daniel for vår tid. Og det fordi jeg fullt ut tror og er overbevist om at Gud talte til og gjennom Ellen White, og jeg aksepterer hennes skrifter 100%. Jeg godtar omfortolkning, hennes godkjenning av adventistenes forklaring på den himmelske helligdom, den undersøkende dom og 1844 fordi jeg aksepterer henne som en inspirert forfatter. Og derfor er Daniel meget nært knyttet til adventbudskapet, og vi kan ha full tillit både i de kontekstuelle fakta i Daniels bok og deres anvendelse på det jødiske folk i oldtiden fordi Guds hensikt med dem ville blitt fullbyrdet om de hadde vært trofaste. Fordi Kristus ikke kom og hans rike ikke er etablert og vi tror det vil skje ved hans gjenkomst, må det opplagt skje en oppfyllelse i fremtiden, og Ellen White påpeker for oss hva oppfyllelsen vil bli, så derfor godkjenner vi både den kontekstuelle tolkningen og omfortolkningen av forfatterne i Det nye testamente og Ellen White som forteller oss det som Gud vil vi skal forstå i vår tid.

Man må ikke tro at dr.Cottrell er enig i alt det Desmond Ford har sagt eller skrevet om Dan.8,14. Det er han ikke. Generelt er hn sannsynligvis enig i det som Ford har sagt om problemet, men ønsker en annen løsning på det. På samme måte må man ikke tro at Ford tolker bibeltekstene akkurat slik som dr. Cottrell. (D.Ford)

TILLEGG 20

KRISTI GJENKOMST PÅ BETINGELSE

Fairbairn sier: "Når det dreier seg om forutsigelser...vedrørende Kristi andre komme – kan det derfor ikke være noen tvil om at (uansett hvor fastsatt det er i det himmelske råd) visse ting blant menneskene fremstilles som å ha en tendens, på den ene side til å forhindre, og på den annen side til å fremme det som skal komme. I en av sine lignelser taler vår Herre som om det avhenger av trofasthet og utholdende bønn hos sitt utvalgte folk (Luk.18,1-8). Apostelen Peter bruker et ennå sterkere språk, han oppfordrer de troende til å leve et liv i hellig ferd og gudsfrykt, slik at de kan fremskynde Herrens dags komme (for det er den klare meningen med det han sier...2.Pet.3,12). Og Paulus taler

ikke bare om en mektig utvikling av frafall (sic) som nødvendigvis må oppstå før denne dagen kommer, men også om visse ting som han ikke beskriver nærmere, som vil hindre denne utviklingen og forsinke Herrens personlige gjenkomst som i rekken av forsynets begivenheter ville komme etter de foregående." *The Interpretation of Prophecy* (Edinburgh 1956), sidene 64-65. Fairbairn forklarer så sin tro mer utførlig på grunnlag av forsinkelsen av *parousia*. "...for kirken som da i sitt liv og i sine velsignelser var i sin vår tid, som brant med hellig glød for at dens misjon skulle fremskyndes og fullbyrdes, kunne det godt se ut som at tingene ble gjort rede til den siste innhøstning i verden. Likevel må det ha vært umulig for noen å lese tilstrekkelig nøye noen av vår Herres lignelser, og heller ikke det som Paulus skrev om det store frafallet (sic)...uten å komme til den overbevisning at det fremdeles innebar et alternativ, nemlig det at hvis Kristi kirke skulle degenerere på sin vei, hvis den skulle begynne å slumre i det verk som var gitt den, og ennå mer, hvis den skulle bli påvirket av en kjødelig ånd og verdens korrupte væremåter, da ville aftenskyggene måtte bli lengre, og...Herren ville måtte utsette dagen for sin tilsynekomst." *Ibid.* side 65. Fairbairn gir oss flere eksempler fra Skriften som støtter denne tanken. Han minner oss for eksempel om at Kristus lovet de tolv (også Judas!) at de en dag skulle sitte på tolv troner og dømme Israels tolv stammer – en uttalelse som var likeså absolutt som Mark.13,30.

TILLEGG 21

ÅRDAGS-PRINSIPPET

Del 1.

En nylig utkommet bok av Norman F. Doty, *Another Look at Seventh-day Adventism*, angriper det han kaller "en villedende årdags-teori," som er grunnleggende i Syvendedags-adventistenes profetiske kronologi, og Desmond Ford, som er sjef for vårt Australasian Missionary College Bible Department svarer her Doty om dette viktige årdags-prinsippet som brukes i bibeltolkningen. Vi er visse på at våre predikanter vil finne dette å være en betimelig og nyttig artikkel.

Syvendedags-adventistenes krav på guddommelig autoritet hviler for en stor del på betydningen av tidspunktet 1844. Dette tidspunktet avhenger av endepunktet på de 2300 dagene og årdags-prinsippet. Mens de fleste adventistene uten tvil aksepterer dette prinsippet for profetiutleggelse, er ikke våre kritikere så naive og imøtekommende. De

spør oss: "Hva har 4.Mos.14,34 og Esek.4 å gjøre med den apokalyptiske symbolbrikken i Daniel og Åpenbaringen?" De peker videre på at hverken Daniel eller Åpenbaringen har noen tekst som sier at én dag i profetien skal bety ett år. Norman F. Doty er typisk for våre kritikere, og

han sier:

DESMOND FORD

Basert på den feilaktige årdags-teorien, tolkes bokstavelige tidsperioder symbolsk, og det medfører blant annet to større feil: At man tilskriver året 1844 profetisk betydning og påstanden at Adventbevegelsen oppfyller symbolene med de flyvende englene i Åp-14...Dets talsmenn uttrykker seg med en skråsikkerhet som få vil synes er berettiget.¹

Som svar på slike anklager, la oss kaste et nytt friskt blikk på bevisene som underbygger den historiske tolkningsmetoden man bruker på tidsperiodene i Daniel og Åpenbaringen.

Den bærede formel gjennom lang tradisjon som kalles årdags-prinsippet er beskrevet i boken *First Elements of Sacred Prophecy* og sitert i vår egen *Source Book for Bible Students*, sidene 585-586 (1919-utgaven). Den lyder slik:

Årdags-prinsippet, dets generelle natur – det kan summeres opp i disse reglene:

1. At kirken skulle ifølge Guds vilje etter Kristi himmelfart holdes i en levende forventning om hans hurtige gjenkomst i herlighet.
2. At en lang periode på nesten to tusen år skulle gå mellom Kristi første og andre komme ifølge det guddommelige råd, og dette skulle markeres ved en nådetid for hedningene.
3. At for å styrke troen og håpet i menigheten under den lange forsinkelsen ble en stor del av den lange perioden varslet i profetiene, men på en slik måte at dens virkelige lengde ikke kunne forstås inntil dens avslutning ville se ut til å nærme seg.
4. At andre tidsperioder fra Daniel og Johannes ble åpenbart sammen med denne, og underlagt én felles regel for fortolkning.
5. At periodene som er blitt billedlig åpenbart er uten unntagelse i Daniel og Johannes' åpenbaring og dreier seg om den generelle kirkehistorien mellom profetens tid og Kristi andre komme.
6. At hver dag i disse forutsigelsene representerer et alminnelig år, som i Ezekiels syn, at en måned betyr tretti, og en tid betyr tre hundre og seksti år. – Presten T.R.Birks, *First Elements of Sacred Prophecy* (London: William Edward Painter, 1843), s. 311.

Denne uttalelsen anbefaler seg selv til den som er åpen for det, men noen kan ledes til å spørre: "Er dette alt som kan sies?" Hensikten med denne artikkelen er å gjøre noen tilleggsobservasjoner om saken, og disse vil nå bli satt fram punktvis.²

1. *Tidsprofetiene er viktige deler av to bøker i Bibelen som Gud selv har sterkt oppfordret oss til å forstå.* Daniel for eksempel, er den boken i Det gamle testamente som er den eneste Kristus selv oppfordrer oss til å studere (Matt.24,15), og

Åpenbaringsboken åpner med en velsignelse fra Gud over "den som leser" og "de som hører." Vi blir forsikret av den hellige tekst at alle de "forseglede" delene av Daniels profeti vil bli forstått av de vise "i endens tid," og situasjonen vil være lik når det gjelder de profetiene i Åpenbaringen som er nær knyttet til profetiene i Daniel. Å forstå begge bøkene, dermed også tidsperiodene, vil nødvendigvis føre til at begge bøkene blir til ett, og *det er spesielt tidsperiodene* som det refereres til i Skriften som er forseglet inntil de siste dager. Sammenlign Dan.8,26, 12,4 og Ap.gj.1,7.) At Gud skulle kreve av sin menighet at den skulle forstå de eskatologiske delene av hans ord med unntagelse av tidsperiodene er ikke sannsynlig. De ble også skrevet "til lærdom for oss" (Rom.15,4).

2. *Tidsperiodene er på mer enn ett sted forkynt på bakgrunn av spesielt alvorlige situasjoner.* I de tre tilfellene finner vi at Kristus selv åpenbarer tidsbudskapet. (Sammenlign Dan.8,11-14, Dan.10,5-6 og Dan.12,6-7 med Ap.1,13-16.) Temaet i hvert tilfelle er likeså inntryksfullt. Konteksten til de 2300 dagene, de 1260 og de 1335 dagene understreker de kataklysmiske (store katastrofer, verdens undergang) begivenheter som er forbundet med avslutningen av den store konflikt mellom Kristus og Satan. (Se Dan.8,17, 25-26, 12,3-4 og 9-13.) Derfor har de som studerer Bibelen rikelig oppmuntring til å betrakte disse profetiske periodene som betydningsfulle og viktige sider ved åpenbaringene og ikke bare innbilninger eller "blendverk."

3. *Det foregående punkt vedrørende de av Gud angitte viktige tidsperioder har sin støtte i de rikelige bevisene for det faktum at det i disse profetiene ikke kan dreie seg om ordinære "dager."* Da synene selv dreier seg om omfattende og ikke bagatellmessige temaer, vil tidsperiodene som er understreket mer være symboler på utvidede enn begrensede områder. Poengene a, b, og c som følger, støtter denne konklusjonen.

a. Synene, deriblant tidsperiodene er opplagt symbolske, men *den grunnleggende symbolbruken i hvert tilfelle har bestemt betydning som kan fastslås med sikkerhet.* I Dan.2 for eksempel, symboliserer de fire metallene i billedstøtten fire riker. På samme måte blir de fire dyrene i Dan.7 forklart som fire riker. Slik må tidsperiodene som ligger i slike profetier, sammen med de andre særtrekkene nødvendigvis bli mer symbolske enn bokstavelige, og i stand til å kaste lys over saken.

b. *Den særegne måten tidsperiodene i Daniel og Åpenbaringen er uttrykt viser også at de må forstås symbolsk.* Tenk for eksempel på "en tid, tider og en halv tid" i Dan.7,25. Hvorfor er det formulert på denne merkelige måten hvis den kun refererer seg til tre og et halvt år? Et slikt tidsintervall finnes angitt to andre steder i Bibelen, og i begge disse tilfellene er det beskrevet på naturlig måte med "tre år og seks måneder." (Se Luk.4,25 og Jak.5,17.) Dette er sant i et hvert lignende tilfelle. Paulus oppholdt seg i Korint i "et år og seks måneder" (Ap.gj.18,11). David regjerte i Hebron i "syv år og seks måneder" (2.Sam.2,11). Han er beskrevet som værende i filistrenes leir "et helt år og fire måneder" (1.Sam.27,7). Hvor ulik denne formuleringen er uttrykt med "en tid, tider og en halv tid"! Årdags-teorien ville kreve at symbolet skulle uttrykkes på en slik måte at det indikerte at det ikke skulle forstås bokstavelig. Gjør ikke Dan.7,25 dette på en beundringsverdig måte?

De ulike uttrykkene som er brukt til å betegne den samme perioden er et bevis til for at

en tid, tider og en halv tid i Dan.7,25 ikke kan representere tre og et halvt naturlige år. Det står to ganger at det er en tid, tider og en halv tid, en gang som en tid, tider og en halv, to ganger som førtito måneder og to ganger som 1260 dager. Ved å sammenligne konteksten i hvert tilfelle, har vi beviset for at det dreier seg om den samme tidsperioden. Men det naturlige uttrykket "tre år og seks måneder" er ikke brukt en eneste gang. Det er åpenbart at Gud med dette viser at uttrykkene er symbolske.

På en måte ser det ut til at Den Hellige Ånd bruker opp alle uttrykksmåter for å angi dette tidsintervallet, og utelukker bare én form, den som naturligvis ville bli brukt i ordinær tale og skrift, og som uten unntagelse er brukt i Bibelen ved andre anledninger for å angi en bokstavelig periode. Denne variasjonen er særdeles bemerkelsesverdig dersom vi aksepterer årdags-systemet, men blir uforklarlig etter den andre oppfatningen.³

Tilfellet ligner på det neste, det med de 2300 dagene. Er dette uttykt på den normale måten om en ordinær tidsperiode? Tvert i mot. For å bruke en marginal lesning av Dan.8,14: "Inntil to tusen tre hundre aftener og morgener, så skal helligdommen bli rensset." Dette er absolutt ikke den vanlige og bokstavelige måten å beskrive en periode på mellom seks og syv år. *Det er bare tre tilfeller i hele Bibelens historie der en periode på mer enn førti dager er beskrevet kun med dager, og det er absolutt uten presedens i Skriften at perioder på mer enn ett år skulle beskrives slik (1.Mos.7,4, Neh.6,15 og Ester 1,4).*

c. Konteksten i Dan.7 og 8 utelukker den idéen at de nevnte periodene skulle være bokstavelig. I det første tilfellet dukker det lille hornet opp av det fjerde verdensriket og består til tiden for dommen og Kristi gjenkomst, og Dan.7,25 erklærer at perioden "en tid, tider og en halv tid" strekker seg over det meste av perioden. Hvor umulig ville ikke dette bli dersom det bare betydde tre og et halvt år! I Dan.8,17 blir profeten på samme måte fortalt at de 2300 dagene ville strekke seg fra gjenreisningen av helligdommen inntil "endens tid." Dette betyr at det gjelder en periode på 2300 år. Nedtrekningen av helligdommen som er omtalt i Dan.8,11-13 kunne ikke begynne før gjenreisningen som er omtalt i Dan.9,25, i det femte århundret f.Kr. Og ved siden av dette, dets avslutning er uttrykkelig sagt å høre til de siste dager, like før de "forstandiges" siste forkynnelse av evangeliet. (Se Dan.12,3-4.) *Det er i stor grad blitt oversett av våre kritikere at Dan.8,17, når det er knyttet til Dan.12,3, 9-10 og 13, avgjør at de 2300 dagene dekker mange århundrer.* I Åp.12 dekker de 42 månedene en større del av tiden mellom det første og det annet komme når kirken ville være i forfølgelsens ørken i middelalderen. Dette er akseptert av alle fortolkere.

4. Siden kortlivete dyr blir brukt som symboler for lenge eksisterende riker, er det i høyeste grad sannsynlig at de tidsperiodene som er nevnt også er fremstilt i skala med en liten tallenhet som betegner en lengre.

*5. Det ene tidsmålet som er i vanlig bruk av mennesker som ikke er brukt i tidssymbolene i Daniel og Åpenbaringen er året. Dager, uker og måneder blir beskrevet som 1260 dager, 70 uker og 42 måneder, men det ordinære ordet for år er ikke funnet.⁴ I stedet er det hebraiske ordet *moced* det grunnleggende uttrykket som er anvendt (Dan.12,7). Dette uttrykket som er oversatt "en tid," betyr i alminnelighet ikke "et år."*

Ordet forekommer ofte i Det gamle testamente og er brukt til å betegne perioder av ulik lengde. Det første tilfellet er brukt i 1.Mos.1,14: "De skal være til tegn og fastsatte *tider* og dager og år." Ordet er ofte brukt til å betegne den fastsatte tid for alle høytidene i loven. (Se 3.Mos.23,2 4, 37 og 44, 4.Mos.9,2-3, 7 og 13 etc.) Det greske uttrykket *kaipous* i Åp.12,14 er på samme måte ubestemt. Den mest åpenbare forklaringen på utelatelsen av det vanlige ordet for år i symbolbruken om tidsrom i Daniel og Åpenbaringen, mens andre kalenderuttrykk er funnet, er at året er målet som er brukt som symbol gjennom disse profetiene, og at dagen, den minste av de symbolske tidsangivelsene på kalenderen er brukt til å representere det. Det er en naturlig rimelighet i årdags-prinsippet som valgt av Skaperen når vi husker at jorden har to omdreininger, én om dens akse som tar tjuefire timer og kalles "dag" eller "døgn," og den andre er dens omløp som tar 365 dager, og utgjør "året." Det er absolutt på sin plass at den mindre skulle være symbolsk for den større.⁵

FOTNOTER

1. Norman F. Douty, *Another Look at Seventh-day Adventism* (Michigan: Baker Book House, 1962), sidene 102-103.
2. Forfatteren erkjenner at han står i gjeld til T.R.Birks og til H.G.Guinness for flere av disse poengene. Fordi slike verker som *First Elements of Sacred Prophecy and the Approaching End of the Age* nå er vanskelig å skaffe, er det kanskje ikke av veien å understreke noen av de tingene som er fremsatt i disse.
3. T.R.Birks, *First Elements of Sacred Prophecy* (London: William Edward Painter, 1843), s. 352.
4. Den hebraiske preposisjonen *lamed*, oversatt "på" i dette verset ville bli bedre oversatt slik det er andre steder i dette kapitlet, nemlig med ordet "inntil eller til." Betydningen av "på" eller "det" passer ikke på *lamed* noe sted i dette synet, d.v.s. "mot eller inntil himmelens fire himmelretninger," vers 8: "så hørte jeg en av de hellige tale" og *lamed* knyttet til "synet" i vers 26 som "til" er det eneste som gir mening. Meningen er "inntil," og det samme kan sies om vers 17. Sammenlign også Dan.4,11 og 5.Mos.16,4. I overensstemmelse med dette omtales løftet at Daniel skal stå opp til sin lodd, til dom og belønning ved "dagens ende." Dette faktum alene gjør det sikkert at de profetiske tidsperiodene strekker seg til endens tid.
5. Den greske teksten til Åp.9,15 peker på et tidspunkt og neppe på en periode som det her vises til. Se moderne oversettelser og *SDA Bible Commentary*, bind 7, sidene 793, 796 og 856-857.

(Avslutning følger)

Årdags-prinsippet* (Avslutning)

***Den første delen av denne utfordrende fremstillingen kom i den siste utgaven. For å få fram forfatterens tese så tydelig som mulig, vil det være klokt å studere disse to seksjonene sammen. Vi er overbeviste om at våre lesere vil sette pris på den forskning dr. Ford har gjennomført på dette viktige felt innen profetisk sannhet. – Redaktøren.**

Deretter ledes vi til å spørre om hvorvidt det er noe i resten av Bibelen som indikerer at Gud noensinne har valgt en slik symbolbruk. I 4.Mos.14,15 og i Esek.4,6 finner vi bevis på at det er tilfellet. *Ved andre anledninger har vi nøyaktig denne symbolikken, og en av disse anledningene var i tiden for Daniels fangenskap, og bruken av den var i forbindelse med en samtidig profet.* At Gud derfor skulle bruke den samme symbolikken i apokalyptisk profeti er ikke overraskende.

6. *Den pragmatiske testen burde nå anvendes, og spørsmålet bli stilt: "Har noen av Daniels profetier allerede blitt nøyaktig oppfylt i henhold til de prinsippene vi studerer etter?"* Dan.9,24-27, profetien om de sytti ukene ser ut til å være blitt oppfylt på denne måten. Mens det hebraiske ordet her for uker, *shabua*, ganske enkelt betyr hebdomade (syv år) ikke desto mindre dreier Bibelens bruk av dette uttrykket seg om en uke av dager. (Det er for eksempel ikke brukt i 3.Mos.25,1-10 for denne syvårsperioden.) Se 1.Mos.29,27-28, Dan.10,2, Esek.45,21 osv. Siden andre tekster viser at denne perioden på 490 år når fram til Messias, og er skåret av den lengre perioden på 2300, er det opplagt at den sistnevnte også må bestå av år. Slik har vi her i Dan.9 utført den pragmatiske testen, og rettfærdiggjort årdags-prinsippet til tross for det faktum at ordet dag ikke er nevnt noe sted i teksten.⁶

7. *Vi finner et vitnesbyrd til som ikke må utelates, i Åp.10,5-7.* Her leser vi: "Og engelen som jeg så sto på havet og på jorden, løftet sin høyre hånd mot himmelen og svor ved ham som lever i all evighet...at det ikke skal være mer tid, men i de dagene da den syvende engels røst blir hørt, når han skal blåse i basunen, da skal Guds hemmelighet være fullbyrdet." Fotnoten til denne teksten henviser leseren til Dan.12,7. Det er opplagt at det første sitatet refererer til det andre, og når det gjør det, viser det klart *at de tidsperiodene som det henspilles på i den teksten som er sitert fra Daniel fremdeles hadde sine oppfyllelser århundrer før Johannes' profeti, og at de skulle nå til tidens slutt da "det ikke skulle være mere tid" og "Guds hemmelighet skulle være fullbyrdet."* Åp.11,2 siterer på samme måte fra Dan.8,14, og viser at oppfyllelsen av de 2300 dagene førte fram til langt inn i den kristne tidsalder. Bare årdags-prinsippet anvendt på Daniels periode kunne gjøre disse oppfyllelsene i Det nye testamente mulig, forutsatt at disse periodene var ment å være likeså spesifikke som andre bibelske perioder, som de 120 årene før vannflommen, eller de 450 årene vedrørende Abrahams ætt, eller de 40 årene med vandring i ørkenen. (A-123)

8. *Prinsippet med gjentakelse og utvidelse som karakteriserer profetiene i Daniel og Åpenbaringen kaster også lys på tidsperiodene som er anvendt i disse bøkene.* Det er

opplagt for hver en uhildet leser av Daniel at det syvende kapitel dekker den samme grunn som det andre. Kapittel 8 beveger seg over verdensrikene på samme måten. Til og med er to av dem navngitt i Dan.2. Likeså sikkert som det fjerde riket er avbildet i sin fragmenterte tilstand inntil Kristi andre komme, så er det slik med det lille hornet i Dan.8.

Den fjerde beskrivelsen i Daniel, kapitlene 11 og 12, dekker akkurat den samme grunn i kapitlene to, syv og åtte. Beskrivelsen i Dan.11,31-45 er klart i overensstemmelse med Dan.8,11-13 og 23-25. Det siste kapitlet i Daniel beskriver mer detaljert det som står i versene 44 og 45 i kapitel to. *For å tolke perioden som er nevnt i Dan.8,14 er det viktig at vi tenker over det faktum at den stormakten som gjorde seg gjeldende i de 2300 er fremstilt i Dan.11 som bestående inntil Guds rike blir opprettet.* Det blir derfor opplagt at det å tolke de 2300 aftenene og morgenene som dager kun under makkabeertiden blir utilstrekkelig.

La oss nå se på en eller to innvendinger til årdags-prinsippet. Evangelikale teologer som vi har respekt for, slike som Edward J. Young, hevder at de profetiske periodene kun er symbolske. Som svar vil vi sitere Nathanael West:

Selv når man går med på at de profetiske tallene er symbolske og skjematisk, MEDFØRER DET DERFOR IKKE at de ikke har en verdi som tidsangivelse. Det faktum at de representerer en "IDÉ" – og ingen benekter det – beviser ikke at de ikke også kan representere "tid."

Og på et annet sted sier den samme forfatteren:

De profetiske tallene er symbolske, kun fordi de for det første er bokstavelig. De fire hundre årene *både begynte endte*. De sytti årene *både begynte og endte*. De tusen år *skal begynne og ende*. De sytti ukene og de sekstio ukene *begynte og endte*...Messias *kom "etter sekstio uker," og "sytti uker."* "Etter" og "inntil" som svar på spørsmålet: "Hvor lenge?" og "å, min Herre, når?" er kronologiske.

Vi skal se på en annen innvending til årdags-profetien. Denne går ut på at det er satt så mange ulike tidspunkter for avslutningen av disse periodene, og da er det opplagt at de fleste av dem er gale, og at en så utydelig metode til å forkynne sannhet ikke kunne komme fra Gud. Legg merke til denne velformulerte innvendingen fra Thomas Maitland om de 1260 dagene:

Hvis en begivenhet som dette (at de hellige ble lagt i hendene på den spottende og forfølgende makt) har funnet sted, er det da mulig at Guds menighet kan ha mistet kunnskapen om *hvor og hvordan* dette skjedde? Kan det være meningsforskjeller blant de gudfryktige og de lærde og dem som har arbeidet intenst med å granske Skriften? Nei, vi spør videre – "er kirken på dette tidspunkt falt i hendene på det blasfemiske lille horn, eller er det ikke?" Herr Faber og andre er fullt ut overbevist om at den ikke er det. Og 9/10 av den kristne verden vil stå taus, erklært ute av stand til å ha noen mening om temaet...⁷ Når fant de troende ut at de var blitt utlevert til denne makten? Ikke på lange tider. Er dette trolig? Men når skjedde det i virkeligheten?...På dette punkt er det også sterkt ulike meninger...⁸

Hva skal vi si om denne innvendingen? Birks på sin tid slo fast at vi skulle si at innvendingen er rimelig, men at den går ut fra det den skal bevise – nemlig at profetien ikke var til noen hjelp for kirken før alle medlemmene skikkelig visste hva den skulle anvendes på. Men hvis profetien var gitt for kirken gjennom flere generasjoner for å avsløre en farlig motstander og å gi lys omkring de moralske sidene ved det guddommelige forsyn over flere århundrer, da er det klart at alle disse hensiktene kunne bli oppfylt selv om den nøyaktige anvendelsen ikke ble sett i flere generasjoner. Og det samme ville det være om en feil på til og med et helt århundre eller mer angående tidspunktet for begivenheten var blitt gjort i utgangspunktet. Alle hovedtrekkene og praktiske lekser ville likevel i alt vesentlig være de samme, likeså sikkert som en persons utseende og karaktertrekk ville være vel kjent selv om vi skulle ta feil på noen år med hensyn til hans fødselsdag.

Et parallelt tilfelle som Birks peker på er åpenbaringen som ble gitt til Abraham om at hans slekt skulle leve i et fremmed land i 400 år og utholde forfølgelse. Det kan ikke bevises at Abrahams etterkommere faktisk gjorde tjeneste og ble plaget av en annen nasjon i alle de 400 årene. På samme måte vil menigheten gjennom de 1260 årene der det menes en nøyaktig bestemt periode, klarere erkjenne denne perioden under en del av den enn gjennom hele perioden. Og til slutt skal man huske at den regelen som erklæres som grunnlaget for årdags-prinsippet faktisk krever den situasjonen som kritikeren presenterer. Vi ville forvente en gradvis tilnærming til de tidspunktene det gjelder. Bare ved en slik gradvis tilnærming til det korrekte syn kan de to hovedhensiktene ha blitt oppfylt – en voksende forståelse av profetien, og en stadig og ubrutt forventning om Herrens komme. Maitlands innvending går ut fra at kirken enten må være totalt uvitende om tidsaspektet, eller straks komme i besittelse av en fullkommen kunnskap. Alle analogier fra kirkens fortid, og selv individuelle kristne erfaringer viser at en slik innvending er feilaktig.

Som forfatteren av *First Elements of Sacred Prophecy* så fint har sagt, at det finnes bare tre alternativer Gud kunne ha brukt i sin åpenbaring av tider og stunder for sin menighet. Han kunne ha holdt menigheten i total uvitenhet inntil enden, eller forvandle den plutselig fra fullstendig uvitenhet til fullkommen kunnskap, eller for det tredje, gi et stadig klarere lys, inntil rettferdighetens sol virkelig gikk opp. La oss forestille oss at Gud hadde brukt det første alternativet og ikke hadde gitt menigheten mer utenom de generelle utsagnene om ledelse opp i gjennom århundrene? I det århundre etter århundre hadde passert, ville de troende ha blitt dysset i søvn, med den oppfatningen at Mesterens gjenkomst var en uklar og ubestemt begivenhet, uendelig langt borte? Etter ti århundrer med venting kunne ikke kirken da ganske rasjonelt anta at det likeså godt kunne gå ti århundrer til med venting, og derfor slappe av? Hver generasjon ville ha en stadig svakere forventning om Kristi gjenkomst.

Tenk over den neste muligheten – at lyset skal bli gitt plutselig og i sin helhet. Hvordan skulle kirken kunne følge oppfordringen, "våk og be, for dere vet ikke dagen eller timen"? Tidsaldrenes vitnesbyrd er at økningen i kunnskap om et hvert tema alltid har vært gradvis. "Mange skal granske den, og kunnskapen skal bli stor." Den gradvise åpenbaring av lys i profetiene, åpenbaringens tredje mulighet, er i nøye samsvar med Guds hensikt med å støtte sin menighet i å se fram til Kristi gjenkomst.

Den som tror på på år-dagsprinsippet har like så mye bevis på sannheten i det han tror som han kan forvente. Han vil innrømme at det kan komme innvendinger mot teorien, men skjønner at disse er få sammenlignet med de motargumenter som kan sies mot dem som forkaster teorien. Sannheten er, som i en hvilken som helst filosofisk sak, bestemt av vekten av beviser. Utvilsomt svinger vekten godt over til siden for de historiske fortolkerne som representerer mer av den usynlige kirken enn noen annen gruppe bibeltolkere. Slik finner syvendedags-adventistene seg selv i godt selskap i sin anvendelse av år ved de 1260 og de 2300 dager. Blant de evangelikale er de som leser tidsperiodene bokstavelig for det meste dispensasjonalister, og deres holdning i denne saken er i samme kategori som deres feilaktige litteralistiske og futuristiske utleggelse av Det gamle testamente og Åpenbaringsens bok.⁹

Man skal merke seg at de profetiske tidsangivelsene er de viktigste identifikasjoner på Kristi nære komme som finnes i Skriften. Det er tvilsomt at det finnes andre tegn som vanligvis siteres som er tilnærmelsesvis så avgjørende. Uten tidsprofetiene kan vi bli overlatt til å spekulere på om verden må holde ut ennå et årtusen eller to før Kristus kommer for å bannlyse synd og sorg.

For å sitere Birks en gang til:

Å forkaste fullstendig all profetisk kronologi, som naturligvis vil være følgen av å benekte år-dagsprinsippet, må fremfor alt beklages, og vil medføre en dødelig lammelse av menighetens store håp... De profetiske tider vil i virkeligheten være et tørt og verdiløst skjelett dersom de blir adskilt fra konteksten og betraktet isolert; men hvis de ses i sammenheng med hendelsene som er fortalt, kledd i historiske fakta og forbundet med det åndelige engasjement som bør følge studiet av Guds forsyn, likesom beinbygningen i menneskelegemet, vil det gi styrke til det som er svakt, og forene det som er blitt revet i stykker, og gi form, skjønnhet og orden til helheten av disse hellige og guddommelige profetiene.¹⁰

FOTNOTER, FORTSATT

6. Det er et faktum at det hebraiske uttrykket som her er brukt om "uker" ikke i seg selv nødvendigvis betyr syv *dager*. Men det betyr heller ikke at det i seg selv betyr syv *år*. I et hvert annet tilfelle i Skriften er det knyttet til den førstnevnte betydningen og ikke den siste. Da dette er tilfellet, hvor godt passer det nettopp at det brukes slik i Dan.9 der en del av symbolikken i Dan.8 blir fortolket. Et ord er valgt som harmoniserer både med det symbolske "aftener og morgener" i Dan.8,14 og med en bokstavelig anvendelse av år. Dan.9 støtter årdagsprinsippet, ikke bare slik det står som bevist i det første kapitlet, men i kraft av sin forbindelse med Dan.8. Det er ikke foreslått her å gå igjennom bevisene for denne forbindelsen, men vi vil peke på ett trekk ved forbindelsen mellom de to som vi ofte overser. Begge kapitlene er levende opptatt med helligdommens fremtid. Dan.8 refererer til det daglige, "aftenene og morgenene" (brennofre), ofringen av dyr – vær og bukk (til forskjell for dyrene i Dan.7) og benevnelsen av helligdommen selv,

så vel som det tekniske uttrykket for tempeltjenesten (*tzaba*, 4.Mos,4,23) – er et klart bevis på temaet. Men Dan.9 gjør det på samme måten: (1) den inneholder en bønn om gjenopprettelsen av helligdommen, (2) den nevner spesielt tidspunktet for denne bønnen som særdeles viktig i helligdomsritualet, (3) den peker på salvingen av helligdommens øversteprest og Det aller helligste selv (d.v.s. den egentlige presten og helligdommen i hvert tilfelle), (4) den forutsier slutten på den symbolske helligdomstjenesten da dyreofringene for å få syndsforlatelse opphørte ved å møte selve sin oppfyllelse, (5) og nøkkeluttrykket ”forsoning” blir brukt (vers 25), og ødeleggelsen av den jordiske helligdommen blir forutsagt.

Derfor er det ikke en tilfeldig tolkning som slår fast at Dan.9 er en logisk fortsettelse og forklaring på Dan.8, og som gjør de sytti ukene til en del av de 2300 dagene.

7. Nathanael West, *The Thousand Years in Both Testaments*, sidene 94, 98 og 99.

8. T.Maitland, *Inquiry Into the Nature of the Prophetic Times*, sidene 53 og 76.

9. Se *Prophecy and the Church*, Oswald Allis (Philadelphia: The Presbyterian and Reform Pub. Co. 1945), side 19.

10. T.R.Birks, *First Elements of Sacred Prophecy* (London: ”William Edward Painter, 1843), sidene 415-416.

Juli 1964.

THE MINISTRY

TILLEGG 22

DANIEL 8 – DETS FORHOLD TIL GUDS RIKE

FORSKNING – Teologi, Historie og Vitenskap Daniel 8 – dets forhold til Guds Rike

DESMOND FORD

Bibelavdelingen, Australasian Missionary College

(I mange deler av verden graver noen av våre folk dypt i det profetiske ord, i harmoni med Guds hensikt. I boken *Evangelism* side 198 leser vi: ” ”Mer lys vil skinne over alle de store profetiske sannhetene, og de vil bli sett i sin friskhet og glans, fordi de lyse stråler fra Rettferdighetens Sol vil opplyse helheten.”

Med dette spennende løftet i tankene presenterer vi denne artikkelen som en stimulus til dypere studium av noen av de kjente profetiene. – Utgiverne.)

SYVENDEDEGAS-ADVENTSTENE står nesten alene i dag med å fastholde at profetien i Dan.8 har en spesiell betydning for kirken i denne generasjonen. For mer enn et århundre siden inntok fortolkere fra mange land og trosbekjennelser en lignende

posisjon, men utvilsomt har flertallet av kommentatorer i den kristne tidsalder anvendt det lille hornet på makkabeertiden, eller på Antiokus Epifanes, som et bilde på Antikrist. Hvis syvendedags-adventistene skal opprettholde sin tradisjonelle posisjon angående tolkningen av denne profetien for endetiden, må enhver mulig nøkkel til tolkningen bli studert og brukt.

Det er denne artikkelens hensikt å peke på at den viktigste nøkkelen til tolkningen av Dan.8 er blitt oversett, og må igjen tas i bruk. Denne nøkkelen består av det dominerende emnet i hele boken som ikke bare antyder dens innhold, men også dens historiske sammenheng.

Dan.8,14 er alt for ofte blitt sett på som noe som står for seg selv, og har sin bakgrunn i hele boken, og det som angår tiden for boken er blitt nesten universelt forbigått. Fjernelsen av den daglige tjenesten og nedtreddelsen av helligdommen samt den lofte gjenreisningen er ikke temaet i bare dette åttende kapitlet, det er hele bokens tema. Dette profetiske verket ble skrevet på en tid da det så ut som Guds rike på jorden hadde smuldret bort. Helligdommen i Jerusalem, det jordiske senter for det teokratiske riket var blitt tråkket ned av babylonerne. Det daglige offeret var brakt til opphør og skaren av tilbedere ført bort i fangenskap. På den tiden hadde hedningene herredømmet, mens folket som hadde Guds sannhet ikke så ut til å være annet enn avfall i verden. Muligheten for å gjøre seg gjeldende i verden, og utsiktene til gjenopprettelse for Guds rike i Israel slik den var symbolisert ved helligdomstjenesten så virkelig dårlig ut. I en slik tid inspirerte den fangne Daniel (hvis navn betyr "Gud er dommer") til å forutsi hans endelige dom og gjenopprettelsen av hans rike for de hellige. Gud gav synene til den sørgende profeten, som alltid så for seg den ødelagte helligdommen i Jerusalem, og Gud gav andre syner som lofte en gjenopprettelse av alt som ble symbolisert ved det hellige templet. Slik blir historien om Israels jordiske tempel brukt som et mikrokosmos der den eldgamle striden mellom godt og ondt blir illustrert. Det representerer Guds rike på jorden tydeligvis overskygget av det onde, men til syvende og sist gjenopprettet.

Det er ikke tilfeldig at Daniels bok begynner og slutter med referanser til angrepene på menigheten og Guds helligdom fra onde makter (Dan.1,1-2 11,31 og 45). Disse referansene til den tilsynelatende suksess hos de onde makter i kampen mellom det gode og det onde, peker på hele bokens dominerende tema, som er den endelige gjenopprettelsen av Guds sannhet og hans folk, som manifesteres ved opprettelsen av Guds evige himmelske rike og den påfølgende ødeleggelsen av dets motstandere. Ingen profeti i Daniel kan tolkes skikkelig uten at man erkjenner at det legges mest vekt på opprettelsen av Guds rike. Enhver tolkning som vil begrense oppfyllelsen av noen av disse synene på makkabeerperioden i stedet for på "endetiden" er fullstendig ute av harmoni med profetiens tema og kontekst. Hvert eneste syn som ble gitt til den bortførte profeten hadde sitt klimaks i synet om Guds rike eller de begivenhetene som ville innvarsle det. La oss derfor se på noen nøkkelveser i Daniel som gjør det meget enkelt at Dan.8,14 kun er en fasett av det temaet som går igjen i hele boken.

"I Judas konges Jojakims tredje regjeringsår drog kong Nebukadnesar, kongen i Babel, til Jerusalem og kringsatte det. Og Herren gav Judas konge Jojakim i hans hånd, og likeledes en del av karene i Herrens hus" (Dan.1,1-2).

Her er Daniels innledning til det historiske bildet av undertrykkelsen av helligdoms-tjenesten ved invasjonen fra Babylon. Daniel nevner bare den første erobringen av Jerusalem av Babylon, men denne begivenheten var begynnelsen til slutten. På denne tiden ble de mindre gullkarene i helligdommen fjernet og ført til Nebukadnesars tempel som seierstrofeer. Sannsynligvis omfattet disse også gullysestakene og paktens ark, og slik ble helligdommen i Jerusalem til kun et skall. Den endelige oppløsning av dens tjenester skjedde atten år senere da Salomos tempel ble brent ned til grunnen. Det er neppe mulig å fatte det hårde slaget dette ble for Israel. For den gudfryktige israelitt så det ut som om ondskapen hadde seiret fullstendig. Guds helligdom, bostedet for den hellige Sjekina var blitt vanhelliget, og de daglige ofringene som pekte på den kommende Messias var blitt borte. I tillegg til dette var de som vokter Guds orakler ført bort i lenker. Sannheten var derfor kastet til jorden, og hæren var blitt tråkket under fot.

I åpningsversene i Daniel har vi den historiske spiren til profetien som behandler det lille hornets verk som er beskrevet i Dan.8,9-14. Det kan ikke fastslås for sterkt at vi også har nøkkelen til hele boken her. Mange bibelgranskere har bemerket hvor ofte innledningene til de forskjellige bøkene i Bibelen gir oss nøkkelen til å tolke det innholdet som kommer etterpå. Det er absolutt slik i dette tilfellet. I betraktning av at Guds rike smuldrer opp på jorden, det som er billedlig fremstilt ved helligdommens mysterier, får den fangne profeten synet som forutsier gjenopprettelse av sannheten og at de troende får oppleve den endelige opprettelsen av Guds evige rike. En vital del av dette temaet er ødeleggelsen av de onde makter, og dette har en fremtredende plass i hvert av synene der klimaks blir det sanne og rettfærdige Gudsrikets seier.

Tenk på de forskjellige kapitlene i Daniel i lyset av dette emnet, og legg særlig merke til de versene som dreier seg om oppreisningen for Guds folk, dommen over de onde og opprettelsen av Guds rike.

Kapitel 2 har sitt klimaks i vers 44: "Og i disse kongers dager vil himmelens Gud opprette et rike som i all evighet ikke skal ødelegges, og dette riket skal ikke overlates til noe annet folk, det skal knuse og gjøre ende på alle de andre rikene, og selv skal det stå faste evinnelig."

I Dan.3 ser vi det samme temaet selv om det ikke er fullt så åpenbart. Her er en smaksprøve på Israels erfaring – undertrykkelse av de hellige av en hedensk makt, et åpenbart overherredømme for falsk tilbedelse, forestående ødeleggelse av Jahvehs sanne tilbedere, men helt til slutt deres vindikasjon og befrielse etterfulgt av dommen over de onde (versene 25-30).

I kap.4 beskrives "en hellig vekter...fra himmelen" (vers 13) som forkynner dommen over "dem som ferdes i overmot" (vers 37). Hensikten med disse begivenhetene er beskrevet i vers 17 – "alle..skal sanne at den Høyeste har makt over kongedømmet blant menneskene."

Kap. 5 ligner på dette, med sin beskrivelse av himmelens forkynnelse av dommen over hedningene som vanhelliget de hellige karene fra templet. Legg merke til ettertrykket som er lagt på helligdommen i vers 3. "Så hentet de de gullkarene som var tatt bort fra templet, fra Guds hus." Så forteller vers 5: "I den samme stund kom det til syne fingrer

av en menneskehånd som skrev på den kalkede vegg i kongens palass, midt i mot lysestaken.” Noen kommentatorer – for eksempel Barnes – tror at lysestaken som nevnes her er den som ble tatt fra helligdommen og at skriften på veggen skulle vise at en dom ville komme på grunn av vanhelligelsen og profaneringen av templets kar.

I kap. 6 har vi en gjentakelse av temaet i kap. 3. Her er det igjen krig mot de hellige, den falske tilbedelsen blir opphøyet, og deretter griper Guds inn for å frelse sine egne, etterfulgt av de ondes ødeleggelse. Daniels Gud blir av den hedenske kongen erkjent å være ”den levende Gud som blir i evighet, og hans rike ødelegges ikke, og hans herredømme varer inntil enden” (vers 27).

I Dan.7 har vi projisert inn i fremtiden i stor skala de førfølgelsene som Daniel ble vitne til da Babylon angrep Israel og Israels Gud. Klimaks blir nådd i versene 25-28 der de 1260 år med pavelig overhøyhet blir presentert. ”Han skal tale mot Den Høyeste og fare hardt fram mot Den Høyestes hellige. Han skal sette seg fore å forandre tider og lover, og de hellige skal overgis i hans makt én tid og tider og en halv tid. Da skal retten bli satt. Herredømmet skal tas fra ham; det skal bli ødelagt og tilintetgjort for godt. Kongedømmet og veldet og makten i rikene under himmelen skal bli gitt til det folk som er Den Høyestes hellige. Deres rike skal være et evig rike, og alle makter skal tjene og lyde dem.” En gang til er det lagt vekt på de helliges oppreisning, ødeleggelsen av de onde og opprettelsen av Guds rike.

Når vi venter med kapitel 8 til slutt, la oss se på kapitel 9. Profeten følte tydeligvis at det foregående synet beskrev en forlengelse av Jerusalems ødeleggelse, og utsikten til en forsinkelse med gjenreisningen av helligdommen og tjenestene i den, og dette får ham til å be en inderlig bønn for denne saken. ”Hør nå, Gud, hva din tjener ber og bønnfaller deg om, og la ditt ansikt lyse over din ødelagte helligdom – for din egen skyld, Herre... se våre ruiner og byen som ditt navn er nevnt over...Herre, hør! Herre, tilgi! Herre, gi akt på vår bønn! Grip inn, dryg ikke – for din egen skyld, min Gud!” Daniel ba ikke om materielle velsignelser for sitt folk, men for Guds rikes fremgang. Derfor ordene: ”dryg ikke, for din egen skyld.” Helligdommen står utvilsomt for Guds rike på jorden for Daniel.

I profetien om de sytti ukene leser vi om det som må ha gjennomstunget hjertet hos den gamle seeren. ”Byen og helligdommen skal ødelegges av hæren til en fyrste som kommer. Han skal ende sine dager i en flom. Ødeleggelsen som er fastsatt skal vare til krigen er slutt” (vers 26). Denne profetien forutsier gjenreisningen av byen og helligdommen, og forutsier også folkets ødeleggelse på grunn av deres utroskap som har inngått pakten. Det er ennå en henvisning til helligdommen i dette kapitlet – ”til å salve et aller helligste.” Hver adventistpredikant er klar over at dette uttrykket nesten alltid er brukt på ting og ikke på personer og at det har en spesiell anvendelse på innvielsen av tjenesten i den himmelske helligdom. (Se 2.Mos.30,25-29.) Vi vil ikke late som om Daniel forsto den fulle meningen med denne åpenbaringen. Peters ord passer spesielt på denne fangne profet da han skrev: ”Denne frelse var det profetene grunnet på og utforsket, da de profeterte om den nåde de skulle få. De prøvde å finne ut hvilken tid Kristi Ånd, som var i dem, siktet til, og hvordan den tiden ville bli” (1.Pet.1,10-11). Poenget som skal understrekes her i forbindelse med dette kapitlet er at helligdommen igjen skal være i sentrum for den store konflikt mellom det gode og det onde, og at fremgangen til Guds rike er levende forbundet med historien om helligdommen.

Kapitlene fra 10 til 12 er Daniels beretning om det siste synet han fikk, og det må alltid studeres som en enhet. Ifølge kap.10,14 er fokuset satt på "de siste dager." Der handlingen til motstanderen av Guds menighet beskrives, blir oppmerksomheten igjen rettet på helligdommen. "Hærstyrker som han sender ut, vanhelliger helligdommen, den faste borg, avskaffer det daglige offer og stiller opp den ødeleggende styggedom" (Da.11,31). Det siste verset i Dan.11 beskriver angrepet av en invaderende makt på "det fagre, hellige fjell." Uansett hvordan vi vil tolke dette verset, innebar det utvilsomt for profeten hentydninger til Babylons angrep på Jerusalem på høysletten, som kaltes fager og hellig fordi der var helligdommen med sin Sjekina. Noen teologer blant adventistene tror at det er et bilde på det endelige angrep på Guds kirke av Antikrist og at det følgende verset (12,1) beskriver Kristi inngripen og befrielse. Én ting er helt klar – at i denne beskrivelsen i bokens høydepunkt er helligdommen igjen i fokus i forbindelse med de siste dager og opprettelsen av Guds rike slik det er beskrevet i kap.12,1-3.

Hva skal vi da si angående profetien i kap. 8? Som kap. 7 har supplert kapitel 2, finner vi at kapitel 8 supplerer kapitel 7. Dan.7,25 beskriver undertrykkelsen av de hellige og krigen mot Guds hellige eiendom, deriblant hans tider og lover. I kap.8,9-13 omtales et lignende verk. Her er atter utryddelsen av de hellige (hæren), og det beskrives atter hvordan sannheten som tilhører den aller Høyeste vil bli skjendig behandlet. Under den symbolske beskrivelsen av helligdommens ødeleggelse er det beskrevet hvordan falsk tilbedelse tilsynelatende vil ta plassen for sannheten i "mange dager," ja, helt "til endens tid." "Stedet for hans (fyrsten for Guds hær av tilbedere) helligdom ble omstyrtet."

Det er klart at når vi ser dette i forhold til hele boken og til den historiske sammenhengen hos Daniel, beskriver ikke Dan.8,11-14 en isolert hendelse med forfølgelse i makkabeertiden. Det beskriver i stedet i hele bokens karakteristiske symbolspråk den store striden mellom godt og ondt, den falske tilbedelse i motsetning til den sanne, de onde maktens tilsynelatende seier, osv. Profetien kan forstås rett bare når den samholdes med de andre synene i Daniel, som kulminerer i den endelige seier for sannhet og rett. De profetiske rekkene av begivenheter i kapitlene 2, 7 og 10-12 beskriver forspillet til opprettelsen av Guds rike på jorden, og slik er det i synet i 8.kapitel.

Dan.8,14 erklærer: "Inntil det er gått to tusen tre hundre kvelder og morgener, da skal helligdommen igjen få sin rett." ("vindikert" eller "rettferdiggjort"). Dette er et løfte om at den timen vil opprinne "i endens tid" at de tilbedende hellige som er blitt behandlet som jordens avfall, skal få oppreisning overfor mennesker og engler. Sannheten som er blitt kastet til jorden vil bli løftet opp. De onde maktens herredømme over menneskenes hjerter og sinn vil bli avskaffet, og mørkets rike vil gradvis bli erstattet av lysets rike. Ap.18,1 forteller at jorden vil bli opplyst av glansen fra det siste budskapet til verden før Kristus kommer tilbake i bokstavelig glans, og Dan.8,14 lover at før Guds synlige rike blir gjenopprettet vil det skje en gjenopprettelse av sannheten blant menneskene. De 2300 dagene begynte med det bokstavelige Israel som kom ut fra det bokstavelige Babylon for å gjenreise det jordiske Jerusalem, og de vil ende med at det åndelige Israel kommer ut av det åndelige Babylon for å "bygge opp igjen gamle ruiner, og gjenreise grunnmurer...og setter veiene i stand så folk kan bo i landet." To av de historiske bøkene i Det gamle testamente – Esra og Nehemia – beskrev utgangen fra

Babylon og gjenreisningen av Jerusalem og helligdommen. Jes.58,12-13 og Åp.18,1-4 og andre tekster tolker denne bevegelsen som Guds siste verk på jorden. Det sies om folk som "holder foten tilbake på sabbatsdagen," at de "skal bygge opp igjen gamle ruiner og gjenreise grunnmurer fra svunne slekter." I Guds siste verk på jorden vil de siste kapitlene hos Jesaja bli oppfylt. Herrens herlighet vil stige opp over hans menighet og folkeslagene vil bli lyset og glansen av dens komme.

Profetien om helligdommens renselse er derfor en parallell til profetiene om oppreisningen etter det babyloniske fangenskapet som er beskrevet i Det gamle testamente. Begge peker på innledningen til Kristi rike ettersom skjønnheten i hellighet og sannhet blir en egenskap hos menigheten i de siste dager.

En slik tolkning av profetien i Dan.8 er i harmoni med hele bokens tema, den nye oppreisning for Guds sannhet og hans tilbedere, hans rikes seier over motstanden og de onde maktens forfalskninger. En slik tolkning er i overensstemmelse med den siste boken i Det nye testamente, som med sine gjentatte referanser til Babylon og profetiene i Daniel forkynte at begivenhetene på den dagen var forbilder på det som skulle skje i de siste dager med det åndelige Israel.

Henvisningen i Daniel til helligdommen (kapitlene 1,3, 5,2-5, 8,11-14, 9,17, 24 og 26, og 11,42 og 56) ser derfor ut til å danne et komplett mønster som avbilder den eldgamle striden mellom godt og ondt i det mikrokosmos som heter Israels helligdom. For å begrense betydningen av Dan.8,9-14 kun til makkabeertiden er ikke annet enn å overse dette temaet som går igjen i hele den hellige kánon.

Det var ikke bare tilfeldig at Kristus påbød sin menighet å forstå profeten Daniel, i det samme åndedrett som han talte om å bringe evangeliet ut til verden. Det er en livsviktig forbindelse mellom disse to. Når vi som et folk forstår denne dyrebare boken og tillater Kristus å regjere i helligdommen i våre egne hjerter, da vil Guds rike bli fremskyndet og vi vil få se Herren.

Januar 1960 THE MINISTRY

TILLEGG 23

DANIEL 9,24-217 ERKJENT SOM REFERANSER TIL JUBELÅRET OG SONINGSDAGEN

Disse sitatene handler om Qumran-tekstene gjengitt av Fitzmeyer.

*Den røde tråden som tydeligvis går gjennom hele teksten og knytter sammen de ulike elementene er 3.Mos.25. Deler av tre vers i dette kapitlet er sitert: vers 9 i linje 26, vers 10 i linje 6 og vers 13 i linje 2. Den fragmentariske teksten begynner **in medias res** (midt i tingene) med en referanse til et jubelår og det er en del av et sitat fra 3.Mos.25,13, den første delen av den røde tråden som går gjennom teksten. Inne i konteksten til et jubelår og ordningene som er beskrevet for det i 3.Mos.25 er skikkelsen Melkisedek introdusert. Han er tydeligvis gitt en spesiell rolle i utførelsen av en hellig dom som er knyttet til et jubelår. Under den midrashiske utviklingen er jubelåret først nevnt i linje 2 og blir "det siste jubelåret" (linje 7) eller "det tiende*

jubelåret” (linje 7 på slutten). M.a.o. det ser ut til å referere seg til slutten på de 490 år, eller ”de sytti år-uker” i Dan.9,24-27. Det er kalt året for ”gjenløsning” (smth) som er utropt for Herren (linjene 3-4) og for ”frigjøring” (drr), som ble kunngjort for de tilfangetatte i Jes.61,1. Det er et år som innebærer soning for synd, og soningsdagen står på et vis i en relasjon til det.

Det spesielle med dette året for ”befrielse” og ”frigjøring” er ”fred, velstand (bokstavelig, god), og frelse” (se linjene 16 og 19). Disse er sikret på grunn av en dom der en skikkelse er involvert som hverken er Melkisedek selv eller noen som er i besittelse av ”arven etter Melkisedek” (linjene 5-6).

Dommens dag som skal forestås av Melkisedek (eller den som er hans arvtaker) er åpenbart ytterligere identifisert med den frelsen som er forkynt ved budbringeren i Jes.52,7 (se linjene 15-17). Det er ikke overraskende at jubelåret, året for ”velvilje,” ”løsningene” og ”frigjøringen” på en måte i denne teksten er identifisert med ”frelse,” til og med frelsen i Jes.52,7. Men det som er slående er at mebasser, eller ”budbringeren,” i teksten hos Jesaja sies å være ”salvet av Ånden.” I linje 18 restaurerte van der Woude artikkelen foran (m)syh, og identifiserte derved ”budbringeren” med Messias.

Yadins lese måte er ikke desto mindre interessant, for den gjør en messiansk figur ut av budbringeren i Jes.52,7, d.v.s. en som er salvet. Denne lese måten er sannsynligvis ytterligere en henspilling på Jes.61.1, en tekst som vi allerede har vist til i de generelle kommentarene ovenfor. *Forbindelsen mellom disse tekstene fra Jesaja og Dan.9 får ytterligere støtte, hvis min rettelse på slutten av linje 18 er korrekt, og budbringeren er salvet med Ånden (om) hvem Daniel sa...”Jeg foreslo å lese Daniel og refererte til masiah nagid i Dan.9,36.*

Joseph A. Fitzmeyer, Essays on the Semitic Background of the New Testament (London, 1977), sidene 251-253.

TILLEGG 24

DEN HISTORISKE UTVIKLINGEN AV LÆREN OM DEN UNDERSØKENDE DOM

Hvordan adventistene innførte helligdomslæren – 7

Den undersøkende dom – 2

I vår første redaksjonelle artikkel (7. februar) undersøkte vi de eldste dokumentene som omhandlet emnet renselsen av den himmelske helligdom, og oppdaget at *så sent som i 1850 sier de forfatterne vi oppsøkte, som skrev om helligdommen og de 2300 dagene, intet om en undersøkende dom, når vi ser bort fra noen få vage henvisninger til en domsbrystplate som øverstepresten bar. (Utthevelsen er vår).*

Men noen av Ellen Whites tidlige uttalelser antyder en dom. Hun sier: ”Jeg så at Jesus

ikke ville forlate Det aller helligste før et hvert tilfelle var avgjort enten til frelse eller til ødeleggelse.” – *The Present Truth*, bind 1, nr. 3 (august 1849).

Dette hintet ble ikke straks grepet tak i av andre forfattere. Så sent som i 1853 skrev J.N.Andrews i en serie artikler i *Review and Herald* at renselsen av helligdommen bare var en utslettelse av synd og overføring av synden til syndebukken. – februar 1853.

Men det neste året knyttet J.N.Loughborough renselsen av helligdommen til erklæringen i den første engels budskap, ”frykt Gud og gi ham ære, for timen for hans dom er kommet” (Åp.14,7):

”Hva er renselsen? Passer renselsen av helligdommen til den første engels budskap? M.a.o., er det en domshandling? For å få lys over dette, blir vi nødt til å gå til det jordiske forbildet. Se øverstepresten som bereder seg til å rense helligdommen, og det første han gjør er å henge på seg domsbrystplaten. Hvorfor gjør han det? Det ser absolutt ut til at han er i ferd med å utføre en domshandling...

”Les nå 1.Pet.4,5 som sier at Kristus står klar til å dømme både levende og døde. Vers 7: ”Slutten på alle ting er nær.” Vers 11: ”Den som taler, skal se til at han taler Guds ord” (levende ord – de ti bud, se Ap.gj.7,38.) Hvorfor taler Guds levende ord? Fordi de er den plikt vi kan lese av den tredje engels budskap. Vers 17: For nå er tiden kommet da dommen skal begynne, og den skal begynne med Guds eget folk. Men kommer dommen over oss først, hvordan går det da til slutt med dem som er ulydige mot Guds evangelium?” Vers 19: ”Derfor skal de som lider når det er Guds vilje, overlate sin sjel til den trofaste Skaper.” 1.Tim.5,24: ”Noen menneskers synder er synlige for alle og går foran dem til dommen.” Vi ser av dette hva dommen er og at det er det den første engelen i Åp.14 viser til.” – *Ibid.*, 14. febr. 1854.

Neste året utvidet Uriah Smith idéen om dommen. Han sa ganske enkelt: ”Renselsen av den jordiske helligdommen var en domshandling.” – *Ibid.*, 2. oktober 1855. I det han siterer Dan.7,10 og Åp.20,12 viser han til bøkene som vil bli brukt i dommen. Og i det han nevner 1.Pet.4,17 og 2.Tim.5,24, observerer han: ”Dette må være en dom av samme slag, og kan ikke dreie seg om noe annet verk enn slutten på tjenesten i den himmelske helligdom, og derfor må dette verket dreie seg om granskningen av den enkeltes karakter, og vi konkluderer med at Guds barns liv, ikke bare de som lever, men alle de som har levd og har sine navn innskrevet i livsens bok hos Lammet vil i denne tiden passere revy foran Guds store tribunal. Derfor ser vi, hvordan det jordiske forbildet i uendelig grad er blitt overgått av antitypen....

Den første engelen forkynte: Frykt Gud og gi ham æren, for timen for hans dom er kommet. Ved slutten av de 2300 dagene, når budskapet skulle avsluttes, var tiden kommet da? Hvis domsscenen som finner sted i den andre avdelingen av helligdommen, som denne forkynnelsen utvilsomt viser til, ikke begynte da, var den ikke kommet, og den første engelen med sitt budskap var for snar. Men vi tror at verket begynte der, at det var da dommen begynte med Guds hus, og at tiden kom da Daniel og alle de rettferdige representert av sin Talsmann skulle stå opp til sin lodd.” – *Ibid.*

Til slutt introduserer James White i en artikkel som heter: ”Dommen” begrepet ”den undersøkende dom.”

Han sa. "Den undersøkende dom i huset, d.v.s. Guds hus vil finne sted før oppstandelsen, og så vil dommen over de onde finne sted i løpet av de 1000 år i Åp.20, og de vil bli reist opp ved slutten av denne perioden." – *Ibid.* 29. jan. 1857.

Uttrykket *den undersøkende dom* som henviser oss til det faktum at i dommen som avses i Det aller helligste, basert på berntningen om deres liv som på et eller annet tidspunkt har gått inn i tjenesten for Kristus, vil bli underkastet en granskning. "Hvert navn (til dem som har trodd på Jesus) er nevnt, og hvert tilfelle undersøkt." – *The Great Controversy*, s. 483 (*Mot historiens klimaks*). Granskningen vil bli grundig, og dommene vil bli avsagt på grunnlag av bøkene.

Den fullt utviklede læren om den undersøkende dom er blitt behandlet i ulike publikasjoner hos syvendedags-adventistene, men vi skal ikke gå igjennom dem her i detalj. En umiddelbar tilgjengelig kilde er Ellen Whites *The Great Controversy* som har et kapittel om dette på sidene 479-491, (*Mot historiens klimaks* s. 280-286).

Det behøvdtes derfor 13 år etter at tiden utløp høsten 1844, før temaet om den undersøkende dom var blitt fullt utviklet. (Uthevet av oss).

Vi kommer nå tilbake til spørsmålet om hva slags forhold den undersøkende dom har til helligdommens renselse. Vi har allerede sagt at disse to ikke er identiske. Renselsen som begynte i 1844 var antitypen til seremonien på soningsdagen som er beskrevet i 3.Mos.16. I dette kapitlet er det lagt vekt på at de syndene som var opphopet i helligdommen, skulle fjernes én gang om året. Pionerene i syvendedags-adventistenes menighet forsto det slik at antitypen dreide seg om å fjerne alle syndene som var hopet opp i den himmelske helligdom ved tidenes ende. De talte også om denne fjernelsen av syndene som en utslettelse av synden.

Den undersøkende dom inngår i dette verket med å utslette synden i den forstand at det skal avgjøres hvem sine synder som skal slettes ut. Ellen White forklarte det slik: "Fordum ble folkets synder i tro lagt på syndofferet og ved dets blod billedlig overført til den jordiske helligdom. Slik blir i den nye pakt de angrendes synder ved tro lagt på Kristus og i virkelig forstand overført til den himmelske helligdom. Den forbilledlige renselsen av den jordiske, skjedde ved at de synder som vanhelliget den, ble fjernet. Slik vil den virkelige renselsen av den himmelske skje ved at de synder som er opptegnet der, blir fjernet eller utslettet. Før dette kan skje, må det foregå en undersøkelse av bøkene for å konstatere hvem som ved omvendelse fra synd og ved tro på Kristus har fått del i hans forsoning. Renselsen av helligdommen forutsetter derfor en undersøkelse – et domsverk." *The Great Controversy* har et kapittel om dette på sidene 421-422, (*Mot historiens klimaks* s. 246).

*Man skal derfor ikke sette likhetstegn mellom renselsen av den himmelske helligdom og den undersøkende dom.** Man skal i stedet si som Ellen White, at "renselsen av helligdommen forutsetter derfor en undersøkelse – et domsverk."

*Noen har ikke hatt denne distinksjonen i tankene og har gjort dommen til den store viktige begivenheten i 1844.** Dommen er en viktig begivenhet, men den endelige forsoningen og utslettelsen av synden var de begivenheter som ritualet på soningsdagen dreide seg om.

D.F.N

*Utøvet av oss.

Adventist Review, 14. februar 1980, sidene 13. 14 og 15.

TILLEGG 25

A. Farrer om soningsdagen og Dan.8,14 i Åpenbaringsboken

Når det syvende segl blir brutt, føres vi tilbake til det punkt der jordens vinder som er holdt tilbake i kap.7,1, skal slippes løs, og den faren som de hellige blir beskyttet mot ved beseglingen, og tiden for selvransakelse forut for løvhyttfesten blir introdusert. Feiringen av løvhyttfesten skjer ved fullmåne i den syvende måneden. De første ti dagene skal brukes til hjerteransakelse, fra basunhøytiden på den første dagen inntil soningsdagen som er den tiende. Basunen den 1. tisri innvarsler nyåret. (Det er forvirrende for oss at det jødiske nyåret begynner i den syvende måneden, ved Mikkelsmesse, og ikke på den første jomfru Marias dag. På samme måter begynte ikke den jødiske dagen med daggry, men ved solnedgang kvelden før.) En tidlig basun som både innvarsler nyåret og forberedelsene for den store soningsdagen er et tydelig symbol på Mikael's basun i Jes.27,13, 1.Tess.4,16-27 og Matt.24,31. Mikael's basun varsler først og fremst sammenkomst og befrielse (4.Mos.10,2 og 3.Mos.25,9). Da de fleste som skal høre varslet ligger i graven, blir basun et kall til oppstandelse.

A.Farrer, *Revelation* (Oxford 1964), s. 112.

Den syvende basun lyder til sist. Da basunblåsningen er nyttårsritualet, kan det ikke inntreffe noen stillhet på en halv time, som ved det syvende segl, for dette er selve nyåret. Basunlyden innvarsler nyåret, og får sin rette hilsen tilbake i det røster i himmelen priser opprettelsen av riket. For hvert nyttår ble holdt for å være et regjeringsår for Guds rike, og nyttåret i apokalypsen innvarsler et nytt stadium i Gudsrikets komme til jorden. Straks hyldningsropene har dødd hen får soningsdagen sitt rette forbilde der den hellige arken blir avdekket, kun for øversteprestens øyne, men her i Apokalypsen er avdekkingen ganske enkelt at Kristus, vår Øversteprest åpner Det aller helligste for oss.

A.Farrer, *A Rebirth of Images* (Glocester 1970), s. 135.

Blant de bibelske forbildene til Johannes' basuner skal vi sannsynligvis ta med basunblåsningen mot Jeriko, og så desto mer fordi de har i seg mønstret fra syvdagers-ukene. For Israel gikk rundt Jeriko i seks dager i stillhet, og på den syvende dagen gikk de syv ganger rundt den og blåste i basunene, og på den siste runden ble basunblåsningen støttet opp med rop, og murene falt. Og basunlyden følger paktens ark på rundene (jfr. Åp.11,19).

Når den siste basun skal lyde, vil det derfor høres seiersrop i himmelen. Men selv om

forbildet fra Jeriko kan antyde at det blir ropt, vil ropenes innhold i det vesentligste dreie seg om proklamasjonen av et nytt år for verden. Først kommer temaet om opprettelsen av Guds Rike (v. 15-17) og det andre daggry for dommens dag (19). Vi har gode beviser for at basunhøytiden i begynnelsen av vår tidsalder ble feiret som en fornyelse av Guds herredømme over Israel, og dessuten som en dommens dag da alle menneskers moralske regnskap ble undersøkt i himmelens bøker, og en foreløpig kjennelse ble erklært.

A.Farrer, *Revelation*, side 137.

Det sentrale mysterium i det himmelske tempel i synet om forsoningen er her paktens ark, og synet om innvielsen i kap. 15 der Guds herlighet fyller templet, og dette er et eksepsjonelt under, slik som ved innvielsen av Moses' tabernakel og Salomos tempel. Det synlige nærvær har ikke form av en tronbestigelse, men en sekundær form i den fryktinngydende Sjekina-skyen som manifesterte Guds nærvær på jorden, og tjenesten i templet blir forstyret og må utsettes på grunn av dette tegnet. Og når han kommer til det siste synet i boken, finner vi at dette templet, dette karet som neppe inneholder Guds herlighet er overgått. I det nye Jerusalem ses ikke noe tempel, for hele byen er Det aller helligste der Gud bor.

A.Farrer, *A Rebirth of Images*, s. 136.

"Lengden og bredden og høyden er like." En kubisk by er ikke så umulig som den er meningsløs, man kan ha en kubisk bygning, til og med en konstruksjon som er femten hundre miles hver vei etter engelens målestokk, men det vil ikke være en by. Nei, det vil være en helligdom, og det er akkurat det apostelen Johannes mener, for det aller helligste hadde dimensjoner som en kubus. Byen er tvers i gjennom et hellig område, den er det aller helligste, og derfor er lengden, bredden og høyden lik. I likhet med Det aller helligste, er det belagt med, og til og med brolagt med gull, men gullet er gjennomsiktig som glass, som himmelen. Dens vegger er kledd med kostelige steiner. Om Salomos tempel leser vi at det var bygget helt og fullt av "kostelige steiner," og selv om "kostelig" ikke i dette tilfellet betyr i teknisk forstand, men betyr ganske enkelt "kostelig," for det er det samme ordet.

Ibid., s. 253.

Synet om dyrene (12-15) dekker den tredje fjerdeparten. Denne fjerdedelen begynner med basunhøytiden, videre gjennom løvhyttefesten og fortsetter til tempelinnvielsen.

Ibid., s. 137.

Johannes' syv engler kommer ut av templet, som fra en ofring av røkelse, og mottar skålene med drikkofrene. Det skal være en skål og en som tømmer den, og Johannes

har syvdoblet øverstepresten likesom han syvdoblet basunblåsing. De syv englene beholder sine presteklær til tross for at de er mangfoldiggjort, når vi skal tro det som står at de "er kledd i rent og skinnende lin og ombundet om brystet med gullbelter," og det er øversteprestens juveler.

Drikkofteret ble tømt ut straks. Johannes lar dem falle syv ganger på brennofferalteret. Når alt er tømt ut, er handlingen fullbyrdet, og røsten fra templet erklærer det for utført.

Ibid., s. 182

Vi kan slutte fra Filons skrifter og andre steder at det var en tendens til å tolke de daglige ofringene i henhold til ritualet på soningsdagen. Presten førte offerblodet inn i templet sammen med røkelsen, helt inn i Det aller helligste. Det var da naturlig å tenke på blodofferet som prisen for å kunne få adgang til Det aller helligste, selv til tider da det ikke ble ført inn noe blod sammen med røkelsen, og når presten ikke gikk lengre enn gjennom det første forhenget. Et hvert røkelsesoffer var et symbol på soningsdagen.

Ibid., s. 178.

Det er denne detaljen om ham som dro stjernene med seg og kastet dem på jorden, som gir den beste forbindelsen mellom guttebarnets fødsel og striden i himmelen. Først og fremst behøver teksten en forklaring. Hva betyr den? Det betyr at Satan oppnår suksess inn for himmelens domstol ved å friste til synd og ved anklager man ikke kan tilbakevise. Her er retten satt, for her er striden mellom Mikael og dragen. Bildet passer godt til årstiden, det er en rabbinisk læresetning at verden blir dømt i dagene fra nyttår inntil soningsdagen. Anklageren har ruinert alle de sjeler han kan, men når det gjelder de utvalgte, har de nå en sikker støtte, for deres fortjeneste er grunnlagt på og opprettholdt ved Lammets seierrike offer. Når Guttebarnet når tronen, er Satans krig allerede tapt. Han har ikke lenger noen grunn å stå på i retten, der han anklaget Job, og Lucifer må derfor følge med de fallende stjernene til sin ruin.

Ibid., s. 141.

Nyttårsfeiringen, den første i den syvende måned, er begynnelsen på en tidagersperiode, der soningsdagen faller på den tiende. Denne perioden er en slags fastetid før løvhyttefesten, likesom det nå er før påsken. Fasten når sitt høydepunkt på langfredag, og slik var det i de ti dagene ved forsoningshøytiden. Det er én dag mellom langfredag og påsken, og det er fire dager mellom soningsdagen og løvhyttefesten. Selv om forsoningshøytiden er nærmere løvhyttefesten enn nyttår, er den likevel en del av nyttårsfeiringen, og ikke av løvhyttefesten. Nyttår er en fest, mens forsoningshøytiden er en faste. Derfor kan vi i en kalender over høytidene regne nyttår og løvhyttefesten hver

som én høytid, og knytte fastetiden ved forsoningen til nyåret. For å si det ennå mer skjematisk, alle disse tre utgjør én hellig høytid.

Den spesielle liturgi ved nyttår er basunblåsing, en tydelig seremoni som markerer en tidsperiode. Seremonien ved forsoningshøytiden er en fornyet helligelse av templet, renselsen av den nådens formidler som helligdommen representerer, fra de oppsamlede synder fra et forganget år. Denne renselsen blir utført av øverstepresten, men soningsblodet som ble tatt fra offeralteret, og smurt på alle delene i helligdommen, deriblant også nådestolen i Det aller helligste, den som aldri skulle sees av det menneskelige øye på noen annen dag enn denne, og heller ikke da uten at den ble omhyllet av røkelse.

Apostelen Johannes henter fram de spesielle symbolene for nyttårsfeiringen, basunene, gjennom hele perioden fra midtsommer inntil nyttår, akkurat slik som han henter fram symbolet for pinsefesten ved å bryte seglene gjennom ukene fra førstegrøden fra innhøstningen inntil pinsefestens dag. Straks midtsommer er forbi, er hver uke en milepel på veien til basunhøytiden. Dette betyr at den syvende basun, og bare den, markerer nyttårsfesten.

Ibid., s. 117.

Vi kan nå vende oss til synene i kapitel 7. De inneholder en manifestasjon av Antikrist. At dette er et tema om helligelse er åpenbart. Høytiden ble innstiftet for å feire gjeninnvielsen av templet i makkabeerperioden etter at det var blitt vanhelliget av Antiokus Epifanes, og Antiokus er Antikrist-dyret i de Daniel-synene som Johannes først og fremst bruker her. Dagen for tempelvielsen den 25. kisleev, skulle ikke bare minne om selve vanhelligelsen, for som 1.Makk. høytidelig forteller oss, var Judas nøye med å gjeninnvie templet på den samme dagen i året som den hedenske innvielsen hadde funnet sted. Når temaet om Antikrists angrep på templet er omtalt tidligere i 11,1-13, ser vi at den ble beskrevet som spådommen om tempelinnvielsen og oppmålingen av templet.

Liturgien i synagogen utgjør et bindeledd mellom begge temaene, innvielsen og vanhelligelsen, spesielt i forhold til Guds navn. Antiokus spottet navnet, martyrene i makkabeertiden æret det ved sin død. Gud hadde sagt at han ville skrive sitt navn i templet. Den viktigste leksen vi har om innvielsen finner vi i 4.Mos.7, som følger like etter den aronittiske velsignelsen og påbudet om navnet, og innbefatter den innvielsen Moses foretok av tabernaklet. En annen lekse i Tora som dreier seg om høytiden var steiningen av den isralitten som spottet navnet (3.Mos.24, der kapitlet begynner med en lov om det store innvielsesemblem, gull-lysestaken). Ved helligelsen i Johannes-evangeliet blir Kristus falskelig anklaget for blasfemi og truet med steining fordi han knyttet Faderens navn til sitt eget. Her i Åpenbaringsboken bærer det første dyret bespottelsesnavn på sitt hode, og han er gitt en munn som taler store og spottende ord, og han åpner den til spott mot Gud, hans navn og hans helligdom. Til tross for dette kommer Lammet til syne, stående på Sions berg med de 144.000 beseglede som har hans navn og Faderens navn på sine panner. Sammenlign med Kristus i Johannes-

evangeliet der han står på Sions berg (i Salomos buegang) på innvielsesdagen og sier: Dere tror ikke, fordi dere ikke er av mine får. Mine får hører min røst og de følger meg (det er disse som følger Lammet hvor det går) og jeg gir dem evig liv, og ingen skal rive dem ut av min hånd. Min Fader som har gitt meg dem, er større enn alle, og ingen skal rive dem ut av min Faders hån, for jeg og Faderen, og vi er ett. (De har hans navn, som er Faderens navn, på sine panner, de er som jomfruer.)

Ibid. sidene 144-145.

TILLEGG 26

Dan.9,24-27 og talen på Oljeberget

De følgende sitatene fra kommentatorene om forholdet mellom Mak.13 og Dan.9,24-27, er representative.

Etter å ha fulgt Daniel gjennom profetien om ukene, er det snarere slik å forstå at det dreier seg om en relativt hurtig ødeleggelse, vanhelligelse og alle slags ulykker, noe som ender når Messias åpenbares i herlighet. Disse dagene blir forkortet, for hvis ikke, vil intet kjød, d.v.s. ingen mennesker, ikke engang de utvalgte kunne bli frelst. Disse må flykte for "ødeleggelsens styggedom," men Judea er ikke alene om å lide, for hele verden blir offer for trengslene ved denne mektige begivenheten. (Oversatt fra fransk)

A.Loisy, *Les Evangiles synoptiques* (Ceffonds, 1908), 11, side 424.

Vi er ikke i tvil...om at...bibeltolkere i alt vesentlig på den ene side har rett i at vår Herre henspiller på den store forutsigelsen om dåpen i kap.9,24-27, og når vi på den annen side antar at det var noe som skulle skje i forbindelse med romernes ødeleggelse av Jerusalem, må det være dette som lå ham på sinne når vi merker oss hva han siterer.

J.Morison, *Matthew's Memoirs of Christ* (London 1873), sidene 507-508.

Den greske setningen...kommer fra Septuaginta, eller den greske versjonen av Dan.9,27...Men på tiden for evangeliet hadde man mistet den opprinnelige referansen til denne setningen av syne, og det var kun en mystisk profeti som ennå ikke var blitt oppfylt.

B.H.Branscombe, *The Gospel of Mark* (MC) (London, 1937), s. 327.

...meningen med profetien ble ikke sett på som noe som var uttømmende ved denne foreløpige oppfyllelsen, og den mystiske setningen om *ødeleggelsens styggedom*...ble

oppfattet som et profetord som ennå ventet på sin oppfyllelse i fremtiden.

A.E.J.Rawlinson, *The Gospel According to St.Mark* (WC) (1949), s. 187.

...i Markus taler den lille apokalypsen om de tragiske begivenhetene som Israel må gjennomgå, og spesielt ødeleggelsen av templet....den bruker et vokabular fra Daniels bok, og følger Daniels mønster. Ordene "kommer til sin ende" eller "oppfyllelse" lyder som av Daniel.

P.Carrington, *Mark* (Cambridge, 1960), s. 272.

Ordet (for "ende") som er brukt i dette kapitlet hos Markus er *telos*, som betyr mål, hensikt, bestemmelse og oppfyllelse, samt avslutning...Vi finner det i Daniel 9 hvor det ser ut til å bety den endelige avslutning eller det endelige resultatet av Israels nåværende trengsler, deriblant beleiringen av byen og seremonienes opphør, som i seg selv er en "slutt"...Det er i denne sammenhengen den endelige oppfyllelsen av de omtalte profetiene må ses, hva de enn måtte bestå i.

Ibid., s. 275.

Her henvises det direkte til Daniel, og leseren blir bedt om å bruke sin forstand: "Når dere ser ødeleggelsens styggedom stå på den hellige grunn den ikke bør – den som leser det, han se til å skjønne det!" Det vises her til setningen i Dan.9,27...det er straks klart for oss hva som kunngjøres i den lille apokalypsen, det er en ny aktør i vanhelligelsen og ødeleggelsen som er sammenlignbar.

Ibid., s. 278.

Daniel reflekterer over ødeleggelsen av byen og templet, slik en klok leser vil finne det hvis han blir tilbake til Dan.9,27.

Ibid. s. 279

... I en mystisk tekst taler Daniel om fyrsten Messias (som kan være øverstepresten på hans tid), og i neste vers sies det at "Messias skal bli utryddet." Dette kapitlet i Daniel bidrog med ett eller to viktige begreper eller uttrykk som ifølge tradisjonen er fra Markus:

Dan.9,26-27: Messias blir utryddet (Mark.8,31, 9,31 og 10,33).
helligdommen blir ødelagt (Mark.14,58 og 15,29).

krig eller kriger (Mark.13,7).
enden (Mark.13,7 og 13).
ødeleggelsens styggedom (Mark.13,14).

Jesus aksepterte tittelen Messias i 14,62, og kombinerte det med symbolbruken om Menneskesønnen i Dan.7,23, som kommer med himmelens skyer og mottar riket, men det ser ut til at han også tar i betraktning fyrsten Messias' død i Dan.9,26-27, siden han gjør bruk av disse versene i sin apokalyptikk, for det kunne se ut som om han så i dem et bilde av de tragiske tider som Israel måtte gjennomgå under den onde slekt, at Messias ble utryddet, om krig og rykter om krig, om ødeleggelsen av templet, og ødeleggelsens styggedom som sto der den ikke skulle stå.

Ibid., s. 183.

Fortsetter vi at uttrykket τό βδέλυγμα τής ἐρημώσεως Dan.12,11 er brukt, så kunne evangelisten benytte seg av den foreliggende tekst og dermed tenke på templets ødeleggelse. I Dan.12,11 tales det riktignok umiddelbart kun om vanhelligelsen av templet, for uttrykket i Dan.12,11 henspiller imidlertid også likesom Dan.11,31 på Dan.9,26,f., og tilbake der det tales om byens ødeleggelse. Kanskje burde leseren se direkte på denne sammenhengen, som her ligger så nært teksten i Mark.13,2. I Dan.9,26,f. er ødeleggelsen av byen og templet forutsagt, og Dan.11,31 og 12,11 er kanskje – i litterærkritisk forstand kun sekundær med henblikk på denne teksten. Uttrykket τό βδέλυγμα τής ἐρημώσεως kan altså ikke bare dreie seg om en vanhelligelse av templet, men også om krig og ødeleggelse av byen og templet. Da ødeleggelsen av templet i Mar.13,2 så tydelig var blitt forutsagt etter disiplenes spørsmål, og etterfulgt av en så mektig tale, må τό βδέλυγμα τής ἐρημώσεως nødvendigvis bli forstått i lyset av 13,2. Evangelisten taler i Mark.13,14 om templets ødeleggelse.

R.Pesch, *Naherwartungen, Tradition und Redaktion in Mk.13* (Düsseldorf 1968), sidene 142-143. (Pesch siterer K.Staab, J.Huby, C.Perrot og andre med samme effekt.)

Jo mer livaktig Jesus selv forutså den kommende ødeleggelsen...desto mer fullstendig må disiplene ha blitt kjent med profetien i Daniel 9...så mye mer forståelig er denne innledende teksten...

Meyer, *Commentary on New Testament, The Gospel of Matthew* (E.T., New York,⁶ 1884), s. 406.

Den viktigste teksten som Herren her viser til er den bemerkelsesverdige profetien i Dan.9,26-27, som vi finner mer tydelig uttrykt, Dan.11,31 og 12,11.

H.Olshausen, *Matthew, Commentary on the New Testament* (New York, 1957), s. 236.

TILLEGG 27

APOKALYPSEN, SONINGSDAGEN OG DE SISTE DAGER

Tillegg G

Apokalypsen, soningsdagen og de siste dager

Nesten alle teologer har brukt soningsdagen som et forbilde på Kristi tjeneste gjennom hele den kristne tidsalder. Dette er først og fremst på grunnlag av Hebr.9,8, 12,25, 10,19-20 og 6,19-20. Nesten alle kommentarene som er listet opp i bibliografien anvender den slik. Men noen teologer har opp i gjennom århundrene ment at soningsdagen hadde en spesiell anvendelse på begivenhetene like før Kristi gjenkomst. Denne oppfatningen er hovedsakelig basert på det faktum at Åpenbaringsboken på mange steder henspiller på symbolbruken omkring den høytidelige jødiske fasten. Hensikten med dette tillegget er å vise at denne andre oppfatningen er sunn.

For mer enn to århundrer siden skrev Sir Isaac Newton ned følgende viktige uttalelse:

"Templet er scenen for visjonene, og visjonene i templet handler om høytiden i den syvende måned, for jødernes høytider var forbilder på ting som skulle skje i fremtiden. Påsken betydde Kristi første komme, og festene i den syvende måned betydde hans andre komme, for hans første komme var derfor skjedd før denne profetien ble gitt, og derfor er det kun festene i den syvende måned det her henvises til."¹

Det nye testamente støtter opplagt den idéen at det jødiske jubelåret var et forbilde på hele den kristne tidsalder. Det typisk geniale trekk ved Det gamle testaments økonomi slik det over alt ble anerkjent i Det nye testamente danner grunnlaget for en slik antagelse. Videre anvendte de inspirerte apostlene spesielt de jødiske høytidene på denne måten.

I 1.Kor.5,7 henviser Paulus til påsken som et forbilde på Kristi korsfestelse. Evangelistene er også opptatt med å påpeke at høydepunktet i Kristi tjeneste skjedde i forbindelse med påsken. I Åp.7,9 er de gjenløste beskrevet der de står foran tronen "kledd i hvite klær og med palmegrener i sine hender." Ifølge oversetterne av KJV, som vist med notatene i margin, er dette et motbilde til løvhyttefesten.

I 3.Mos.23,40 leser vi: "Og den første dagen skal dere ta frukter av fagre trær, palmegrener og kvister av løvrike trær og seljer som vokser ved bekkene, og dere skal være glade for Herrens, deres Guds åsyn i syv dager." Kristi hyppige omtale av innhøstningen ved verdens ende er i harmoni med dette. Løvhyttefesten ble også kalt innhøstningsfesten, fordi den fant sted etter at innhøstningen av årets grøde var ferdig. Henvisningene i Det nye testamente til Kristus som førstegrøden, og tidsrommet fram til pinsedragen hjelper oss å fullføre bildet av den forbilledlige betydningen av de jødiske seremoniene i løpet av året. Den følgende sammenligningen av Sir Isaac Newton og

andre teologer illustrerer poenget i denne saken:

Vårhøytider som er forbilder på viktige begivenheter ved *Kristi første komme*

Påske

Pinsefesten

Førstegrøden

Korsfestelsen
Oppstandelsen
Pinsefesten

Høsthøytider som er forbilder på viktige begivenheter ved *Kristi andre komme*

Basunhøytiden

Åp.8 og 9
Åp.8,1-6, 11,19, etc.

Soningsdagen

Løvhyttefesten

Åp.7,9 og 14,14-19.

Vårhøytidene har alltid fått mye oppmerksomhet og er blitt anvendt med universell godkjennelse av evangelikale fortolkere. Dessverre har høstfestene ikke blitt lagt vekt på i den grad hos de studerende. I et standardverk om 3.Mosebok i *Expositor's Bible* har vifølgende opplysende uttalelse av dr. S.H.Kellogg der han nødvendigvis rettet sin oppmerksomhet mot feiringene i den syvende måned:

"Vi har allerede sett at de tidligere høytidene i året også var profetiske, at påsken og de usyrede brøds høytid pekte fremover mot Kristus, vårt påskeoffer, hans død for oss og pinsefestens dag med den åndelige innhøstningen av førstegrøden i verden, femti dager etter at vår Herre sto fram etter oppstandelsen, som svingeneket av førstegrøden. Vi kan derfor trygt si at disse siste høytidene i den syvende måned også må være forbilder. Men i tilfelle, hva skulle de illustrere? To ting kan trygt sies i denne saken. Betydningen av de tre høytidene i denne syvende måneden må forstås i harmoni med det som allerede var blitt oppfylt, og i neste rekke, fordi basunhøytiden, soningsdagen og løvhyttefesten alle tilhører den syvende og siste måneden i det hellige året, må de bli oppfylt i forbindelse med det Skriften kaller "de siste dager."

Når vi tar det første poenget i betraktning, kan vi trygt si at hvis pinsefesten var et bilde på førstegrøden av innhøstningen av de utvalgte fra alle folkeslag i verden, så må løvhyttefesten være et bilde på den universelle og avsluttende fullendelsen av denne åndelige innhøstningen. Ikke bare det, men på grunn av den motbilledlige oppfyllelsen av svingeneket ved Herrens oppstandelse blir vi minnet om at fullbyrdelsen av den nye skapelsen ligger i de dødes oppstandelse, og at denne gjenskapelsen derfor innebærer oppstandelsen. Den ble illustrert med løvhyttefesten som en fullstendig avslutning på årets innhøstning. Innhøstningen må være et bilde på tiden for oppstandelsen, når alle

som er i Kristus skal stå opp fra de døde når han kommer igjen.

Dette betyr at den nå belastede verden skal bli befridd for denne forbannelsen for godt, og en ny tidsalder skal komme til syne i et herlig liv ved oppstandelsen der man skal nyte de velsignede fruktene av livets strid og lidelsene for Kristus. Dette hadde sitt forbilde ved at umiddelbart etter de syv dagene med løvhyttefesten skulle det også være en høytid på den åttende dag, den første dagen i den nye uken. Da skulle man feire starten på den hvilen man skulle ha etter strevet på marken.

Alt faller vakkert sammen med løvhyttefesten, forbildet og virkeligheten, åpenbaringen av de siste ting i deres sanneste og mest åndelige forstand: Gleden, gjenforeningen, fryden hos sønn og datter, den fulle glede som skal oppleves av både enken og den faderløse, og dette skal ikke bare være for Israel, men også for den fremmede som ikke er av Israel – både hedninger og israelitter skal ta del i feiringen på den dagen, og få full del i den helligelse som ble illustrert ved det tifoldige brennofferet – alt dette skal finne sted her.

Og nå kan vi se hvorfor vår Frelser erklærte (Matt.13,39) at enden på denne tidsalderen kaltes høsten, og hvordan Paulus, som så fram til den åndelige innhøstningen plasserer hedningenes inngang (Rom.11,25) som en av de siste ting. I full harmoni med tolkningen av denne høytiden finner vi det skrevet i Sak.14 at den forutsagte Herrens dag, (vers 5) når han skal komme, og alle de hellige med ham, og (vers 9) ”Herren skal være konge over hele jorden...Herren...skal være én, og hans navn være ett, og da (vers 16) ”skal alle som blir igjen fra alle folkeslag....år etter år dra opp for å tilbe Kongen, hærskares Gud og delta i feiringen av løvhyttefesten.” Og det skal gjøres så fullkomment at på den tid (vers 20) skal det være innskrevet på hestenes bjeller ”Helliget til Herren!”²

Dette lange sitatet er gjengitt fullstendig fordi dr. Kellogg helt riktig forklarer hvordan høstens høytider var bilder på begivenhetene i forbindelse med Kristi andre komme. Hvordan vil de som tolker dette slik, forklare soningsdagens forhold til de siste dager? Dr. Kellogg spør:

”Hvis nå løvhyttefesten er blitt rett forklart, som et bilde på feiringen av innhøstingen fra verden ved tidenes ende, hva vil profetordet åpenbare om de siste ting som går forut for hvete høsten, og i en viss forstand, hva forberedes og hva innvarsles på den tiden, som skal være motbildet til den store soningsdagen?”³

Han går videre og foreslår at motbildet vil være det bokstavelige Israels omvendelse og renselse fra synd. Dette synet på at Israel skal gjenopprettes, og at dette skal være illustrert på denne måten er ikke spesielt for dr. Keillogg, men er blitt gjentatt av mange. De samme teologene anvender generelt basunhøytiden på et advarselsbudskap om at Kristi gjenkomst nærmer seg, og Matt.24,14 blir ofte sitert i denne forbindelsen.

Det som her er sagt utgjør bevis på at det ikke er noe særsyn som hevder at soningsdagen har spesiell anvendelse på det som skjer like før Kristi gjenkomst. Det neste steg er å spørre: Hvilke er noen av de referansene i Åpenbaringsboken som bruker soningsdagen som et bilde, og hvem er de teologene som har rettet oppmerksomheten på dette?

Frederick Nolan, som er en kjent språkforsker og teolog i det nittende århundret, hevdet i *The Time of the Millennium Investigated* at oldtidsgranskere og teologer ved flere anledninger var blitt trukket mot henvisningene til soningsdagen i Åpenbaringsboken. Etter å ha erklært sin tro på at symbolet det syvende segl var hentet fra den store soningsdagen og jubelåret, sier han: "Analogien mellom denne beskrivelsen og tempeltjenesten, som var en av de mest høytidelige feiringene i det mosaiske seremoniell, er så opplagt at det ofte har vekket teologenes og oldtidsforskernes interesse."

Han hevder videre at de hyppige hentydninger i Åp.9 og 15 til paktens ark, alteret og røkelsen ikke refererer seg til "den daglige gudstjenesten," men til den "spesielle høyhellige" tjenesten på "den store soningsdagen," utført av "øverstepresten, i det aller helligste i templet," som ble feiret i den syvende måned.

Nolan påpeker at jubelåret alltid begynte på soningsdagen og ble innvarslet ved blåsing i basuner. For ham blir derfor åpningen av det syvende segl med sin referanse til basunhøytiden og soningsdagen peker på begynnelsen på millenniet og det virkelige jubelåret.⁴ Joshua Spalding som var samtidig med Nolan, skrev også om profetiene i Åpenbaringsboken. I likhet med Nolan hevdet han at feiringene i den syvende måned var symboler på den endelige gjenopprettelsen av alle ting. L.E.Froom gjengir noe detaljert denne forfatterens syn i sitt tredje bind av *Prophetic Faith of Our Fathers*.⁵

En annen forfatter som L.E.Froom har henvist til er John Tudor, som en gang var redaktør for *Church of England Quarterly Review*. Tudor skrev i en kommentar til den siste vredes skål:

"Guds tempel ble åpnet, og vitnesbyrdets ark ble sett, 11,19, og røster hørtes fra *tronen*, 16,17, som begge kjennetegnet det aller helligste som man bare kunne gå inn i én gang i året på soningsdagen. Denne perioden er derfor vår soningsdag, og krever vår spesielle oppmerksomhet ved at vi vet hvilke hendelser vi kan vente oss som tilsvare forbildet."⁶

Når han ellers taler om Åp.8,1-5 og 11,19 hevder han at "hele billedbruken i denne poesien er hentet fra soningsdagen" – røkelsesskålen, røkelsen, den dype hjertearsakelsen, det åpnete templet, og arkens tilsynekomst ("som viser at forhenget blir åpnet på soningsdagen").⁷

Sir Isaac Newton har kanskje mer enn noen annen teolog understreket poenget i det som står i første delen av dette tillegget, nemlig at visjonene i Åpenbaringsboken inneholder rikelig med bilder av høytidene i den syvende måned.

Newton kommenterer Åp.5 og sier:

"Det var skikken at øverstepresten, syv dager før fasten i den syvende måned hele tiden skulle vær i templet og studere loven, for at han kunne være fullært i den inntil soningsdagen. Da skulle tjenesten som var variert og intrikat, kun utføres av ham selv, og en del av tjenesten var at han skulle lese opp loven for folket, og oppfordre til ytterligere studium av den, for visse prester var utnevnt av Det høye råd som skulle være med ham i disse syv dagene i et at templets rom for å drøfte loven sammen med

ham, lese den opp for ham, og minne ham om at han skulle lese og granske den selv. Det er denne åpningen og lesningen av loven i disse syv dagene som det henvises til ved Lammets åpning av de syv segl.”⁷

Og om Åp.8,1-5 sier Newton videre:

”Det syvende segl ble derfor åpnet på soningsdagen, og *da ble det stillhet i himmelen om lag en halv time. Og en engel, øverstepresten, sto ved alteret og hadde en gullskål med røkelse, og det ble gitt ham meget røkelse for at han skulle legge den til de helliges bønner på gullalteret foran tronen.* På andre dager var skikken at en av prestene tok ild fra det store alteret i en sølvskål, men på denne dagen skulle øverstepresten ta med ild fra det store alteret i en gullskål, og når han kom fra det store alteret, tok han røkelsen fra en av prestene som brakte det til ham, og gikk inn med den til gullalteret, og mens han ofret røkelsen var folket utenfor i stille bønn, noe som betegner stillheten i himmelen en halv time.

Når øverstepresten hadde lagt røkelsen på alteret, holdt han røkelsesketten i hånden og bar det inn i Det aller helligste foran arken. *Og røkelsen steg opp til Gud fra engelens hånd sammen med de helliges bønner.* På andre dager var det en viss mengde av røkelse på gullalteret, men på denne dagen var det en større mengde røkelse både på alteret og i det aller helligste, og derfor ble det sagt *meget røkelse...*

Da høytideligheten på soningsdagen ble avsluttet, blåste de syv englene i basunene til de store ofringene på de syv dagene under løvhyttefesten, de syv tordener talte, som er templets musikk og levittenes sang, og de syv englene tømmer ut sine vredes skåler, som er drikkofrene til disse ofringene.”⁹

Noen vil ikke være enig i alle detaljene i Newtons tolkning, eller alle referansene han gir som peker på ritualet på soningsdagen. Men visse trekk ved analogien mellom synene i Åpenbaringsboken og den høytidelige fasten på Yom Kippur kan ikke benektes. Alle autoriteter har sagt seg enig, for eksempel at røkelsesketten av gull som omtales i Åp.8,3 ble brukt bare av den jødiske øverstepresten på soningsdagen.¹⁰

Åp.11,19 har en klarere referanse til enda et trekk ved soningsdagen, nemlig inngangen til Det aller helligste, og arkens tilsynekomst kun én gang i året. Det faktum at mange teologer har gjort slike sitater som det nettopp nevnte, viser at Bibelens siste bok med sine profetier spesielt om de siste tider, styrker bildet av denne dagen som er et uttrykk for livsviktige sannheter. Det er også bemerkelsesverdig at dette bildet har tilknytning til de andre helligdagene i den syvende måned som basunhøytiden og løvhyttefesten, som sammen bevitner at disse anledningene skal symbolisere de siste dager.

Newton's bemerkninger om beseglingen er spesielt interessant. Han siterer Åp.7,1-3 og sier:

”Denne beseglingen henspiller på jødernes tradisjon at på soningsdagen skulle hele Israels folk være beseglet og ført opp i livets og dødens bok (Buxtorf, i *Synagoga Judaica*, kap. 18,21.). For jødernes *Talmud* forteller oss at i begynnelsen av hvert år, eller på den første dagen i måneden tishri, som er den syvende måneden i det hellige år, blir tre bøker åpnet i dommen, livets bok, der navnene til de fullkomment rettferdige

er innskrevet, og dødens bok, der navnene er oppskrevet på dem som er ateister eller meget onde, og i den tredje boken står de hvis dom må vente til soningsdagen, og som hverken er skrevet i livets eller dødens bok før denne dagen. De første ti dagene i denne måneden kalles dagene for selvransakelse, og det fastes og bes mye og man gir seg over til Gud slik at syndene kan være tilgitt på den tiende dagen, og navnene kan innskrives i livets bok, og derfor kalles denne dagen for dagen for forsoning. Og på denne tiende dagen sier de til hverandre når de vender tilbake fra synagogene: *Måtte Gud som er Skaperen besegle deg til et godt år.* For de tenker seg at bøkene nå er forseglede, og at Guds dom forblir uforandret heretter inntil året er gått.

Det samme betegnes ved de to bukkene, på hvis panner øverstepresten hvert år på soningsdagen legger de to loddene som har ordene *For Gud* og *For Asasel*. Guds lodd betegner det folket som har Guds navn i sine panner, og loddet for *Asasel* som ble sendt ut i ørkenen, representerte de som hadde dyrets navn og merke, og de må dra ut i ørkenen med den store skjøgen.”¹¹

Ved denne uttalelsen erklærer Sir Isaac Newton sin tro på at krisen i Åp.13 over dyrets merke og beseglingen begge hører til oppfyllelsen av forbildet soningsdagen. Han plasserer disse begivenhetene på en bakgrunn av dom som ble symbolisert ved Israels fastedag i oldtiden.

Når vi så undersøker hva teologene mente om soningsdagen, finner vi bevis for at et anseelig antall av anerkjente av dem mente at festene i den syvende måned var forbilder på Kristi andre komme. Disse menn trodde ikke at betydningen av soningsdagen var uttømt ved den bruk Paulus gjorde av den i Hebr.9. D.v.s., det teologene mente var at soningsdagen har en spesiell betydning for dem som lever i de siste dager av verdens historie. Kommentarer til Åpenbaringsboken som har oppdaget hentydningene i visjonene til ritualene i Det gamle testamente gir klart uttrykk for det nevnte syn. På eskatologiens område er disse fakta av kolossal betydning for denne tid.

-
1. Isaac Newton, sidene 308-309.
 2. S.H.Kellogg: "The Book of Leviticus," *The Expositor's Bible*, sidene 468-470.
 3. *Ibid.*, side 470.
 4. Sitert av L.E.Froom, *Prophetic Faith of Our Fathers*, III, sidene 608-610.
 5. *Ibid.*, sidene 230-235.
 6. *Ibid.*, side 507.
 7. *Ibid.*, side 504.
 8. Isaac Newton, sidene 313-314.

9. *Ibid.*, sidene 314-315.
10. Herbert Danby (overs.) *The Mishnah*, Yoma IV,4, side 167.
11. Isaac Newton, sidene 315-316.

TILLEGG 28

SITATER OM INNLEDET ESKATOLOGI

Hva jødene forventet av fremtiden, er noe som fremdeles ventes av fremtiden, men de fremtidige begivenheter er ikke lenger sentret for gjenløsningens historie, den ligger heller i en historisk hendelse. Sentret er nådd, men enden gjenstår fremdeles. Jeg kan illustrere denne idéen med et eksempel: Det avgjørende slaget i en krig kan allerede ha funnet sted på et temmelig tidlig stadium i krigen, og likevel fortsetter krigen. Selv om den avgjørende virkningen av dette slaget kanskje ikke er anerkjent av alle, innebærer det ikke desto mindre seier. Men krigen må fremdeles føres på ubestemt tid inntil "seierens dag." Akkurat slik er situasjonen som Det nye testamente erkjenner, som et resultat av den nye tidsregningen, for åpenbaringen består nøyaktig i det faktum at forkynnelsen av *begivenheten på korset, sammen med oppstandelsen som fulgte like etter, allerede var det avsluttende og avgjørende slaget*. Denne trosbetingede kunnskapen, som på samme måte er et resultat av den frukt denne seierrike kampen har båret, betyr at man har del i troen på Guds herredømme over tiden som vi talte om i det forrige kapitlet.

På grunn av denne posisjonen må vi imidlertid motsi Martin Werner, så vel som Albert Schweitzer, fordi de har et feilaktig perspektiv på Det nye testamente. De mener at midtpunktet i prosessen er den messianske tidsalderen som er fremtidig, mens derimot midtpunktet i hele den nytestamentlige tid *allerede for Jesus* nettopp er selve Jesu historiske gjerning. Alt må derfor forklares ut fra dette, ikke ut fra fremtiden, men ut fra denne begivenheten. Det er simpelt hen ikke sant at den opprinnelige kristendom har den samme eskatologiske orientering som jødedommen. For å være sikker, kan vi si at den *også* har en eskatologisk orientering. Den jødiske forventningen om fremtiden beholder sin gyldighet for Jesus gjennom hele Det nye testamente, men er ikke lenger senteret. Senteret er den seierrike hendelsen der den historiske Jesus ser oppfyllelsen i utøvelsen av sitt kall: "De blinde ser, den lamme går, spedalske blir helbredet, de døde hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige" (Matt.11,5). For den første kirken etter Kristi død var kronen på verket den mektige begivenheten da Kristus sto opp fra de døde. Intet annet tidspunkt i hele prosessen, enten i fortiden eller i fremtiden, kan ha en så sentral betydning som denne ene, for mennesker som er overbevist om at Jesus Kristus var stått opp legemlig som den førstefødte av de døde!

Den som i Det nye testamente ikke ser at det radikalt nye i den primitive kristendommen er det tidsskiftet som danner senteret, må bare forstå kristendommen som en jødisk sekt. I virkeligheten er det kristne håpet ikke jødisk. Vi kan være sikker på at håpet i den

første kristne menigheten i dets fulle, faktisk økte intensitet, ikke er det man håpet på ville komme og er ikke lenger senteret i tiden. Faktum er at det første kristne håpet som er ennå mer intenst enn det jødiske, kan gi anledning til den feilaktige oppfatningen at eskatologien, ifølge Det nye testamente, på en særdeles eksplisitt måte står i senteret for det som skjer. I realiteten må den forsterkede intensiteten i de første kristnes håp forklares ved selve det faktum at sentret i tiden ikke er håpets gjenstand, men et allerede fullbyrdet historisk faktum. Dette betyr igjen at vårt håp for fremtiden nå kan støttes av tro på fortiden, troen på en allerede avsluttet og avgjort kamp. Det som allerede har skjedd gir en solid garanti for det som vil komme til å skje. *Håpet om endelig seier er så desto mer levende på grunn av den urokkelige faste overbevisning at slaget som avgjorde seieren allerede har funnet sted.*

Til dette avgjørende slag er det knyttet "en forventning om den snare avslutning" ifølge Det nye testamente. Denne forventningen, som er diskutert så mye av Martin Werner, har i virkeligheten sin rot i troen på at den gjenløsende begivenhet allerede er skjedd og er blitt fullbyrdet. Det må understrekes sterkt at denne troen er hovedgrunnen til forventningen om den snare avslutningen. Derfor er det ikke sant at denne troen på en oppfyllelse som allerede har funnet sted i Jesus Kristus er en "erstatning" for den uoppfylte forventning om Guds rikes umiddelbare komme, tvert imot, det er denne troen som har skapt forventningen. Det viktigste poenget i forkynnelsen at "Guds rike er kommet nær" dreier seg om kronologi, men i den forstand at det gjelder kunnskapen om en allerede truffet avgjørelse. Hovedpoenget som det dreier seg om er derfor ikke den begrensningen at den nære ende vil komme innen et slektledd, selv om denne begrensningen faktisk er til stede i Det nye testamente. Det teologisk viktige poeng i forkynnelsen av Gud rikes nærhet er ikke dette faktum, men heller den påstand som ligger i det at etter at Kristus kom, befinner vi oss i en ny tid, og derfor nærmer enden seg.

O.Cullmann, *Christ and Time* (London 1951), sidene 84-85 og 86-87.

"Dommen er nå." Hele Jesu liv var en dom, men denne dommen nådde sitt klimaks på korset, og foran dette sto hele verden fordømt. Hvis verden var blitt overlatt til seg selv ansikt til ansikt med denne dommen, ville dommen over verden ha vært en triumf for Satan, denne verdens fyrste. Som fristeren ville han ha lyktes i videste forstand, som den store anklager ville han ha vunnet sin sak, og som ødelegger ville han vært fri til å kreve sin rett. Men fordi Jesus identifiserte seg med de anklagede, ble korset Satans nederlag, og resultatet var at alle mennesker, løst fra Satans makt, ble dradd til samfunn med Jesus, og derfor også med Faderen.

For Johannes er de eskatologiske begivenhetene på den ytterste dag så fullstendig til stede i personen Jesus at det er lite å si om noen endelig krise. Han diskuterer aldri hvorvidt alle mennesker vil bli frelst til slutt eller ikke. Men han sier at Gud ønsker å frelse alle, at Guds verk med en universell frelse er blitt fullbyrdet av Kristus én gang for alle på Golgata, og at kristne bør forbli i hans kjærlighet og ikke være tilfreds med noe annet enn kjærlighetens totale seier, at den endelige dom ikke vil bli annerledes i sin karakter enn dommen ved korset, der denne verdens fyrste ble kastet ut og alle

mennesker ble dradd til den korsfestede, selv om det faktisk ennå ikke var ved tro.

George B. Caird, "Judgment and Salvation," *Canadian Journal of Theology*, bind 2, nr. 4, sidene 235 og 237.

Derfor er det paulinske uttrykket *kerygma* en forkynnelse av kjensgjerningene ved Kristi død og oppstandelse i en eskatologisk sammenheng som gir saken betydning. De markerer overgangen fra "denne onde tidsalder" til "den kommende tidsalder." Denne "kommende tidsalder" er tidsalderen for oppfyllelsen. Derfor er betydningen av Kristi død og oppstandelse "ifølge Skriftene," så viktig. Uansett hvilke hendelser Det gamle testamentes profeter anså som overhengende, er disse begivenhetene for dem viktige deler av det som skulle skje før "Herrens dags komme." Derfor betyr denne profetioppfyllelsen at Herrens dag er opprunnet og den kommende tidsalder er begynt. Kristi død og oppstandelse er kjernepunktet i oppfyllelsen av profetien. I kraft av dem er de troende allerede befridd ut fra denne onde tidsalder. Den nye tidsalderen er her, der Kristus er Herre, igjen i kraft av hans død og oppstandelse. Han vil komme og utøve sitt herredømme, både som dommer og Frelser ved tidenes ende.

Som vi har sett hadde forkynnelsen i den første kristne menighet et eskatologisk preg. Dens uttrykk var lånt fra tradisjonell jødisk eskatologi. Men den skilte seg ut fra all tidligere profeti og apokalypse ved å erklære at den eskatologiske prosessen allerede var begynt. Guds rike var blitt synlig ved Messias' komme, hans mektige gjerninger, og hans "nye lære med myndighet" var beviser for at Gud var til stede blant menneskene. Hans død "etter Guds besluttede råd og forutviten" hadde markert slutten på den gamle orden, og hans oppstandelse og opphøyelse hadde klart innledet en ny tid som ble preget av Den Hellige Ånds utgytelse over Guds folk, slik profetene hadde forutsagt. Det som nå gjenstod i den nye ordningen var at den skulle fullbyrdes ved Kristi gjenkomst i herlighet for å dømme levende og døde, og å frelse hans egne fra den kommende vrede. Det hele ble sett på som en vedvarende, guddommelig styrt prosess, som både i fortiden, nåtiden og i fremtiden hadde eskatologisk betydning. I den nære fortid lå Jesu Kristi tjeneste, hans død og oppstandelse, erfaringen i nåtiden vitnet om hans makt i menigheten ved Ånden, og den nære fremtid ville åpenbare den endelige meningen med alt sammen.

Paulus' forkynnelse konsentrerte seg om Kristi død og oppstandelse. Hans tolkning av disse fakta starter med at han anvender dem eskatologisk. Derfor sier han at hans rettferdighet og fordømmelse av synden i kjødet ble manifestert i Kristi død. Manifestasjonen av rettferdigheten og fordømmelsen av synden er funksjoner i den siste dom. Han sier igjen at Gud ved korset triumferte over makter og myndigheter. At "fiendens herredømme" falt, er i den eskatologiske tradisjon Gud rikes komme, og det vil si, den ultimate guddommelige begivenheten. På samme måte er oppstandelsen for Paulus det første stadium i forvandlingen av menneskenaturen til en himmelsk tilstand slik det er forutsagt i apokalypsen. Han er "førstegrøden av de hensovede," den "førstefødte av de døde," og i forening med ham har de kristne allerede erfart den "nye skapelsen," og de blir "forvandlet fra herlighet til herlighet." Slik er Kristi død og oppstandelse forklart som en guddommelig bestemt historisk krise der de gamle ting

forgår og den nye ordning for livet kommer i stedet.

Det er i dette lys vi må forstå alt det Paulus sier om gjenløsning, rettferdiggjørelse, og lovens ende. "Gjenløsningen" av Israel fra slaveriet i Egypt var allerede for profetene en skygge av den kommende "gjenløsning" av Guds folk fra det onde i den nåværende tid. Det er denne endelige (eskatologiske) "gjenløsning" som Paulus ser er blitt fullbyrdet gjennom Kristi død og oppstandelse. Atter innebærer selve idéen om "rettferdiggjørelse" en dom som allerede har funnet sted. Guds rettferdighet er allerede blitt åpenbart, den har tatt form av "rettferdiggjørelse" av hans folk slik profetene forutsa. Og intet mindre enn den nye tidsalders tilsynekomst kunne oppheve loven, som var det fullkomne uttrykk for Guds plan for mennesket "i denne tid." Ved å dø for loven og gjenoppstå til et nytt liv, hadde Kristus skapt den avgjørende overgang på vegne av Guds folk.

Endelig har vi lærdommen fra historien i Rom.9-11 og andre steder med en klar og overbevisende evaluering av hebreernes og jødernes historie, der Paulus kommer fram til den vurdering av begivenhetene, der historien når sin fullbyrdelse i Kristi død og oppstandelse.

I Det nye testamente brukes de apokalyptiske symbolene fra gammelt av fritt, men med en dypttrekkende forskjell. Den guddommelige begivenheten erklæres å ha skjedd. Tenk over de følgende påstandene som alle er tatt fra Det nye testamente:

"Guds rike er kommet til dere" (Matt.12,28).

"Her skjer det som profeten Joel talte om" (Ap.gj.2,16).

"Hvis noen er i Kristus, er han en ny skapning" (2.Kor.5,17).

"Han har fridd oss ut av mørkets makt og satt oss over i sin elskede Sønns rike" (Kol.1,13).

"Vi...blir forvandlet fra herlighet til herlighet" (2.Kor.3,18).

"Han frelste oss ved det bad som gjenføder og fornyer ved Den Hellige Ånd" (Tit.3,5).

"..har smakt...den kommende verdens krefter" (Hebr.6,5).

"Dere er jo født på ny, ikke i kraft av forgjengelig, men av uforgjengelig sæd, som er og blir (1.Pet.1,23).

"For mørket viker, og det sanne lys skinner allerede...nå er det den siste tid" (1.Joh.2,8 og 18).

Fra disse og mange andre lignende tekster er det opplagt at for flere av Det nye testamentes forfattere i sin alminnelighet, er *eschaton* kommet inn i historien, Guds hemmelighet er blitt fullbyrdet, og den kommende tidsalder var kommet.

Det spesielle ved Herrens dag som beskrevet i profetien og i apokalypsen, er uforferdet overført til den historiske krisen.

For det første, er det oppfyllelse. "Tiden er fullkommet" er den erklæringen Markus

setter som overskrift over hele evangeliet. På samme måte erklærer Paulus: "I tidens fylde sendte Gud sin Sønn." De hyppige henvisninger til den oppfylte profetien som den moderne leseren har en tendens til å finne kjedelig og lite overbevisende, er en stykkevis forsikring om den store kjensgjerningen at historiens mening nå er blitt oppsummert.

Det som profetene forutså var Herrens dag, og bare det. Oppfyllelsen av profetien betyr at dagen er opprunnet.

For det andre har det overnaturlige manifestert seg i historien. Herrens arm er blitt synlig. "De blinde ser, de lamme går, spedalske blir rensset og de døve hører, de døde står opp og evangeliet forkynnes for fattige." Mirakelfortellingene fra evangeliene svarer nøye til de symbolene som profetene har brukt for å beskrive den overnaturlige karakteren av den kommende tidsalder. De kan atter igjen anses som en forsikring stykke for stykke, at undrenes tidsalder kom med Kristus. Historien om hans tjeneste blir fortalt som en oppfylt apokalyptose.

For det tredje er denne åpne manifestasjonen av Gud en omstyrtelse av de onde makter. "Hvis det er ved Guds finger jeg kaster de onde ånder ut, da er Guds rike kommet til dere," sier Jesus i de synoptiske evangeliene. I det fjerde evangelium sier Kristus der han står på terskelen til sin død: "Nå skal denne verdens fyrste kastes ut." Paulus sier at ved korset triumferte Gud over makter og myndigheter. Temaet går igjen i andre deler av Det nye testamente.

For det fjerde er dette dommen over verden. I Kristi død manifesterte Gud sin rettfærdighet og fordømte synden i kjødet, sier Paulus. "Dette" (ifølge det fjerde evangelium) "er dommen, at lyset er kommet til verden (ved Ordets inkarnasjon), og mennesket elsket mørket fremfor lyset."

Til slutt, er det evige liv, "den nye tidsalder," nå virkeliggjort ved erfaring. Kristus er oppreist fra de døde som førstefrukten av de hensovede, og vi så ham stå opp til et nytt liv. Den som tror *har* det evige liv.

C.H.Dodd, *The Apostolic Preaching* (New York 1962), sidene 13, 36, 42-43, 84-85 og 86.

I de paulinske studiene er det blitt alminnelig at selv om Paulus beholder det eskatologiske perspektivet, har tyngdepunktet flyttet seg over til "virkeliggjort eskatologi."

Den historiske hendelsen i Jesus Kristus er en eskatologisk begivenhet som på en måte dreier seg om den kommende tidsalder, og på en bemerkelsesverdig måte har endret strukturen i tidslinjen. Dette ser vi i det faktum at mens de troende fortsetter å leve i denne tid, betyr Kristi død befrielse fra denne onde verden (Gal.1,4). Videre har Gud brakt oss nye forvandlende krefter til fornyelse av de troendes sinn, og i kraft av dette behøver de ikke lenger å bli preget av denne verden (Rom.12,2). Her er altså to sider av Kristi gjenløsning, meningen med hans død, og den nye iboende kraften som på en

virkelig måte befri de troende fra denne onde tid samtidig som de fortsetter å leve i den. Dette kan bare bety at den kommende tids krefter ved Jesus Kristus har grepet inn i denne tidsalder uten å ha ødelagt den, og det er en annen måte å si det på at den Gud som vil intervensere i den kosmiske apokalyptiske begivenhet ved tidenes ende, allerede har trådt inn ved Jesus Kristus for å bringe velsignelser til denne tid på forskudd.

Det er på grunn av denne modifikasjon av gjenløsningens tidslinje at Paulus kan snakke om Guds rike, ikke bare som en eskatologisk arv, men også som området for de nåværende velsignelsene. Gud har allerede befri oss ut av mørket og flyttet oss over *inn i sin elskede Sønns rike* (Kol.1,13). Selv om han fremdeles lever i den gamle, onde tidsalder, er den troende i en virkelig forstand også allerede i Kristi rike. Velsignelsene ved dette riket er ikke å finne på det fysiske plan, men betyr rettferdighet, fred og glede i Den Hellige Ånd (Rom.14,17). Evig liv, som er en eskatologisk velsignelse er kommet til menneskene i den gamle tidsalders korrupsjon og råttenskap. Mennesket som er i Kristus har del i Kristi oppstandelse og skal derfor vandre i et nytt levnet (Rom.6,4). Mennesker som er døde i overtredelser og synder er blitt løftet opp fra graven for den åndelige død ved tro, og er blitt levende med Kristus (Ef.2,2,ff).

Dette kan illustreres ved en undersøkelse av flere viktige lærdommer fra Paulus, spesielt de som handler om rettferdiggjørelse og liv i Ånden – den objektive og den subjektive siden ved gjenløsningen. Videre vil den eskatologiske karakter av begge disse begivenhetene bidra til å belyse forholdet mellom dem.

Det sentrale i Paulus' tanke er realiseringen av den kommende tidsalders krefter, men dette betyr ikke på noen måte en innsnevring av sannheten om rettferdiggjørelsen til fordel for mystisisme eller Åndens liv. Derimot betyr det at det legges like stor vekt på læren om rettferdiggjørelse, for rettferdiggjørelsen er en eskatologisk begivenhet som hører til endetiden, som ikke desto mindre allerede har funnet sted i historien på grunn av Jesu Kristi død. Selve sannheten om rettferdiggjørelsen er en del av virkeliggjort eskatologi.

Sannheten om rettferdiggjørelsen må forstås i forhold til læren om dette i det gamle testamente, som i alt vesentlig har en eskatologisk orientering. Gud er den rettferdige lovgiver og dommer, og det er bare i den dom som er avsagt av Gud at hver manns rettferdighet eller urettferdighet til slutt vil bli erklært.

Temaet om dommen vil enten være en erklæring om rettferdighet, som vil være en frikjennelse for all skyld, eller opplevelse av urettferdighet og derved fordømmelse. Den essensielle betydningen av rettferdiggjørelse er derfor juridisk og medfører frikjennelse fra den rettferdige dommer på dommens dag i endetiden.

Denne eskatologiske betydningen av rettferdiggjørelsen kan vi se flere steder ved bruken av ordet *dikaioo*. Når Paulus sier: "Hvem skal anklage Guds utvalgte? Det er Gud som rettferdiggjør, og hvem skal fordømme det?" (Rom.8,33-34). Han ser fram til den endelige dom når Guds frikjennelse ikke kan settes til side av noen som har anklager som kan føre til fordømmelse. Når vi leser at det ikke er de som hører Guds lov som er rettferdige i Guds øyne, men bare de som følger loven som vil bli

rettferdiggjort, må vi se fram til en dommens dag da Gud vil gi oss sin kjennelse (Rom.12,13). Den midlertidige bruken av ordene "ved den ene manns lydighet vil de mange bli rettferdiggjort" (Rom.5,19) er den fremtidige dom der Gud vil kjenne de mange som rettferdig. "Håpet om rettferdighet" som vi venter på er den juridiske kjennelsen om rettferdighet, d.v.s., en frikjennelse på dommens dag. Denne frikjennelsen blir ikke søkt oppnådd ved lydighet og konformitet til en legal kode. En slik legal frikjennelse ble gjort krav på av de jødekristne som ville få galatene bort fra nåden og over på lydighet mot loven. Det kristne håp om rettferdighet er gjennom Ånden ved tro. (Gal.5,4-5).

Den eskatologiske bakgrunn for rettferdiggjørelsen kan ses enda klarere i et av vår Herres utsagn: "Jeg sier dere: Hvert unyttig ord menneskene sier, skal de svare for på dommens dag. Ja, etter dine ord skal du kjennes rettferdig, og etter dine ord skal du dømmes skyldig" (Matt.12,36-37).

I den eskatologiske forståelsen, også i juridisk forstand, er Paulus' ord i harmoni med samtidens jødiske tenkning. Men det er flere punkter der Paulus' ord er radikalt forskjellig fra de jødiske begreper, og en av de viktigste forskjellene er at den fremtidige eskatologiske rettferdiggjørelsen *allerede har funnet sted*. "Da vi altså er blitt rettferdige ved tro, har vi fred med Gud" (Rom.5,1). "Men nå er dere blitt helliget, ja, rettferdige for Gud i Herren Jesu Kristi navn" (1.Kor.6,11). I disse tilfellene er verbet i en gresk verbal fortidsform og uttrykker en fullbyrdet handling. Ved tro på Kristus, på hans blod som fløt, er vi blitt rettferdiggjort, frikjent for syndeskylden og derfor frelst fra fordømmelsen.

Her finner vi igjen et bilde på modifikasjonen i den antitetiske eskatologiske struktur i bibelsk tenkning. Rettferdiggjørelsen som først og fremst betyr frikjennelse i den siste dom har allerede funnet sted i nåtiden. Den eskatologiske dom er ikke lenger bare fremtidig, den er blitt en kjennelse i historien. Rettferdiggjørelse som tilhører den kommende tidsalder og resulterer i den fremtidige frelse, er blitt en realitet i nåtiden så mye desto mer som at den kommende tidsalder har nådd tilbake til vår onde nåtid for å bringe frelsens budskap til menneskene. Et viktig element ved frelsen i den fremtidige tidsalder er den guddommelige frikjennelsen og den erklærte rettferdigheten. Denne frikjennelsen og rettferdiggjørelsen som består av guddommelig absolusjon, er allerede utført ved Kristi død og kan mottas ved tro her og nå. Den fremtidige dom er således blitt viktig som en nåværende erfaring. Gud har i Kristus frikjent den troende, derfor er han trygg på sin frelse fra Guds vrede (Rom.5,9), og han står ikke lenger under fordømmelse (Rom.8,1).

Rettferdiggjørelse er ikke bare en eskatologisk sannhet som er blitt synkronisert inn i det nye tidsskjema, for livet i Ånden er også et element av virkeliggjort eskatologi.

Paulus gjør det klart at han anser Jesu oppstandelse som begynnelsen på den eskatologiske oppstandelsen. Oppstandelsen som tidligere er blitt sett på som en enkelt begivenhet ved tidenes ende, blir nå sett på som noe som skjer i flere stadier. Kristi oppstandelse er "førstegrøden" eller det første stadium i den eskatologiske innhøstningen, det andre stadium vil finne sted ved *parousia* når de som tilhører Kristus blir oppreist fra døden, og det vil muligvis være et tredje stadium ved *telos* eller den endelige fullbyrdelsen ved enden på Kristi regime, som vil strekke seg forbi *parousia*

(1.Kor.15,20-24). Kristi oppstandelse vil uansett likesom Guds rike være en eskatologisk begivenhet som har funnet sted midt i historien. Den eskatologiske natur ved Kristi oppstandelse er en annen av de avgjørende gjenløsende hendelsene som krever at vi ser den virkeliggjorte eskatologien, som er en restrukturering av gjenløsningens timeplan hos Paulus. Det er derfor oppstandelsen betyr at liv og udødelighet fremstår i historiens midte (2.Tim.1,10).

Den eskatologiske strukturen i Paulus' tenkning kan vi videre se i det faktum at selve den Hellige Ånds gave er et eskatologisk begrep. Profetene så fram til den fullkomne opprettelsen av Guds styresett når Guds fiender og Guds folk enten var omvendt eller ødelagt, og belastningen av det onde på naturens verden ble tatt bort, slik at glede og velsignelse alene kunne råde, og Guds folk, angrende, omvendt og lydige kunne samles i det gjenløste land. Midlet til denne omvendelsen er beskrevet på ulike måter, men et viktig aspekt ved dette håp var Åndens gave som skulle ta bolig i hjertet hos Guds folk. Inngivelsen av *ruach Yahveh* betyr et nytt hjerte – et hjerte av kjød i stedet for av stein, et liv i lydighet mot Gud i stedet for ulydighet, og den endelige realiseringen av målet for pakten: "Dere skal være mitt folk, og jeg vil være deres Gud" (Esek.36,28, jfr. 1.Mos.17,7, 2.Mos.6,7 og 2.Sam.7,24, *passim*). Jeremia, som ser den samme gjenløsningens dag, beskriver den nye pakt da Gud vil skrive sin lov i hjertene til sitt folk, med det resultat at alle skal kjenne Herren (Jer.31,31,ff). Joel ser en utgytelse av Ånden over *alt* kjød – d.v.s. ikke bare over dommerne, prestene, kongene og profetene, men til og med på de minste blant Guds folk (Joel 2,28,ff). Det viktige vi skal merke oss er at disse løftene om Åndens gave som gjenoppliver Guds folk er eskatologiske og tilhører Herrens dag (Joel 2,31).

Paulus erkjenner at Den Hellige Ånds gave er en eskatologisk gave, og at livet som ved Ånden blir inngytt i mennesket er i sitt vesen livet i den kommende tidsalder. Dette er attestert ved Paulus' metaforer. Ånden som bor i mennesket er en *arrabon* og en *aparche*. Det første uttrykket er et ord brukt ved handelstransaksjoner i gresk dagligtale om håndpenger, eller forskudd på totalsummen som skal betales senere. Den nåværende Åndens gave bringer en delvis, men reell livserfaring for livet i den kommende tidsalder (2.Kor.1,22). I den kommende tidsalder vil mottakelsen av hele arven (Ef.1,14) innebære gjenløsningen av kroppen. Paulus lengter etter å innta det legemet som ikke er gjort med hender, slik at det dødelige kan bli oppslukt av livet (2.Kor.5,4). Så vil han motta et "åndelig legeme" (1.Kor.15,44), d.v.s. et legeme forvandlet ved Ånden og derved gjort uforgjengelig, herlig og kraftfullt, i samsvar med Kristi herlighet (Fil.3,21). Bare da vil den troende kjenne livets fylde. Men Paulus må vente på oppstandelsen ved Kristi *parousi* og den kommende tidsalder. I mellomtiden er det kristne liv langt mer enn et håp, det innebærer mer enn en "garanti" for en fremtidig livserfaring, slik RSV (Revised Standard Version) oversetter det. Den kristne erfaring er livet i Ånden, som er en inngivelse av det fremtidige livs fylde, som er likedan i sitt slag, men begrenset i grad. "Virkeliggjort" eskatologi erstatter ikke realistisk eskatologi, det er heller selve realiteten i det livet i den kommende tidsalder som gjør det mulig å ha en delvis erfaring av dette livet her i tiden.

Den samme tanke om eskatologisk erfaring er uttrykt ved ordet *aparche*. For å si det rett, betyr dette en gave av førstegrøden som man gir til Gud, men er brukt av Paulus

om Guds gave til mennesket. Livet i Ånden uttømmer ikke fylde av Guds nådegaver i gjensløsningen, for vi lider fremdeles under forgjengelighetens treldom og er underlagt døden. Vi venter lengselsfullt etter legemets forløsning. Denne velsignelsen tilhører den kommende tidsalder. Men til tross for det faktum at vi i denne tid er underlagt forfall og død, har vi Ånden som førstegrøden av det liv som venter i den kommende tidsalder. Førstefruktene betyr mer enn det som utspring av løv og blomster gir, det er mer enn en forventning man har til umoden og uspiselig frukt, for førstefrukten er den egentlige begynnelsen på innhøstningen som ennå ikke er selve høsten. Slik er livet i Ånden, livet i den kommende tid, begynnelsen på den eskatologiske høst, likevel ikke denne høstens hele rikdom. Dette er det livet som er gjort tilgjengelig for menneskelig erfaring midt i denne verdens forfall og død.

G.E.Ladd, *The Pattern of the New Testament Truth* (Grand Rapids, 1968), sidene 90, 91-92, 93, 94-95, 97 og 100-102.

Det er ingen bok i Det nye testamente der eskatologien er nærmere integrert med læren i dokumentet som en helhet. Det er eskatologi som er grundig verdsatt og absorbert både i forfatterens eget sinn og i livet til de kristne som han henvender seg til.

Posisjonen er fullt ut illustrert i 1,19-21, der forfatteren taler om gjensløsning som allerede er fullbyrdet "ved Kristi dyrebare blod...som var kjent fra verdens grunnvoll ble lagt, men nå for deres skyld som tror på Gud som reiste ham opp fra de døde og gav ham herlighet og ære, var blitt åpenbart ved tidenes ende." Enden, d.v.s, har allerede fulgt på (4,7) i den forutbestemte Messias' komme, i hans død, hans oppstandelse og forherligelse, og i de troendes samfunn som nå kalles til eksistens ved denne nye Guds-åpenbaring.

Enden er derfor kommet uventet, den eskatologiske Messias har trådt inn i historien, det eskatologiske samfunn er blitt kalt ut av den jødiske og den hedenske verden... Riesenfeld har merket seg forbindelsen mellom den ekstatiske gleden som preget løvhyttefesten i jødedommen, og begrepet med den eskatologiske fryd som er forbundet med den fremtidige frelse.

Vår forfatter tenker seg derfor enden som organisk knyttet til det som allerede her har funnet sted med både Kristus og kirken: Det er ikke en fullstendig ny sak, men en kulminasjon av noe som allerede var erfart og kjent. Hans yndlingsuttrykk når han snakker om endetiden er frelse, åpenbaring og herlighet. *Parousia* på den annen side, som nesten er et teknisk uttrykk andre steder i NT, forekommer ikke i denne epistelen, og med unntagelse av 4,5, er det Faderen, og neppe Kristus som det tenkes på som dommer. Som Bengel har merket seg (om 1.Pet.4,17) "det er den ene og den samme dom fra den tid evangeliet ble forkynt av apostlene inntil den siste dom," en lære som er klart belyst i 2,6-8.

E.G.Selwyn, *The Background of the New Testament and its Eschatology*, utg. W.D.Davis og D.Daube (Cambridge, 1956), sidene 395, 395 og 396-397.

Det ligger ved selve hjertet til evangeliet å stadfeste at Guds rike i virkelig forstand er blitt et nærværende faktum her og nå. Vi har allerede påpekt den dramatisk endrede vektlegging i Det nye testaments beskrivelse av Gudsriket. Beskrivelsen av fremtiden i Det gamle testamente ("se, dager kommer," og lignende) er nå blitt et kraftig her og nå: "Guds rike er kommet nær" (Mark.1,12). Den siste akt i dramaet er nå begynt, den messianske tidsalder er opprunnet, han er kommet som er større enn Salomo, større enn Jona (Luk.11,31-32), til og med større enn (Matt.12,6-8). Tjeneren er nå på skueplassen (Luk.4,17-21), og hans gjerninger kan ses av alle (Matt.11,2-6). Dette er dagen som alle lengtet etter å få se, men ikke fikk (Luk.10,23-24). Det er ikke lenger nødvendig å lete vilt omkring etter tegn på Gudsrikets nære komme, der er allerede her "iblant dere" (Luk.17,21). I Jesu person og gjerning har Gudsriket trådt inn i verden.

Slik står korset ifølge det nye testamente som selve historiens midtpunkt. Det står i sentrum for alt, og alle ting dateres fra det. (Og det er et sunt instinkt at vi deler hele historien i før og etter Kristus, om det neppe er et bevis på dyp kristen tro). For korset er begynnelsen på den nye tidsalderen og slutten på den gamle. Her la Kristus ned sitt liv for synden, og brøt syndens makt (Hebr.2,14). Da han sto opp igjen den tredje dag, viste han at sev "den siste fiende" var gjort ende på (1.Kor.15,20-22). Paulus erklærte faktisk at i løpet av lidelsen og påskeuken ble hele menneskehetens historie fra Adam snudd opp ned på (1.Kor.15 og Rom.5,12-21). Likesom Adam ved sin synd etterlot en giftig arv med opprør mot Gud, har vi nå fått en himmelsk Adam som ved å bli dømt til døden bringer liv – ved sin lydighet inntil døden (1.Kor.15,45-49).

Slik blir Det nye testaments tro selve seieren! Og i denne seieren erklærer det at den kristne kan få del i dette her og nå. Den nye dagen er faktisk allerede opprunnet, og kirken lever i denne tidsalderen. Underet på pinsefestens dag er bevis på at endetiden er begynt, for Åndens utgytelse som Joel har talt om, har funnet sted (Ap.gj.2,16-21, jfr. Joel 2,28-32, 2.Kor.1,22 og Ef.1,13-14). Den kristne er blitt frelst ut av denne nåværende onde verden (Gal.1,4), han har "smakt...den kommende tids krefter" (Hebr.6,5), har overført sitt borgerskap til den tidsalderen (Fil.3,20). Han er blitt befridd fra det ondes djevlelske makter (Kol.1,13) og ført over til Sønnens rike. Hans naturlige fiendskap mot Gud er tatt bort, for han er i Kristus blitt forsonet med sin himmelske Far og Konge (2.Kor.5,19 og Rom.5,10-11). Han er blitt adoptert som en sønn i Guds familie Gal.4,5-7), han er blitt regnet som rettferdig ved sin tro (Rom.5,1-5). Han ser Kristus ansikt til ansikt som en som betrakter Guds herlighet i et speil, og han preges selv av dette bildet (2.Kor.3,18). Mennesket som er skapt i Guds bilde (1.Mos.1,27), finner dette bildet gjenopprettet – blir til sist det det var beregnet å være – i Kristi rike.

I tjenesten for det allerede seirende og nærværende Gudsriket, har kirken fått en frydefull og triumferende gjerning. Som vi har sagt, så kirken i Det nye testamente seg selv som befolkningen i dette riket, "det eskatologiske samfunn" som allerede levde i den tidsalderen som skulle komme. I tiden mellom oppstandelsen og den forventede avslutningen skulle den derfor være opptatt med å forkynne Riket i hele verden og å oppfordre enhver til å fremme dets styreform.

I lyset av det som er blitt sagt, blir det klart at Guds rike i Det nye testamente må forstås i et tosidig perspektiv, det er kommet, og er allerede nå i verden, og det skal også komme. I spenningen mellom disse to må kirken leve, og det må den alltid, som "det

eskatologiske samfunn.”

Denne doble måten å si det på som vi finner i Det nye testamente, er slett ikke fremmed. Vi kan se det til en viss grad, både i Det gamle testamente, og i de jødiske rabbineres lære. At Gud var den som regjerte, ble alltid trodd på som et faktum i nåtiden fordi det ikke ble betvilt at Gud alltid hadde kontrollen, og dømte menneskenes gjerninger i historien, og kalte dem til tjeneste for ham. På den annen side ble dette herredømme sett på som fremtidig, og skulle fullbyrdes ved den eskatologiske begivenheten ved historiens utløp. Mens disse to synspunkter på de fremtidige ting er sett på som nærværende i Det gamle testamente og i jødedommen, er Gudsriket hos oss her og nå, og man kan gå inn i det og oppleve dets seier. Det nye testamente erklærer videre at seieren for dette riket er sikret ved Kristus – ved hans død og oppstandelse. Det seirende Riket er ikke lenger noe som passivt ligger og venter, men er dynamisk og aktivt til stede.

Men det er presis det som fører til den ekstreme spenningen i Det nye testamentes uttrykksmåte. For selv om Kristi gjerning ble forstått eskatologisk som begynnelsen til den nye tidsalder, kunne endetidshåpet ikke sies å være fullstendig virkeliggjort i Jesu jordiske karriere. Den lofte seier var åpenbart ikke fullstendig, selv om den ikke kunne betviles. Derfor inntar Det nye testamente et dobbelt perspektiv på Guds rike slik det må, det er kommet (“Guds rike er kommet nær”), det skal komme (“komme ditt rike”). Hvis man spør om hvorvidt Det nye testamente så på Riket som et nærværende faktum eller et fremtidig håp, er svaret *begge*. Når det derfor erklærte at Riket var nærværende og hadde seiret, så det også fremover med en forøket lengsel til Herrens gjenkomst (jfr. Ap.gj.1,11, 1.Tess.4,15-17 og Tit.2,13) og til den endelige seier 8d.v.s. 1.Kor.15,25, Fil.1,6 og Ap.gj.3,21).

Denne seieren ble ikke betvilt, men ivrig sett fram til som meget nær. Den første menigheten følte at den levde i de siste dager, og at tiden var kort. Som vi har sagt, så den seg selv som ”endetidens samfunn.”

John Bright, *The Kingdom of God* (Nashville 1953), sidene 216 og 231-232.

Timen er kommet. I dag er Skriften oppfylt (Luk.4,21). Skaperens Ånd som folkets synder hadde drevet i eksil med de siste av profetene, står nå igjen fram over det tørste land, og en ny skapelse har begynt. De elendige hører de gode nyhetene, fengselsdørene blir åpnet, de undertrykte puster fritt igjen, blinde pilegrimer får se lyset og frelsens dag er her.

”Virkeliggjort eskatologi” er meningen med Mark.2,19. På spørsmålet om hvorfor disiplene ikke faster, svarte Jesus: ”Kan bryllupsgjestene sørge under bryllupsfeiringen?” På Østens symbolspråk er bryllupet et bilde på frelsens dag, slik Åpenbaringsbokens språk bevitner: ”Lammets bryllup er kommet” (Åp.19,7, jfr. vers 9, 21,2 og 9 og 22,17). Dagen er kommet, bryllupssangene kan høres. Her er det ikke plass til sorg. Dette er tiden for bryllupsfesten, og hvorfor skulle disiplene faste?

Hebr.1,10-12 etterfulgt av Sal.102,26-28, beskriver hvordan Kristus ved *parousia* skal rulle til side kosmos som et gammelt klesplagg og avduke det nye kosmos. Teksten i Ap.gj.10,11,ff og 11,5,ff er ennå mer bemerkelsesverdig, der Peter får et syn av en duk som er festet i de fire hjørnene og inneholder ethvert slag av levende skapninger, og får i dette se et nytt kosmos som er gjenopprettet og erklært rent av Gud. Telt, laken og klesplagg er ofte symboler på kosmos. Til denne konteksten hører Mark.2,21, for den gamle verdens tidsalder er utløpt, den kan bare sammenlignes med et gammelt klesplagg som det ikke er verdt å lappe med nytt tøy, og den nye tidsalderen er kommet.

Joachim Jeremias, *The Parables of Jesus* (New York 1963), sidene 117-118.

TILLEGG 29

DE PRAKTISKE FØLGER AV EVANGELIET I DET NYE TESTAMENTE

Jo mer jeg betrakter Kristi fullkomne inkarnasjon av den uendelige kjærlighet og sannhet som kan ses i alle hans motiver, tanker, ord og gjerninger, desto mer blir min samvittighet urolig dersom jeg ikke også tror at hans personlige rettferdighet i hvert øyeblikk blir inngitt denne dumme, feilende, svake og snublende troende. Joh.13,10, 17,6 og 1,9. På samme måte, jo mer jeg oppfatter dybdene i den hellige lov som krever av meg alt det Kristus var og gjorde som menneske, desto mer vil jeg fortvile om ikke Bibelen forsikrer meg at alle som har overgitt sine liv til Frelseren er blitt "antatt og elsket," "fullkomne i ham," "renset fra all urettferdighet," og er uten "fordømmelse" eller "atskillelse." Ef.1,6, Kol.2,10 1.Joh.1,9 Rom.8,1 og 33-39.

Selv om vi strever med å oppfylle enhver kjent plikt, er vi "unyttige tjenere," rettferdige kun ved tro på Kristi fortjenester "for vi gjør alle feil" og må daglig be: "Forlat oss våre synder." Jak.3,2, Matt.6,12 og Rom.3,20-26. De gode nyhetene forsikrer meg at dersom jeg har gitt meg selv helt til Kristus er jeg fullkomment hans barn, selv om jeg ikke er et fullkomment barn. Hebr.12,5-7 og Joh.13,1. Mens jeg selv er en synder alle mine dager, har jeg i Kristus den fullkomne rettferdighet, for "denne mannen (Jesus) tar i mot syndere," og Gud er den som rettferdiggjør den ugudelige som tror. Matt.7,11, Luk.13,3 og Rom.5,4.

Selv om min botferdighet vil bli dypere for hvert skritt jeg tar i min kristne erfaring, og jeg gjør apostelens bekjennelse til min: "jeg vet at i meg...bor det intet godt," og mine bønner vil lengselsfullt stige opp for at Frelseren kan få lege mine feil og min syke sjel, så vil jeg samtidig fryde meg over at Kristus har gitt meg sin rettferdighet, hellighet, visdom og gjenløsning, og at jeg aldri kan gå fortapt når jeg stoler på hans fortjenester. 1.Kor.1,31, Hebr.13,7, Åp.8,1-4, Sak.3,1-5 og Matt.18,21-22.

Og videre, mens synden forblir i meg og stadig frister meg, skal den ikke herske over meg, for straks jeg skjønner at min stilling inn for Gud er bestemt av den guddommelige

nåde "uansett hvorvidt jeg har lyktes i å holde loven" (Rom.3,28), har ikke synden lenger herredømmet over meg. Rom.6,14. Mitt liv er nå vendt mot himmelen til tross for mange inkonsekvenser og feiltagelser. Da jeg nå er forenet med Kristus ved troen, vil frukten av rettferdigheten være spontan. Rom.7,14. For det er ikke mulig for meg å akseptere Kristi død uten også å akseptere hans oppstandelse til liv. Rom.6,1-12.

Paulus erklærer at de to typiske innvendingene mot det sanne evangelium er ugyldige for den troende. Jeg kan ikke godta verket til det andre medlem av Guddommen og forkaste det tredje. Rom.3,31 og 6,1-3. Gud gir sine gaver med to hender, og rettferdiggjør ingen som han ikke starter med å helliggjøre. *Slik blir det intet skille mellom rettferdiggjørelse og helliggjørelse i min erfaring, men det vil være en forskjell, for den første er komplett og fullstendig, men den senere er et verk som skal foregå gjennom hele levetiden og som hverken er komplett eller fullstendig.* Sammenlign Hebr.1,3, Joh.19,30 og Kol.2,11-15 med 1.Kor.9,27, Gal.5,17 og Joh.1,8.

Slik blir det at på hvert sted der Paulus nevner "rettferdigheten av tro," så mener han ikke helliggjørelsen, men den rettferdiggjørelsen som er basert på den fullbyrdede forsoning. Rettferdiggjørelse betyr at man er blitt erklært rettferdig, og aldri at man er rettferdig på grunn av sin karakter. Rom.1,6,17, 3,21-22, 4,11-13, 9,30 – 10,1-13, Gal.5,6, Fil.3,9, Rom.5,4, 3,24 og 5,17-18. For rettferdiggjørelsen er i begge tilfellene umiddelbare og ett hundre prosent, men det er ikke slik med karakterutviklingen. Inngivelsen av rettferdigheten i denne prosessen er ikke en juridisk fiksjon, for da Kristus døde som representant for menneskeslekten, da "døde alle." 2.Kor.5,14, og da han sto opp, sto alle opp. Kol.3,1 og Ef.2,6. Gud erklærer meg ikke for subjektivt rettferdig, men derimot juridisk. Rettferdiggjørelse dreier seg om min stilling, ikke min tilstand.

Når jeg tror på de gode nyhetene at min aksept hos Kristus er betinget av hans fullkommenhet og ikke min, har jeg frihet til å arbeide for andre uten å føle meg som en hykler på grunn av min utilstrekkelighet og mine feil og mangler. Det er bare dette evangeliet som tilbyr et budskap for andre som vil inspirere troen, håpet og kjærligheten, og slik gi livet den kvalitet som all perfeksjonisme strever forgjeves med å oppfylle. Er det ikke denne metoden i Det nye testamente, der de første troendes feil og mangler er beskrevet, som oppmuntrer dem til å stride den gode strid med forsikringen om en rikelig inngang i himlenes rike til syvende og sist?

Det nye testamente gir mange verbale bilder av evangeliet som karakteriserer den nye tidsalder som ble innvarslet ved Kristi kors. Disse bildene dreier seg om løskjøpelse, forlikelse, forsoning, rettferdiggjørelse m.m. Virkeligheten overgår alltid bildene på den, og den juridiske forståelsen innebærer ikke at antagelsen hos Gud kun er en bokføringstransaksjon. Åndens nådegave og gjenopprettelsen følger alltid den frelsende tro. Men den juridiske billedbruken er verdifull fordi den setter dem som er klar over sin urenhet i sjelen i stand til å stole på en fullkommen rettferdighet som ble fullbyrdet for 2000 år siden, og som tilbys i dag som en fri gave umiddelbart tilgjengelig for alle som vil ta i mot den. Jes.6,5-7. Dette ytre og oppadvendte syn utfører tusen ganger mer enn alt det hellig og åndelig navlebeskuelse er i stand til, for den legger all menneskelig herlighet i støvet, og gjør for mennesket det det ikke kan gjøre for seg selv. Hellighetens Ånd taler ikke om seg selv, men vitner om Kristus alene og hans rettferdighet, og det

skal også vi gjøre.

Dette evige evangelium, den tro som en gang for alle gis de hellige, er det temaet som har inspirert alle vekkelser, og det må alltid være fremst i den kristne forkynnelse, og det skal oppsluke alle andre temaer, for det er den tredje engels budskap i sannhet, og det siste håp for en håpløs verden. Jud.3, Matt.24,14, Åp.14,6, 1.Kor.2,2. Gal.6,14 og 1.Kor.15,3. Så langt fra å være en nymotens villfarelse, er det selve evangeliet som ble forutsagt i 1.Mos.3,15, og høyt skattet av profetene, apostlene, martyrene, reformatorene og de største evangelistene i alle tidsaldre.

Desmond Ford

TILLEGG 30

DEN BIBELSKE LÆREN OM DOMMEN

Dom er et uttrykk som er anvendelig på et objektivt tilfelle i fortiden (Golgata), en prosess i nåtiden (Kristi midlertjeneste som øversteprest og konge) som markerer menneskenes forhold til korset, og besegler begge disse ved slutten av den personlige prøvetiden. Det passer også på et annet objektivt punkt i fremtiden, når skjebnene som er beseglet og pådømt vil bli direkte stadfestet.

I Joh.12,31 har vi den første, i Rom.1,16-32, Åp.1-3, Sak.3, Rom.8,33-34, Åp.7,1-4, Hebr.4,12 og 1.Kor.4,4 som den andre, og i 1.Kor.4,5, 2.Tim.4,1, Rom.2,3-10, Åp.19,11, m. fl. som den tredje.

Det som adventistene har kalt den undersøkende dom kommer inn under den andre betydningen, og det de har kalt den eksekverte dom er den tredje. Uttrykkene er ikke bibelske – men det er begrepene.

Et hovedproblem med adventistenes syn har vært den lange varigheten av domsprosessen. Men i lyset av Matt.24,34 som sier at Kristus kan komme igjen til hvilken som helst generasjon som forkynner hans budskap for hele verden, er ikke problemet uoverskuelig. Dersom Millers budskap var blitt fulgt opp, og ikke hadde møtt motstand fra den bekjennende kirken, ville 1844 ha betydd enden på denne verden, eller i det minste grensen for denne begivenhet. De mange uttalelsene fra profetiens ånd om at Guds rike kunne vært opprettet her for lenge siden bekrefter dette.

Det som teologene kaller utsettelse av *parousia* er en lignende situasjon. Hele Det nye testamente forventer at slutten på denne verden vil komme i dette slektleddet. Bare svikten fra kirkens side i å oppfylle misjonsbefalingen forhindret oppfyllelsen av løftet i Matt.24,34.

Hva angår den nåværende dom som finner sted mens Kristus er vår Prest og Konge må vi se på som en parallell til den individuelle beseglingen av vår skjebne her nede ved vår respons på evangeliet. Gud oppsummerer fra øyeblikk til øyeblikk menneskets forhold til ham. For de fleste er det døden som besegler et menneskes skjebne, men for de levende vil den siste prøven i Åp.13 ha denne funksjonen. Menneskene dømmer seg selv ved sitt forhold til Kristus og hans kors. Dette er ikke gjort i et øyeblikk som om en

impulshandling alene kan avgjøre skjebnen for godt. Trosbeslutningen må stadfestes på ny helt inntil døden eller prøvetidens slutt for de levende. Den som holder ut inntil enden, skal bli frelst. Matt.24,13 og Hebr.10,26-31. Derfor må rettferdiggjørelsen ikke bli forvekslet med beseglingen av ens skjebne som først kan finne sted ved slutten av den siste prøven og før *parousia*, mens man ser fram til en siste domshandling. Dette er likeså klart som det faktum at det første komme ikke er det samme som det annet komme, og nådens rike ikke er identisk med herlighetens rike.

Det som SDA'ene kaller den undersøkende dom er beseglingen av ens skjebne ved våre egne valg, og Guds deklarasjon av denne begivenhet ved beseglingen i Åp.7 og 14. Det skjer før Kristus kommer igjen. Året 1844 var vitne til en vektlegging av den sannheten som spesielt var på sin plass i den offentlige forkynnelsen av Kristi andre komme som nå skulle finne sted. Det er opplagt at oppstandelse og forvandling er manifestasjoner og ikke gjenstand for utforskning. De er et resultat av tidligere domsprosesser i prøvetiden.

Kristus beseglet sin skjebne som vår stedfortreder i Getsemane. Engelen kom for å styrke ham. Himmelen stadfestet hans beslutning. Men Golgata var manifestasjonene. Slik vil det bli ved verdens ende. De hellige må ta sin beslutning og slik besegle sin skjebne før den offentlige manifestasjonen ved Kristi gjenkomst. I den forstand er de under dommen på forhånd, da Kristus, som siden troen begynte, og nå til slutt inngir dem sin rettferdighet eskatologisk etter at deres lojalitet mot ham er blitt bevist. Slik får de ikke del i plagene som betegner Guds vrede. I stedet får de hvite kapper likesom fortidens martyrer. Åp.6,11. De er blitt frelst fra vreden ved Kristi domshandling. Sak.3, Rom 8,33-34, Åp.22,11, 7,1-4 og 14,1. Slik blir alle som har beseglet sin skjebne på rett måte før døden, "erklært verdige" (Luk.20,35) til å oppnå oppstandelse fra døden – og denne siste begivenhet blir til en offentlig manifestasjon av dommen.

Menneskene bør være opptatt med beseglingen av sin skjebne, ikke den offentlige manifestasjonen av denne beslutningen.

Når mennesker bekjenner Kristus ved å velge ham, da vil han vedkjenne seg dem for sin Far. Matt.10,30-32. I den siste krisen blir de derfor "regnet som verdige," befridd fra Antikrist og døden fordi "de er oppskrevet i boken," (Dan.12,1) for Kristus har lovt dem som velger ham: "Jeg vil ikke slette hans navn fra livsens bok, jeg vil vedkjenne meg hans navn for min Fader og for hans engler." Åp.3,5.

"Timen for hans dom er kommet" peker på en manifestasjon på noe som allerede er bestemt. Sammenlign med Joh.12,23 og se Åp.18,9, 19,2, 15,4, 17,1 og 20,4. Det er en erklæring som stadfester at straffen allerede er i ferd med å bli utmålt. I Johannes' skrifter er "dom" aldri et naturlig uttrykk, men et negativt ord som peker i retning av fordømmelse. Det er også sant at andre tekster gjør det klart at slik fordømmelse av de onde også bringer oppreisning for de hellige. Se Dan.7 og Luk.18,1-8 og tenk over dommen ved vannflommen, ved utgangen av Egypten, og dommen over Babylon. Slik kan "dommen" bety gode nyheter for de troende.

Soningsdagen i Bibelen er brukt soteriologisk og eskatologisk. Den dreier seg om innledet eskatologi og til fullbyrdelsen som det også er ved jubelåret og Guds rike. (Se

Luk.4,16 og Matt.12,28.)

Profetiens ånd anvender soningsdagen og øversteprestens inngang i Det aller helligste på Kristi himmelfart og på hans siste domsverk ved tidenes ende. Se *Desire of Ages*, s. 757 (*Slektenes håp*), *SDA bible Commentary* bind 5, s. 1109 (Brev nr. 230, 1907 og *Youth Instructor*, 21. juni 1900) *Christ's Object Lessons* side 385 (*Ord som lever*). På samme måte brukte E.G.White uttrykket "innenfor forhenget" ikke om bare den første avdelingen, men om den andre. Se *Early Writings* s. 55 (*Herren har vist meg*) og sammenlign med *Testimonies for the Church* bind 1 s. 566, bind 5 s. 113, *SD* s. 354, *MYP* s. 89 og *Christ's Object Lessons* side 14 (*Ord som lever*).

Dette er kun et ekko fra Bibelen som i Hebreerbrevet anvender soningsdagen på korset og himmelfarten, men i Skriften anvendes den på den endelige dom. Se Hebr.6, 9, 10, 13 og Åp.8,1-5 11,19, 15,1-8, og 20,1-3. Dyrets merke og Guds segl som er fremstilt i Åpenbaringsboken er henspillinger på de segl som ble plassert på de to bukkene på soningsdagen. Selv *Pseudepigrapha* bruker soningsdagen eskatologisk.

På den jordiske soningsdagen gikk ikke israelittene personlig inn til Guds nærvær til dommen. Alt ble avgjort ved deres representant – øverstepresten. Da han så forlot den indre helligdom og viste seg for dem på nytt *var avgjørelsen allerede tatt mens han var inne i det aller helligste*, og den ble nå kunngjort offentlig. Slik blir det også på den store virkelige soningsdagen.

Fordi den offentlige domshandling ved Kristi komme tilhører det supranaturale område, blir alle beskrivelser av den av inspirerte budbringere nødvendigvis billedlige og metaforiske. Derfor vil rettshandlingen der de rettferdige og de onde fra alle tidsaldre i Matt.24,31-45 er beskrevet som stående foran den store tronen og deretter skilt etter en guddommelig granskning, aldri finne sted i bokstavelig forstand. På samme måte vil det være å svare regnskap for hvert unyttig ord som omtalt i Matt.12,36, og enhver gjerning gjort i legemet omtalt i 2.Kor.5,10. Det samme er tilfellet med kapitlet i *Great Controversy* (*Mot historiens klimaks*) om den undersøkende dom, som i likhet med Kristus og Paulus understreker alvoret i det nærværende kristne forvalterskap som besegler vår skjebne nå, og for øynene på den store Dommer som i dette øyeblikk bedømmer hjertets innerste tanker og hensikter, Hebr.4,12. Beretningen om vårt forvalterskap er et vitnesbyrd om vår holdning til Kristi kors. Gjeringene peker på troen som frelser ved at man tar i mot Kristi rettferdighet. Ved Kristi gjenkomst vil den guddommelige nådelønn bestå enten i oppstandelse eller forvandling. En offentlig manifestasjon av denne nådegaven blir gitt de hellige (en fullstendig og fullkommen rettferdiggjørelse) ved slutten på deres prøvetid før Kristi gjenkomst.

Det fremgår helt klart fra tekster i Det nye testamente at inspirerte forfattere taler om dommen som både en prosess og en begivenhet. Prosessen foregår nå under Kristi prestetjeneste, da mennesker enten blir dekket av Kristi vedvarende mellomkomst, eller blir "oppgitt" til "vreden" slik det står i Rom.1 og Joh.3. Domshandlingen er Kristi andre komme og innbefatter den store hvite trone der de onde blir fordømt ved slutten av millenniumet. *Før dette siste, er de onde allerede blitt dømt og forkastet*. Derfor ble de ikke oppreist ved den første oppstandelse. Før Kristus gir til kjenne sin aksept av de hellige ved hans andre komme, har det på samme måte vært en forutgående dom og

frikjennelse. Den første oppstandelse var frukten av denne dommen. Denne domshandlingen har funnet sted i hele perioden under Kristi himmelske tjeneste, for han er prestekongen. Men det er budskapet fra de tre englene som minner menneskene om dette faktum, og stiller dem opp foran den nåværende domstolen. Fordi enden er overhengende, har Kristi gjerning som dommer spesiell betydning i denne tiden for renselsen av helligdommen i det menneskenes prøvetid er i ferd med å avsluttes.

Dan.8,14 og Åp.14,7 peker på dommen som innleder det eskatologiske riket. Inntil de senere årene har SDAene faktisk vært alene om å erkjenne at Dan.8,14 er en parallell til domsscene i Dan.7,9-13, og derfor kan den ikke bare begrenses til tiden for Antiokus Epifanes. På samme måten trodde nesten alle inntil 1844 at den avsluttende delen av begivenhetene ville innebære en generell oppstandelse av de rettferdige og de onde, og DERETTER skulle dommens dag komme. Selv om adventismen til tider har vært grovkornet i sine eskatologiske bilder, har den ikke desto mindre vært i frontlinjen med sannheten om den store avslutningen.

Den måten vi har forkynt dommen på ser bort fra noen dyrebare trekk som det er lagt vekt på i Det nye testamente, og overdramatiserer andre. For eksempel har vi ikke sett klart nok underet med evangeliets sannhet om at de troende ikke behøver å stå personlig foran domstolen. For Kristus er der på våre vegne som både vår dommer og forsvarsadvokat. Vi behøver ikke å frykte dommen. Det triste vitnesbyrdet fra mange SDAer er at de ikke vet hvordan det vil gå dem i dommen – i stor motsetning til den forsikring vi finner hos Paulus, Johannes og andre verdige i Det nye testamente.

Når vi taler om soningsdagen har vi ofte glemt å si at dens opprinnelige og viktigste anvendelse gjelder Kristi offer og dets godkjenning i himmelen der oppe. Kristus ble selvsagt ikke ofret i 1844. Dommen var bare den endelige anvendelsen av fortjenesten på Golgata. Vi har heller ikke klart fremholdt det faktum at mennesker blir dømt i det de lytter til forkynnelsen av evangeliet. Vi har for ofte lagt vekt på de himmelske bøker, slik at det er blitt forstått slik at dommen besto i å balansere de gode gjerninger mot de onde, i stedet for en erkjennelse av hvordan livet åpenbarte ens holdning til korset.

Den undersøkende dom er og har alltid vært Kristi egen gjerning, der han summerer opp deres daglige fremgang i de gjerninger som vitner om deres tillit til hans fortjenester. Denne domsprosessen for den enkelte ender ved slutten av deres prøvetid, ved død, eller ved den siste prøven. I 1844 anså adventistene seg for å være på grensen av det lovede land, og så fram til en umiddelbar slutt på prøvetiden mens de var i live. De anvendte bildet av soningsdagen på en spesiell måte som høvde for dem som så seg som en del av Det nye testamentes eskatologiske samfunn. Derfor blir skjebnene nå, like før Kristi gjenkomst beseglet og pådømt i himmelen, men ved *parousia* vil denne dommen bli offentlig stadfestet.

Desmond Ford

TILLEGG 31

FORHOLDET MELLOM INNLEDET ESKATOLOGI (DET FØRSTE KOMME) OG FULLBYRDET ESKATOLOGI (DET ANNET KOMME)

(Legg merke til at listen til venstre bruker "eskatologiske" begreper for hendelsene i det første århundret f.Kr., mens de samme hendelsene på den høyre siden svarer til den faktiske verdens ende.)

Rikets komme.....Matt.12,28	<i>Soningsdagen</i>Hebr.9,8, 12 og 25
De siste dager.....Hebr.1,2	
Gjøre ende på synden.....Dan.9,24	<i>Innenfor forhenget</i> .Hebr.6,19, 10,19-20
Bringe en evig rettferdighet....Dan.9,24	<i>Helligdommens</i>
Ødeleggelsen av Satan.....Hebr.2,14	<i>renselse</i>Hebr.9,23
Avskaffelse av døden.....2.Tim.1,10	
Evig liv.....Joh.5,24	Rikets komme.....Matt.6,10
De troendes forvandling.....Kol.1,13	De siste dager.....Dan.8,17
Åndens gave.....Ef.1,13	Gjøre ende på synden.....Åp.19 og 20
Den nye skapning.....2.Kor.5,17	Bringe en evig rettferdighet....Åp.21 - 22
Dommen.....Joh.12,31	Ødeleggelsen av Satan.....Åp.20,10
Rettferdiggjørelsen.....Rom.5,1	Avskaffelse av døden.....Åp.21,4
Påskan.....Joh.12,1	Evig liv.....Åp.21,4
Pinsen.....Ap.gj.2	De troendes forvandling.....1.Tess.4,17
Jubelåret.....Luk.4,17-19	Åndens gave.....Rom.8,23
	Den nye skapning.....Åp.21,5
	Dommen.....Åp.20
	Rettferdiggjørelsen.Gal.5,5 og Rom.5,19
	Påskan.....Luk.22,16
	Pinsen.....Joel 2,28
	Jubelåret.....Åp.21 og 22
	<i>Soningsdagen</i>Åp.8,1-4, 11,19, 14,6-7 og 20,1
	<i>Innenfor forhenget</i>Åp.11,19

TILLEGG 32

SITATER FRA KIRKENS LEDERE SOM GJELDER AUTORITET, INSPIRASJON OG UFULLKOMMENHET HOS ELLEN G. WHITE

Leseren bør legge merke til at de mest opplyste blant oss har hatt et annet syn på disse temaene enn de fleste blant legmedlemmene. Våre ledere har alltid forstått det slik at menighetens offisielle posisjon var å ha Bibelen alene som autoritet for læren – men i saker hvor tekstbeviser synes å gå i begge retninger, skulle man søke råd hos E.G.White. På samme måte har ikke våre ledere fastslått noen lære om verbalinspirasjon eller ufeilbarlighet, hverken for Skriften eller Vitnesbyrdene.

Mange av sitatene som er med her, spesielt de fra *The Great Controversy (Mot historiens klimaks)* og *The Desire of Ages (Slektenes håp)*, viser oss hvordan inspirasjonen virket for Ellen G. White. Inspirasjonen gjorde aldri noe mirakuløst som kunne gjøres på naturlig måte. Den var heller ikke primært opptatt med teknisk presisjon i mindre saker. Leseren skulle spesielt merke seg at ifølge både søster White og hennes sønn, var det ikke Guds hensikt at hennes skrifter skulle bli brakt slik i forgrunnen som om de var en del av Bibelen.

Når det gjelder helligdomsspørsmålet, vil det bare være mulig å gi en riktig vurdering av uttalelsene i *Mot Historiens Klimas* om temaet i lyset av andre profetiske tolkninger i boken, samt Matt.25,1-12; Åp.6,12-13; 2.Thess.2; Åp.11,7-9; 9,15. Teologer iblant oss fastholder at disse tolkningene i *Mot Historiens Klimas* passet bedre for adventbevegelsen i det 19. århundret enn i dag. Det er mange år siden våre teologer som en gruppe har vært forberedt på å offentliggjøre noen detaljert apologi* til støtte for pionerens tolkning av disse tekstene i Skriften, til tross for at de er brukt i *Mot Historiens Klimas*.

Man skal også merke seg et nylig studium av kildene til E.G.Whites skrifter, spesielt til *Mot Historiens Klimas*, som i tolkningen av profetiene hentet mye fra Uriah Smith, til og med der Smith beviselig tok feil både historisk og tolkningsmessig.

Utdrag av "Skiftende syn på inspirasjonen: Studier over Ellen G. White i 1970-årene" av Donald R. McAdams, Spectrum, april 1980

I 1970, 55 år etter Ellen G. Whites død, begynte adventistteologer for første gang å undersøke kritisk hennes skrifter og å dele sine konklusjoner med samtlige intellektuelle innenfor Adventistsamfunnet. (s.27)

William S. Petersons artikkel "Et studium over bibeltekster, og historien i Ellen Whites beretning om den franske revolusjon," var den første artikkelen som hadde en kritisk undersøkelse av Ellen Whites kilde-materiale. Peterson stilte følgende spørsmål:

Hvilke historikere verdsatte Ellen White mest? Har de noen felles spesiell sosial eller politisk basis? Hvor nøye var hun i bruken av historiske beviser? Hendte det noen gang at hun feilsiterte noe av det hun hentet fra sine kilder? Er det noen spesiell kategori av historiske fakta som hun konsekvent ignorerte? Benyttet hun seg av den beste fagkunnskap som var tilgjengelig på hennes tid? Hva kunne revisjonene og de påfølgende utgavene av *The Great Controversy (Mot historiens klimaks)* avsløre om hennes endrede synspunkter?

I en kort oversikt over utviklingen av kapitlet om den franske revolusjon undersøkte Peterson ni av de siterte historikerne i kapitlet. Han konkluderte med at alle var anti-katolske og anti-demokratiske, "moralsk sterke, og svake når det gjaldt faktisk bevisførsel." For det andre undersøkte Peterson hvordan Ellen White brukte disse kildene. Han trakk den slutning at hun brukte dem skjødesløst, noen ganger forvrongte hun dem ganske enkelt, andre ganger overdrev hun og utelot avgjørende fakta, og dermed ble betydningen av begivenhetene fordreiet. (s.29)

Den mest detaljerte og knusende respons til Peterson kom i en artikkel i SPECTRUM høsten 1971 av John W. Wood, Jr., han hadde mastergraden i teologi ved Andrews-universitetet. Hans konklusjon kan best oppsummeres med hans egne ord: "Jeg har vist at de kildene som er brukt (av Ellen White) ikke var dårlige kilder, og de var heller ikke misbrukt. I stedet var de brukt sunt og konsekvent for å vise hva fru White hadde sett i syn." Wood var geskjeftig, og han grep Peterson i flere feil. Men all hans geskjeftighet maktet ikke å redde ryktet til de historikerne som saken dreiet seg om, eller endre Petersons konklusjon at kapitlet om den franske revolusjon i 1888-utgaven av *Great Controversy* inneholdt historiske feil. (s.30)

Et studium av notatene som fantes etter Clarence C. Crisler, som var Ellen Whites sekretær da *Great Controversy* ble revidert i 1911, åpenbarte at den litterære kilden til kapitlet om den franske revolusjon ikke var en samling fra historikere, hverken gode eller dårlige, men i første rekke fra én forfatter, nemlig Uriah Smith. Hans bok *Thoughts on Daniel and Revelation (Daniels Bok og Åpenbaringen)* var den viktigste kilden til kapitlet. Graybill skrev at man oppdager at Ellen White

...ikke brukte noe fra Scott, Gleig, Thiers eller Alison som Smith ikke hadde. Hver gang Smith utelot stoff, utelot hun det samme stoffet. Hun brukte til og med sitater i nøyaktig den samme rekkefølgen på sidene 275 og 276. Det kan ikke være noen tvil om at hun hentet sine historiske sitater fra Smith, og ikke fra originalverkene.

Så var det altså ikke Ellen White som valgte ut de dårlige historikerne og misbrukte eller forvrongte innholdet i dem. Det var Uriah Smith!

Peterson hadde notert i sitt svar til Wood at dette kapitlet ...var et atypisk kapittel i sin bruk av historiske kilder. Noen av de tidligere kapitlene i *Great Controversy* er basert nesten utelukkende på D'Aubigné – det vil si at hver setning er et sitat, en parafraze eller oppsummering av D'Aubigné.

Peterson la til: "I disse kapitlene bestemmer D'Aubigné strukturen og perspektivet i boken, og gir ikke bare noen få illustrerende detaljer." Graybills artikler gjorde det klart at kapitlet om den franske revolusjon ikke var atypisk når alt kom til alt. Ellen White bare fortsatte med kapitlet i det samme mønstret.

Graybills artikkel kan ha tilfredsstillt mange som syntes Peterson endelig var blitt satt på plass. Men Graybills artikkel åpnet bare ennå en boks med ormer. Ifølge Peterson hadde Ellen White drevet historieforskning, dog en dårlig sådan. Graybills artikkel gjorde det klart at hun ikke drev historieforskning i det hele tatt, hun bare fulgte en hovedkilde. (s.31) Det mest betydningsfulle verk om Ellen White i 1970-årene var *Prophetess of Health: A Study of Ellen G. White* av Ronald L. Number. (s. 31)

Noe fakta må anses for å være blitt fastslått av Numbers i *Prophetess of Health*: (1) Ellen White var en del av det nittende århundrets amerikanske helsereformbevegelse, og var influert av andre helsereformatorer. (2) Ellen Whites synspunkter om helsereform endret seg i løpet av hennes liv. (3) Ellen White hadde noen oppfatninger om helselovene som få adventister i dag anser for å være vitenskapelig holdbare. (s.33)

Mens jeg holdt på å studere brev og dokumenter ved White Estate om historien om adventistenes forlagsvirksomhet, ble jeg i løpet av sommeren 1973 kjent med adskillige manuskriptfragmenter av Ellen White som viste seg å være deler av det første utkastet til 1888-utgaven av *The Great Controversy*. Det lengste manuskriptet som besto av 64 skrivepapirark i full størrelse, og helt utfyllt med skrift på ene siden og med 11 sider med skrift også på baksiden, viste seg å være et grovt utkast til halve kapitlet om Johan Huss. White Estate gav meg lov til å skrive av dette manuskriptet på skrivemaskin.

Jeg hadde i februar 1973 fullført et 103-siders studium som undersøkte Ellen Whites bruk av historikere i kapitel XIV, "Senere engelske reformatorer," og første halvdel av kapitel VI, "Huss og Hieronymus." Oppdagelsen av manuskriptet om Huss var som et forsyns styrelse. Jeg var nå i stand til å presentere en revidert utredning med en spalte inneholdende James A. Wylies beretning om Huss fra *The History of Protestantism*, og i en annen spalte Ellen Whites eget grove utkast, og en tredje spalte med hennes beskrivelse slik den er offentliggjort i *The Great Controversy*. Jeg la fram dette sammen med innledende og forklarende materiale til White Estate i mars 1974.

Hva beviste dette?

...de historiske delene av *The Great Controversy* som jeg har undersøkt er utvalgte forkortelser og sammendrag av historikere. Ellen White lånte ikke bare setninger her og der, men hun fulgte faktisk historikerne side etter side, hun utelot mye av stoffet, men fulgte rekkefølgen, noen av deres ideer, og brukte ofte de samme ordene. I de eksemplene jeg har undersøkt har jeg ikke funnet noe historisk faktum som ikke står i deres tekster. Det håndskrevne manuskriptet om Johan Huss følger historikeren så nøye at det ikke ser ut til å ha gått gjennom noe mellomstadium, men heller som om det er historikerens trykte side, inkludert feilene og innstendige formaninger.

Studiet av Huss-manuskriptet åpenbarte også at fru Whites sekretær på den tiden, frøken Marian Davis, ikke bare rettet på fru Whites engelske språkbruk, men også spilte

en meget viktig rolle i å utelate en hel del av det opprinnelige materialet som hadde å gjøre med den åndelige meningen med begivenhetene, og hun la til ytterligere stoff fra Wylie. (side 34)

Pastor White pekte på at den "rigide og forvridde" forståelsen av inspirasjonen lett kunne gjøre en person mismodig og til slutt forkaste den Guds gaven som var gitt til Ellen White. Det ble ikke nevnt noe sted i denne serien om dette i denne granskningen.

I en serie på syv deler i *Adventist Reveiw* kalt "Ellen G. Whites historiske skrifter," atten måneder senere, blir Arthur White mer spesifikk. Han har fremdeles ingen spesiell referanse til andres forskning, eller til denne tiårsperioden med kritisk fagkunnskap om Ellen White. Men det er tydelig at *Reviews* ledere ble gjort forberedt på bevisene for at Ellen White i stor utstrekning lånte fra sekulære kilder. Pastor White erkjente at det pågikk diskusjoner i intellektuelle kretser blant adventistene ved å introdusere den første artikkelen med følgende kommentar: "I de senere måneder har det vært en økende interesse for det som er blitt kalt Ellen Whites "kilder" til konflikt-serien generelt, og *The Great Controversy* og *The Desire of Ages* i særdeleshet." White fortsatte: "Artiklene vil lede oss noe bort fra det snevre begrepet som noen har om en slags mekanisk verbalinspirasjon der Ellen White skulle ha skrevet bare det som var blitt åpenbart for henne i syner, eller diktert til henne av Den Hellige Ånd."

Den tredje artikkelen i serien dreide seg spesielt om kildene til *The Great Controversy* og inneholdt faksimile-reproduksjoner fra manuskriptet om både Luther og Huss. Arthur White refererte til Huss-manuskriptet og hevdet at "hun sammenfattet stoffet fra Wylie og andre og la inn i dem åndelige formaninger og kommentarer." Han legger til i den andre setningen: "Uheldigvis kunne ikke de åndelige lærdommene hun hadde føyet til i Huss-manuskriptet tas med av plasshensyn. Det ble bare stående igjen som en del av den altomfattende beskrivelsen av den store strid." Den som leser artikkelen i *Review* nøye og setter disse to uttalelsene sammen, vil kunne se at pastor White erkjente at det materialet som ble offentliggjort i *The Great Controversy* om Huss var hentet fra Wylie og andre. Også i den tredje artikkelen stilte pastor White spesielt dette spørsmålet: "Vil det være mulig at noen unøyaktighet kan ha sneket seg inn i Ellen Whites beskrivelser av historiske begivenheter, eller at de historikerne som hun siterte kan ha tatt feil i noen detaljer, slik at Ellen White, som ikke var fullt ut informert om dette, kunne tillate at disse feilene kunne komme inn i hennes historiske fremstilling?" Hans svar er rett på sak og bekreftende. (sidene 36-37)

I mellomtiden hadde Walter Rea utvidet sine undersøkelser og med hjelp fra andre prøvde han å lokalisere hver eneste hovedkilde for hver av hennes bøker. Som svar på hans påstand om at en alarmerende stor del av hennes utgivelser var lånt fra forfattere fra det nittende århundre, oppnevnte Neal Wilson en komité som skulle undersøke hans beviser for dette. Komiteen, som for det meste besto av akademikere og kirkens administratorer, kom sammen på Glendale Adventist Hospital den 28. og 29. januar 1980 ledet av G. Ralph Thompson, som var viseformann i Generalkonferensen.

I en artikkel kalt "Dette tror jeg om Ellen G. White" i *Adventist Review* for den 20. mars 1980 informerte Neal Wilson menigheten om Rea-komiteen. Den opprinnelige rapporten indikerer at "Ellen White brukte kilder i mye større utstrekning i sine skrifter enn vi hittil

har vært kjent med eller har erkjent. Komiteen var imidlertid tilbakeholden med uforsiktig bruk av uttrykk som "litterær avhengighet" og "utstrakt bruk av lånt materiale og av parafrafer." Wilson begynte med å sette opp fem punkter om en profets arbeid. (1) "Originalitet er ikke noen prøve på inspirasjon." (2) "Gud inspirerer mennesker, ikke ord." (3) "Den Hellige Ånd hjelper budbringeren med å velge ut sitt materiale nøye." (4) "Profetens bruk av eksisterende materiale betyr nødvendigvis ikke at profeten er avhengig av disse kildene" og (5) "Over alt hvor vi ser likheter, vil vi også kunne se ulikheter."

Uttalelsen er en i høyeste grad betydningsfull artikkel i *Review* i det 20. århundret. Generalkonferensens formann erkjenner åpent og ærlig de faktiske opplysninger om Ellen Whites bruk av kilder, og henviser menigheten til en definisjon av inspirasjonen som vil være ny for de fleste adventister, og virke truende på noen.

Etter ti år med kritiske undersøkelser av Ellen Whites skrifter, hvor står vi så i dag? Hvilke spørsmål er blitt besvart? Hvilke kjensgjerninger er blitt fastslått? Hva betyr denne granskningen for adventmenigheten, og hvor går vi fra nå av?

Tre ting er blitt klart fastslått. En er at Ellen White hentet mye stoff fra andre forfattere. Og hun brukte ikke bare sekulære kilder bare for å presentere klare beskrivelser av historiske begivenheter, helseprinsipper og annen informasjon som var blitt åpenbart for henne i syner, hun brukte også disse kildene til å fremskaffe opplysninger som hun ikke hadde sett i syner.

For det andre var Ellen White en del av den amerikanske kulturen fra sist på attenhundretallet og var påvirket av samtidige helsereformatorer, forfattere og ledere i Adventistsamfunnet. Dette faktum skulle ikke overraske oss, for ingen kan leve utenfor kulturen, eller være upåvirket av samtidens verdivalg og smak. Ellen White reiste meget, leste meget, og hun lærte av erfaring. Uten å redusere det aller minste av Den Hellige Ånds innflytelse på henne, må vi erkjenne at hun ble preget av sine omgivelser akkurat som enhver av oss blir påvirket av våre.

Det tredje poenget som den seneste forskningen omkring Ellen White har slått fast er at hun ikke var ufeilbarlig. Det er derfor uunngåelig at hun i sine artikler og bøker som inneholder samtidens ideer, historiske beskrivelser og materiale fra helsereformatorer og forkynnere, ville pådra seg faktafeil og misforståelser som hørte til hennes generasjon.

Når man mener at hennes ord kan være hentet fra andre kilder og ikke nødvendigvis den endelige autoritet, møter man et element av kaos som gjør oss urolig i selve hjertet av adventismen. Benjamin McArthur, som var assisterende professor i historie ved Southern Missionary College, har påpekt dette i SPECTRUM for november 1979 i en artikkel med navnet "Hvor fører historikerne kirken?" Og likevel har vi ikke noe valg, vi må være ærlige og søke sannheten. Det er når alt kommer til alt den grunnleggende premiss som adventismen er bygd på.

Dette er det dilemmaet som møtte dem som aksepterte Ellen Whites åndelige gave selv på hennes tid. Utgivelsen av delvise transkripsjoner fra bibelkonferansen i 1919 gjør dette rikelig klart. Disse lærerne ved colleget, redaktørene og administratorene ved

Generalkonferensen kjente personlig til Ellen Whites unike åndelige begavelse.

*Men i tillegg til dette var det noen av disse menn – som A.G.Daniells, som var Generalkonferensens formann, W.W.Prescott, tidligere redaktør for **Review and Herald** og H.C.Lacey, religionslærer ved Washington Foreign Missionary Seminary – som visste at Ellen White kopierte fra andre kilder og hadde gitt uttalelser som ikke var korrekte. Hennes arbeid var ikke fullstendig originalt og hun var ikke ufeilbarlig. Dette var, og er fremdeles adventistenes dilemma.*

UTDRAG FRA "BIBELKONFERANSEN I 1919," SPECTRUM 10(1)

Fra ordskiftet:

W.E.Howell: Jeg er sikker på at lærerne ville sette pris på noen forslag til bruk av profetiens ånd og dens skrifter til anvendelse i undervisningen.

A.G.Daniells: Vel, gi meg et spørsmål som er presist på en bestemt måte.

C.L.Taylor: Jeg vil gjerne be dere om å uttale dere om Vitnesbyrdenes eksegetiske verdi. Naturligvis tror jeg at vi generelt har forstått at det er mange tekster som hun ikke refererer til. Hun forklarer mange tekster, og det kan være andre forklaringer som er likeså sanne som hun ikke berører. Men mitt spørsmål er i virkeligheten dette: Kan vi akseptere de forklaringene på Skriften som hun gir? Er de pålitelige?

A.G.Daniells: Jeg har alltid følt at de var det. Det kan være at det i visse meget kritiske saker kan være vanskeligheter, men jeg har brukt skriftene hennes i årevis for å kaste lys over tankene i Bibelen. Ta verkene "Desire of Ages" (Slektenes håp) og "Patriarchs and Prophets" (I historiens morgen bind 1 og 2). Når jeg har lest dem igjennom har jeg funnet mange steder der de gir gode opplysninger. Er dette svar på ditt spørsmål? Mener du at studentene skulle søke til skriftene hennes når de tolker Bibelen, eller skaffe seg opplysninger i tillegg? Det vil si, er det nødvendig å ha disse skriftene for å kunne forstå Bibelen? Må vi gå til hennes forklaringer få å få tak i meningen med Bibelen? Er det spørsmålet ditt, eller er det en del av det?

C.L.Taylor: Ikke direkte, men muligens indirekte. Men jeg vil gi et mer konkret eksempel. Vi vil anta at en student kommer for å få hjelp til en bestemt tekst, og vil vite hva den betyr. Er det rett av læreren å forklare teksten sammen med andre tekster som belyser den, og deretter gå til profetiens ånd for å få ytterligere opplysning om teksten? Eller anta at to studenter er uenige om betydningen av en tekst, og så kommer til læreren for å finne ut hva den betyr: Skulle da læreren forklare teksten og så bruke Vitensbyrdene for å støtte den oppfatningen han har? Eller ta et tredje tilfelle: Anta at to brødre som begge tror på Vitensbyrdene og naturligvis først og fremst på Bibelen, har forskjellige meninger om en bestemt tekst: Er det rett av dem å hente hjelp fra profetiens ånd for å få hjelp til å forstå den, eller skulle de se bort fra den fullstendig?

A.G.Daniells: Når det gjelder det første punktet ditt tror jeg at vi må hente våre tolkninger i første rekke fra Bibelen. Jeg tror at boken forklarer seg selv, og jeg mener vi kan forstå boken, først og fremst på grunnlag av boken selv, uten å ty til Vitnesbyrdene for å bevise vår forståelse.

W.E.Howell: Profetiens Ånd sier at Bibelen er sin egen fortolker.

A.G.Daniells: ... *Jeg har hørt predikanter si at profetiens ånd er fortolkeren av Bibelen. Jeg hørte det forkynt ved Generalkonferansen for noen år siden, og da ble det sagt at den eneste måten vi kan forstå Bibelen på er gjennom Profeteiens Ånds skrifter.*

J.M. Anderson: Og han sa dessuten "den ufeilbarlige fortolker."

C.M.Sorenson: Dette uttrykket er blitt fjernet. Det er ikke vår oppfatning.

A.G.Daniells: *Det er ikke vår oppfatning, og det er ikke riktig at profetiens ånd er den eneste trygge fortolkeren av Bibelen. Det er en falsk lære, et falskt synspunkt. Det vil ikke kunne bestå. Å, mine venner, hva ville alle menneskene ha gjort helt fra Johannes' dager og til nå, dersom det ikke fantes noen annen måte å forstå Bibelen på unntatt gjennom profetiens ånds skrifter! Det er et fryktelig standpunkt å innta! Det er falskt, det er villfarelse. Det er positivt farlig! Hva gjør folkene i Romania? Vi har hundrevis av sabbatsholdere der som ikke har sett en bok om profetiens ånd. Hva gjør folkene i China? Kan de ikke forstå denne Boken hvis vi ikke bringer dem tolkningene i profetiens ånd? Det er hedensk!*

L.L.Caviness: Forstår du at de første troende fikk sin forståelse fra Bibelen, eller kom den gjennom profetiens ånd?

A.G.Daniells: De fikk sin kunnskap til Skriftene etter hvert som de fortsatte i Skriftene selv. Det gjør meg ondt å høre mange mennesker snakke om at profetiens ånd ledet det hele og gav all undervisningen, alle læresetningene til pionerene, og at de aksepterte dem med én gang. Det stemmer ikke med skriftene selv, jfr. "Early Writings" (Budskaber til Menigheden, Herren har vist meg). Vi blir fortalt hvordan de gjorde det, de gransket skriftene sammen, og ba over dem inntil de kom til en felles forståelse. Søster White sier i sine verker at det var en lang tid hun ikke forsto, at hennes sinn var lukket for disse tingene, og at brødrene arbeidet videre med det. Inntil da hadde hun ikke brakt sabbatssannheten til bevegelsen. Hun var uenig i sannheten om sabbaten. Det så ikke ut for henne at det var rett da bror Bates la det fram for henne. Men hun fikk hjelp fra Herren, og da hun fikk denne tydelige kunnskapen på den måten var hun et svakt barn og kunne ikke forstå teologi, men hun hadde fått sannheten i store trekk, og fra den dagen helt til sin død vaklet hun ikke et minutt. Men Herren gav ikke den kunnskapen de hadde fått om Bibelen ved hjelp av åpenbaringer til noen andre enn henne. Han gav denne Boken, og han gav menneskene hjerne og tankekraft til å studere den.

I mitt arbeid i skoleklassene vil jeg ikke gi alle studentene den idéen at de ikke kan forstå denne boken uten Søster Whites skrifter. Jeg vil ikke si til studentene det jeg sier til predikantene og på arbeidermøtene at det er nødvendig å forstå Bibelen ut fra Bibelen selv, og så bruke profetiens ånd til å forøke vår innsikt. Jeg ber dem om ikke å

være late i studiet av Boken, og ikke virre omkring etter noe som er blitt skrevet om et tema, som de bare kan sluke uten å studere det selv. Jeg tror at det vil være meget farlig om predikantene får en slik vane. Og jeg må innrømme at det er noen som vil jage hit og dit for å finne en uttalelse i Vitnesbyrdene for å slippe å bruke tiden til en fordypelse i Bibelen. De har ikke noen smak for det, og hvis de kan se seg omkring og finne noe som allerede er utarbeidet, plukker de det opp med glede for fortsatt å la være å studere Bibelen. Et grundig studium av Bibelen er en sikkerhet, det gir trygghet for mennesket. Han må selv komme til Boken, ta i mot den med nøye studium, og uansett vil han da finne både i profetiens ånd og hvilke som helst andre skrifter det som vil hjelpe ham og opplyse og klargjøre hans syn på den, og det er helt i orden. Dekker dette ditt poeng? (s.30-31).

W.W.Prescott: Hvordan bør vi bruke profetiens ånds skrifter som en autoritet for å avgjøre historiske spørsmål?

A.G.Daniells: Vel, slik jeg nå forstår det, gjorde søster White aldri krav på å være en autoritet på historie, og heller ikke en lærer i teologi, slik som fru Eddy var med sin lærebok. Søster White kom bare med bruddstykker, og lot predikantene og evangelistene bearbeide spørsmålene i Skriften, i teologien og i historien. Hun gjorde aldri krav på å være en autoritet på historie, og slik jeg har forstått det, vevde hun inn i sine skrifter det som var uttrykkelig og klart og hadde profetisk relevans, men jeg har alltid forstått at hun for sin del var rede til å korrigere og revidere slike uttalelser som hun mente burde rettes. Jeg har aldri gått til hennes skrifter og tatt de historiene jeg har funnet i dem som pålitelige historiske uttalelser om oppfyllelse av profetier. Jeg vet ikke hvordan andre ser på det, men jeg har følt at jeg skulle behandle historien på samme måte som jeg er blitt oppfordret til å behandle Bibelen – granske den grundig og samvittighetsfullt, og så la henne ta seg av revisjonene som fra tid til annen ses på som best.

Bare én tanke til: Nå vet du noe om den lille boken "The Life of Paul." Dere vet hvor vanskelig det er å komme inn på akkurat det. Vi kunne aldri gjøre krav på inspirasjon i hele tankegangen og utførelsen av boken, fordi den ble lagt til side som et dårlig arbeid. Henvisninger til de rette autoriteter var ikke oppgitt, og noe av det som hadde kommet inn i "The Great Controversy" var uten kildehenvisninger, og under revisjonen av disse bøkene ble disse tingene gått grundig igjennom og korrigert. Personlig har dette aldri rystet min tro, men der er menn som har tatt seg alvorlig nær av det, og jeg tror det er fordi de forlangte for mye av disse skriftene. Akkurat som bror White sier, "det er en fare med å bevege seg for langt bort fra Boken og kreve for mye. La den ha sin fulle vekt akkurat slik Gud har bestemt det, og tro så at vi vil stå uten å bli rystet når noen av disse tingene åpenbarer at vi ikke kan få dem til å stemme med vår teori."

W.W.Prescott: Det er en annen erfaring dere kjenner som passer på det som bror Taylor har brakt på bane. Noen av brødrene her husker meget godt en alvorlig konflikt over inspirasjonen i Daniels 8. kapitel, og det var noen av brødrene som samlet seg mot det som ble kalt det nye syn, og de tok hennes skrifter som støtte for sine synspunkter. Hun skrev til disse brødrene og instruerte dem om ikke å bruke hennes skrifter for å avgjøre konflikten. Jeg tror at det bør huskes som hennes eget råd til

brødrene som påsto at de trodde på Bibelen og profetiens ånd, men var delt i synet på en fortolkning som hadde ført til en offentlig debatt.

J.N.Anderson: Hvor langt vil du strekke ordene fra søster White til å bli en generell uttalelse om hennes skrifter?

A.G.Daniells: Jeg tror det var i spesielle tilfeller den gang, men jeg tror vi må bruke den samme vurderingen når vi anvender hennes skrifter i andre tilfeller.

C.A.Shull: Men hvordan skal vi bruke Vitnesbyrdene i klasserommet? Hva slags holdning skal vi ha til dem spesielt når det gjelder historie? Før jeg visste at det fantes noen uttalelse i profetiens ånd om Johannes' erfaring, sa jeg til klassen at det var en gammel overlevering som sa at Johannes ble kastet i en kjele med kokende olje, og da var det en student som straks kom opp med en tekst i Vitnesbyrdene, nemlig at Johannes ble kastet i den kokende oljen. Nå vil jeg gjerne vite om hun fikk en guddommelig åpenbaring om at Johannes ble kastet i en kjele med kokende olje?

Jeg har også et annet spørsmål, det er om inntakelsen av Babylon. Fru White nevner i profetiens ånd at Babylon ble tatt ifølge historieskriveren ved at elven ble ledet en annen vei. Moderne forskning sier at byen ikke ble erobret på den måten. Hvordan skal vi forholde oss til slike ting?

Mrs. Williams: Vi må møte dette problemet hvert år.

E.F.Albertsworth: I mine klasser er jeg blitt konfrontert med studenter som kommer med Vitnesbyrdene og prøver å avgjøre et spørsmål ved å sitere henne der hun sier: "Det er blitt vist meg." De sa at av alle ting måtte dette avgjøre saken. Jeg ville gjerne ha visst hvordan vi må forholde oss til den type spørsmål.

C.P.Bollman: Ville ikke det sistnevnte spørsmål kreve et konkret eksempel?

A.G.Daniells: Ja, det mener jeg det ville.

E.F.Albertsworth: Jeg husker ikke eksemplet, men noen av elevene ville si at det betydde at hun hadde hatt en spesiell åpenbaring, og andre ville si at hun var blitt vist dette av mennesker som var omkring henne.

A.G.Daniells: Jeg tror ikke at det er det hun mener når hun sier det. Når noe ble vist henne, var det av en engel eller en åpenbaring hun fikk. Jeg er sikker på at det var det hun mente.

E.F.Albertsworth: Jeg har funnet studenter som har tvilt på det.

W.G.Wirth: Tenk om vi virkelig har en konflikt mellom de autoriserte og de reviderte versjonene?

A.G.Daniells: Det spørsmålet har vært oppe før. Dere må ikke regne med meg som noen autoritet som dere i denne saken. Jeg må danne meg mine egne meninger. Jeg tror ikke søster White overhodet ville gå inn for en bestemt oversettelse. Jeg tror ikke hun hadde det i sinne, eller hadde noe å gjøre med å godkjenne den autoriserte versjonen, eller den reviderte når hun siterte den. Hun bruker hvilken som helst versjon

som hjelper til med å formidle den tanken hun synes er klarest. Når vi er inne på denne historiske saken, kan jeg ikke si noe mer enn jeg har sagt, at jeg aldri har forstått at søster White påtok seg å avgjøre historiske spørsmål. (s.34-35)

A.G.Daniells: Å fremsette tvil og stille spørsmål er en måte å skade studentene på. En annen måte er å innta et ekstremt og uberettiget standpunkt. Du kan gjøre dette og fortsette videre, men når den studenten kommer ut og i kontakt med tingene, kan han bli rystet, og rystet helt ut og bort fra oss. Jeg synes vi skulle være oppriktige og ærlige og aldri fremholde noen påstand som ikke er skikkelig begrunnet bare for å late som om vi tror. Dere må være forsiktige når dere underviser, fordi mange studenter har hørt av sine foreldre og fra predikantene ting som ikke er tilfelle, og dermed blir deres trosgrunnlag falskt.

Jeg må igjen vise til holdningen hos A.T.Jones. I hans velmaktstid vet dere at han slukte det hele uforbeholdent, og han ville henge en mann på et ord. Jeg har sett ham ta et enkelt ord i Vitnesbyrdene og henge fast i det, slik at dette ordet skulle avgjøre alt – kun ett ord. Jeg var sammen med ham da han gjorde en oppdagelse, – eller, hvis han ikke gjorde det, så lot han som om han hadde gjort det, og det var at det var ord i Vitnesbyrdene og søster Whites skrifter som Gud ikke hadde befalt henne å skrive, og at der var ord som hun ikke skrev ved guddommelig inspirasjon. Herren valgte ordene, men noen hjalp henne med å fikse det. Og så tok han to vitnesbyrd og sammenlignet dem, og da kom han i store vanskeligheter. Han fortsatte med dr. Kellogg, og der kunne han plukke alt sammen i stykker.

F.M.Wilcox: Tilbake i 60- og 70-årene vedtok Generalkonferensens generalforsamling en resolusjon som sa: Vi erkjenner at Vitnesbyrdene er blitt til under stort press og travle omstendigheter, og at ordbruken ikke alltid er den heldigste, og vi anbefaler at de blir utgitt på nytt med slike endringer som vil holde kvalitetsmessig mål.

A.G.Daniells: Jeg vil gjerne holde fast på den resolusjonen. Nå vil jeg spørre dere ærlig og oppriktig om det er noen mann her som er begynt å tvile på grunn av min holdning og oppfatning? (Stemmer: Nei! Nei!) Eller er det noen her som tror at jeg er usikker på Vitnesbyrdene? – Jeg vil ikke si at (...) tror at min posisjon ikke er helt rett, for dere behøver ikke være enig med meg, men ut fra det jeg har sagt, er det en tendens som kan få dere til å tro at jeg er usikker, og at jeg på et eller annet tidspunkt vil hjelpe dere til å komme bort fra Vitnesbyrdene? (Flere bestemte nei ble hørt).

C.L.Taylor: I din tale for noen få kvelder siden var jeg 100% enig med alt du sa. I dag er det bare ett spørsmål i mine tanker.

A.G.Daniells: La oss få høre det.

C.L.Taylor: Det dreier seg om de ytre tegnene, de som kanskje er av mirakuløs natur. Jeg vet ikke hvorvidt du ønsker å gi det inntrykk at du betviler dem, eller at du simpelt hen ikke vil ta dem med i undervisningen. Hvis det er slik at du ikke vil fremholde dem som beviser for at verket er inspirert, er jeg hjertens enig med deg. Hvis du på den annen side mener at disse tingene ikke er til å stole på, at pastor Loughborough med flere tar feil i disse sakene, da må jeg være uenig med deg.

A.G.Daniells: Nei, jeg nedvurderer dem ikke og jeg tviler ikke på dem, men de er ikke den slags beviser jeg vil bruke overfor studentene eller ikke-troende.

C.L.Taylor: Det er jeg enig i.

A.G.Daniells: Jeg tviler ikke på dem, men jeg tror ikke de er det beste slags bevis jeg kan bruke. Jeg tror for eksempel ikke at det beste bevis jeg kan gi for en forsamling i forbindelse med sabbatsspørsmålet eller menneskets natur eller dåpen, er å henvise til søster Whites skrifter. Jeg tror at det beste bevis jeg kan gi er Bibelen. Kanskje dere vil huske at det falt i min lodd å forrette ved søster Whites begravelse, og hvis dere husker, så benyttet jeg høvet til å gi bevis for hennes høye kall. Jeg listet ikke opp en lang rekke frukter av hennes gjerning og mirakuløse hendelser. Jeg visste saken ville bli offentliggjort i hundrevis av aviser, og jeg ville gi dem noe som ville være autoritativt, og det var det jeg gav.

For det første sto hun fast på ordet om Gud fra 1.Mosebok til Åpenbaringen i hele hennes tid som forkynner.

Dernest sto hun menneskene bi i deres høyeste bestrebelsler, for å hjelpe menneskeheten – og forkynte inngående om disse ting.

Det er det jeg mener, bror Taylor, men jeg ringeakter ikke de andre tingene.

Det jeg ønsker å vite nå, brødre er: Får min innstilling dere til å tro at jeg er usikker? (Stemmer: Nei!) Hvis dere tror det, så si det rett ut! Jeg vil ikke gjøre det, men jeg må være ærlig – jeg kan ikke kamuflere meg i en sak som dette. Jeg har stått fast gjennom førti år uten å vakle, og jeg mener det er en trygg innstilling, men dersom jeg ble drevet til å innta den holdningen enkelte har til Vitnesbyrdene, da ville jeg begynne å vakle. (Stemmer: Det er rett!) Jeg ville ikke vite hvor jeg skulle stå, for jeg kan ikke si at hvitt er svart og svart er hvitt.

H.C.Lacey: Det er ikke noen tvil hos oss om at du tror på Vitnesbyrdene, men vil du ha noe i mot å legge til en personlig kommentar til det?

A.G.Daniells: Nei.

H.C.Lacey: Det er dette: De som har hørt deg, som vi har her, og har valgt den andre siden i dette spørsmålet – noen av dem sier med velberådd hu at hverken du eller professor Prescott tror på Vitnesbyrdene. Jeg gikk for eksempel ut til Mt.Vernon og jeg møtte avgangsklassen der, og da øvelsene var over, hadde jeg en privat samtale med fire av disse unge menneskene, og de fortalte meg at de virkelig forsto at våre menn i Generalkonferensen her nede ikke trodde på Vitnesbyrdene, men de mente ikke meg og bror Sorensen.

W.W.Prescott: Det du forteller er ikke noe nytt.

H.C.Lacey: Vi som lærere er i en fryktelig stilling. Vi har arbeidet oss ned til grunnfjellet med de spørsmålene som er blitt stilt her, men elevene går *rett ned på grunnfjellet* i enkelte av disse sakene, og det er nødvendig at vi må gå ennå dypere. Det er folk her ved disse møtene som ikke tør stille visse spørsmål som er kommet opp i tankene deres eller i private samtaler. Men dere vet at læreren er i en meget vanskelig situasjon.

I saken om Babylons erobring har jeg følt meg fri til å si at jeg trodde at det forelå bevis for at Kyros ikke gjorde det på den måten, men vi ville stille saken i bero og ganske enkelt studere den. Tenk nå hvis flere tavler kommer for dagen som avgjort beviste at Kyros ikke erobret Babylon på den måten, ville det da være rett å si at ved en revisjon av boken "Patriarker og Profeter" som fremholder det gamle synet, må denne revisjonen bringes i harmoni med de siste oppdagede vitenskapelige fakta?

A.G.Daniells: Jeg tror at det er søster Whites syn. Jeg mener at det er det hun ville ha gjort. Jeg har aldri forstått at hun har ment at sitatene fra historien er ufeilbarlige.

H.C.Lacey: Men det er virkelig noen som forstår det slik.

W.W.Prescott: Det er interessant å vite at selv en av den høyere kritikk som George Adams Smith er enig med Herodot (?) i dette.

Bror Daniells talte om dette spørsmålet med de fysiske ytre bevisene. Et av bevisene var at øynene var åpne, som dere vil huske, og man viser til denne teksten i 4.Mosebok kap.24, som sier dette. Men når du leser Revised Version (revidert engelsk bibelutgave) vil du se at det står: "Og han begynte med sin lignelse og sa: Bileam Beors sønn sa: Og mannen hvis øye var lukket, sa.." I denne teksten står det helt motsatt. Da ville jeg ikke bruke dette som et argument, nemlig at profetens øyne var åpne.

A.G.Daniells: Det er dette jeg mener er saker av underordnet betydning.

H.C.Lacey: *Når vi vurderer profetiens ånd ligger vel verdien for oss mer i det åndelige lys den bringer inn i våre egne hjerter og liv, enn i den intellektuelle nøyaktighet i historiske og teologiske saker. Burde vi ikke ta disse skriftene til vår hjerter som Åndens stemme i stedet for en lærers stemme til våre hoder? Og er ikke dette det endelige og egentlige beviset på profetiens ånds åndelige verdi, heller enn dens historiske nøyaktighet?*

A.G.Daniells: *Ja, jeg mener det. (s.36-38)*

W.W.Prescott: *Kan dere forklare hva det har seg at to brødre kan være uenig om Bibelens inspirasjon, at én holder på verbalinspirasjonen og den andre er uenig i den, og at dette ikke fører til noen forstyrrelse i menigheten i det hele tatt. Denne situasjonen er like foran oss. Men hvis to brødre inntar de samme holdningene til profetiens ånd, én holder på verbalinspirasjonen og den andre er uenig i den, så vil den som ikke tror på verbalinspirasjonen bli brakt i vanry.*

F.M.Wilcox: Tror du at en mann som ikke tror på Bibelens verbalinspirasjon tror på Bibelen?

W.W.Prescott: Jeg har ikke noe problem med det i det hele tatt. Jeg har et annet syn selv. Hvis en mann ikke tror på Bibelens verbalinspirasjon er han fremdeles et aktverdig medlem, men hvis han sier at han ikke tror på verbalinspirasjonen i Vitensbyrdene, blir han straks ringeaktet. Jeg mener det er en usunn situasjon. Den setter profetiens ånd over Bibelen.

W.G.Wirth: Dette er virkelig mitt største problem. Jeg kommer opplagt til å bli sett ned på om jeg går hen og sier min mening. Jeg ville gjerne se noen offentlige uttalelser fra våre ledere, slik at dersom denne saken kom opp kunne vi ha en viss autoritet i ryggen, for jeg opplever en del vanskeligheter i denne saken. Jeg vil gjerne se at noe blir *gjort*, fordi opplæringen er i gang nå, og våre studenter blir sendt ut med den idéen at Vitnesbyrdene er bokstavinspirert, og ve den mann der ute, der jeg er, som ikke er med på det.

Og så til helsereformen: Ofte kommer en student til meg og siterer hva søster White sier om smør. Men vi serverer smør på våre bord likevel. Og de vil snakke om kjøtt, som ikke under noen omstendighet må spises. Og jeg vet at dette er urimelig, og det er tider da det er nødvendig å spise kjøtt. Hva skal vi gjøre med dette? Jeg ville gjerne ha litt opplysning om disse detaljene, om hvorvidt vi må se på dem som absolutte.

A.G.Daniells: Jeg er villig til å svare på en del av det, for jeg har vært borti det tusen ganger. Ta spørsmålet om helsereform. Det er vel kjent fra selve skriftene og fra personlig kontakt med søster White, og ut fra den sunne fornuft, at når vi er ute og reiser, og når vi kjenner til de forskjellige deler av verden, så ser vi at hensikten med Vitnesbyrdene ikke er å være en allmenngyldig standardinstruks for hvordan folk skal spise og drikke, for den må tilpasses de forskjellige individers fysiske tilstand og den situasjon de befinner seg i. Jeg har alltid forklart det på den måten til våre predikanter på arbeidermøtene. Vi hadde et arbeidermøte i Skandinavia, og vi hadde en der fra "midnattsolens land", oppe Hammerfest, der du ikke kan dyrke bananer, epler eller plommer, og knapt noe grønt overhodet. Det er snø og kaldt der nesten hele tiden, og folket lever i stor utstrekning på fisk og forskjellige animalske næringsmidler som de kan få tak i der. Vi hadde sendt oppover en sykepleier fra Kristiania som misjonær. Han hadde den strenge forestillingen om en diett etter Vitnesbyrdene, og han ville ikke røre fisk eller en bit av et reinsdyr, eller noen slags animalsk føde. Mange misjonærer som blir sendt oppover dit har ikke mye å rutte med, og de kan ikke importere frisk frukt, og på den tiden ble heller ikke hermetiserte varer omsatt i særlig grad. Fyren sultet nesten i hjel. Han kom nedover for å delta i møtet, og han var nesten så hvit som kjolen din (han henvender seg til søster Williams). Han hadde nesten ikke blod i kroppen. Jeg snakket til ham og sa: "Bror Olsen, hva er det i veien med deg? Vi må flytte deg bort fra der du er hvis du ikke blir bedre. Du har jo nesten ikke røde blodlegemer i blodet ditt." Jeg snakket med ham en stund, og til slutt spurte jeg ham: "Hva lever du av?"

"Vel," sa han, "jeg lever for en stor del på nordavind."

Jeg sa: "Jammen ser du sånn ut."

Vi fortsatte samtalen, og jeg fant ut at mannen ikke spiste stort annet enn poteter og stivelsesholdige matsorter – en svært begrenset diett. Jeg skremte ham det jeg kunne med de sterkeste advarsler jeg kunne finne på mot en slik dumhet.

En stemme: Fikk du gjort noe inntrykk på ham?

A.G.Daniells: Ja, det gjorde jeg. Og jeg fikk andre brødre med meg. Vi fortalte mannen at han ville bli begravd der oppe hvis han prøvde å leve på den måten. Vi sa det rett ut til ham. Da jeg kom tilbake hit til landet snakket jeg med søster White om det, og hun sa: "Hvorfor bruker ikke folk sin sunne fornuft?" (s.39-40)

A.G.Daniells: For å snakke om Vitnesbyrdene: Jeg tror at mer skade kan bli gjort med Vitnesbyrdene ved å tilskrive dem verbalinspirasjon, enn det kan skje med Bibelen. Hvis du spør etter logikken i det, kan det ta tid å gjøre rede for den, og jeg ville ikke kunne tilfredsstillende alle og enhver, men hvis jeg spør etter deres praktiske erfaring, så kan dere få det i rikt mål.

F.M.Wilcox: Fordi vi vet hvordan Vitnesbyrdene er blitt satt sammen, og vi ikke vet noe om Bibelen.

A.G.Daniells: *Ja, det er et poeng. Det er ikke til nytte for noen å stå opp å tale om verbalinspirasjon for Vitnesbyrdene, for vi vet godt at enhver som har sett dette arbeidet vet bedre, og vi kan like så godt oppgi det.*

M.E.Kern: Jeg er ikke så sikker på at noen av brødrene har rett når de sier at vi alle er enige om dette spørsmålet. (s.47-48)

W.W.Prescott: Jeg vil gjerne spørre om du tror at Jeremia forandret sine skrifter etter at de var blitt publisert i flere år, fordi han var overbevist om at det var historiske feil i dem?

M.E.Kern: Jeg kan ikke svare på det. (s.49)

A.G.Daniells: Jeg vet nesten ikke hvor jeg skal begynne, eller hva jeg skal si. Jeg tror jeg må gjenta dette at vårt problem dreier seg spesielt om to punkter. Det ene er ufeilbarlighet og det andre er verbalinspirasjonen. Jeg tror bror James White forutså vanskelighetene i dette helt fra starten. Han visste at han godtok søster Whites vitnesbyrd og hjalp til med å skrive dem ut og gjøre dem tydelige og ordne grammatikken i dem. Han visste at han gjorde det etter hvert. Og han visste at sekretærene de hadde ansatt tok hånd om dem og rettet grammatikken, flyttet på setninger og kompletterte dem og brukte ord som søster White selv ikke hadde skrevet i originalmanuskriptet. Han så dette, og likevel var det noen brødre som ikke visste dette, og som hadde stor tillit til Vitnesbyrdene, og som både trodde og lærte at disse ordene var blitt gitt til søster White så vel som tanken. Og han prøvde å rette på denne forestillingen. Du vil finne disse uttalelsene i *Review and Herald*, som det som bror Wilcox leste forleden dag. Hvis den forklaringen hadde blitt akseptert og fått lov å gå videre, ville vi vært spart for mye av den forvirringen vi har nå.

F.M.Wilcox: Artikler ble offentliggjort i tidlige utgaver av *Review* som avsannet dette.

A.G.Daniells: Ja, men du vet at det er noen brødre som må være ekstreme. Vi kan nevne noen gamle og noen unge som mener at de ikke kan tro Vitnesbyrdene uten at de skal betrakte dem som absolutt ufeilbarlige og ord-inspirert, de betrakter det hele som gitt muntlig av Herren. De kan ikke forstå hvordan man kan tro på dem og få nytte av dem på noen annen måte, og jeg antar at noen mennesker vil føle at hvis de ikke trodde på Bibelens verbalinspirasjon, kunne de ikke ha tillit til den og se på den som den store Boken de nå anser den for å være. Noen er opptatt av det tekniske og kan

nepe forstå på noen annen måte. Andre er ikke så teknisk i sin logikk, men de har stor tro og tillit, og derfor kan de følge en annen tankebane. *Jeg er sikker på at det er blitt påført oss en idé om ufeilbarlighet hos søster White og om verbalinspirasjon i Vitnesbyrdene som har ledet folket til å forvente for mye og stille for store krav, og derfor er vi kommet i vanskeligheter.*

Siden jeg nå har studert i disse årene etter at jeg ble kastet inn i striden i Battle Creek, har jeg klart å forvise meg om sannheten og forbli tro mot den. Jeg vet ikke hva jeg skulle gjøre uten dette. Det vil aldri hjelpe meg eller hjelpe folket å gjøre det til en farse for å unngå noen vanskeligheter. Jeg vet vi har problemer her, men la oss ta oss av de viktigste tingene først. Brødre, skal vi vike unna problemene, eller prøve å avhjelpe vanskelighetene ved å innta en falsk holdning? (Stemmer: Neil) Vel, la oss innta en ærlig og sann posisjon, og nå vårt mål på en eller annen måte, for jeg vil aldri fremsette en falsk påstand for å unngå noe som vil dukke opp senere. Det er ikke ærlig, og det er ikke kristelig, og det standpunktet står jeg fast på.

I Australia så jeg boken *The Desire of Ages (Slektenes håp)* bli laget, og jeg så at kapitlene ble skrevet om, noen av dem om og om igjen. Jeg så det, og siden jeg snakket med søster Davis om det, må jeg fortelle dere at jeg måtte avklare ting for meg selv om min holdning til profetiens ånd. Hvis disse falske oppfatningene aldri hadde oppstått, ville alt vært mye enklere i dag. Det som ble kritisert som plagiat ville ha vært enkelt å tilbakevise, og jeg tror mennesker ville ha blitt frelst for saken dersom vi hadde forstått dette rett fra starten av. Når disse falske synspunktene blir fastholdt, møter vi vanskeligheter når vi skal rette det opp. Vi vil ikke prøve å avhjelpe vanskelighetene ved å ty til falske påstander. (s.50-51)

A.G.Daniells: Det gagnar intet at vi påstår noe mer om verbalinspirasjon av Vitnesbyrdene, fordi hun aldri krevde det, og det gjorde heller ikke James White, heller ikke W.C.White. Og alle de som hjalp til med å fullføre disse Vitnesbyrdene visste at de ikke var verbalinspirert. Jeg vil ikke si mer om denne saken.

D.A.Parsons: Det var ikke bare det at hun ikke krevde det, hun benektet det.

A.G.Daniells: Ja, hun prøvde å korrigere folket.

Nå om ufeilbarlighet. Jeg antar at søster White brukte Paulus' tekst "Vi har denne skatt i leirkar," likeså mye som andre tekster. Hun brukte ofte å gjenta: "Vi har denne skatt i leirkar," med den tanken at hun var en fattig, svak kvinne, en Herrens budbringer som forsøkte å gjøre sin plikt og møte Guds sinn i dette arbeidet. Når du inntar den holdningen at hun ikke var ufeilbarlig, og at hennes skrifter ikke var verbalinspirert, er det ikke da en risiko for at det menneskelige kommer fram? Om det ikke var så, hva er så ufeilbarlighet? Og skulle vi bli overrasket når vi vet at redskapet var feilende, og at de generelle sannhetene ble åpenbart som hun sier, må vi da ikke vente å få se at det finnes feil?

M.E.Kern: Hun var en forfatter og ikke bare en penn.

A.G.Daniells: Ja, og ta nå saken med "Life of Paul" – jeg antar at dere alle kjenner til den og vet hva kritikken i mot henne går ut på, kritikk om plagiat, spesielt fra forfatterne av boken fra Conybeare og Howson, som var i ferd med å påføre vår

menighet trøbbel fordi det var så mye av deres bok sitert i "Life of Paul" uten noen henvisning eller anførselstegn. Noen mennesker som tenker strengt logisk vil vel løpe linen ut, men jeg er ikke skrudd sammen på den måten. Jeg fant teksten, og jeg leste den sammen med bror Palmer da han fant den, og vi fikk tak i Conybeare og Howson, vi fikk tak i Wylies' *History of the Reformation*, og vi leste ord for ord, side etter side, og der var ingen anførselstegn, ingen kildehenvisninger, og jeg så ikke forskjellene før jeg begynte å sammenligne dem. Jeg hadde trodd at det var søster Whites verk. Den arme søster sa: "Å, jeg visste ikke noe om anførselstegn og kildehenvisninger. Min sekretær og forlaget burde ha passet på det."

Hun påsto ikke at alt var åpenbart for henne og skrevet ord for ord under Herrens inspirasjon. Jeg så der en manifestasjon av det menneskelige i disse skriftene. *Naturligvis kunne jeg ha sagt dette, og jeg sa også at jeg ønsket at en annen fremgangsmåte var blitt fulgt under utarbeidelsen av bøkene. Hvis man hadde vært omhyggelig nok, ville man ha spart en hel del mennesker fra å bli ledet på avveier.* (s.51-52)

B.L.House: I den gamle utgaven av "Sketches of the Life of Paul," uttaler hun seg meget tydelig om seremoniloven. Det står intet om den i den nye boken, og jeg undres på hvorfor det var utelatt.

D.A.Parsons: Jeg har et svar på det. Jeg var i California da boken ble utarbeidet, og jeg tok den gamle utgaven og snakket med bror Will White om akkurat dette spørsmålet. Han sa at hele boken med unntak av dette kapitlet, var gjort ferdig for en tid siden, og de hadde utsatt arbeidet inntil de kunne få ordnet kapitlet på en slik måte at man kunne unngå at det oppstod strid om det. De ønsket ikke at boken skulle brukes til å avgjøre strid, og derfor utelot de de fleste av uttalelsene om seremoniloven nettopp for å forebygge en fornyelse av konflikten omkring seremoniloven i Galaterne.

B.L.House: Er ikke dette en kritikk mot det som sto i hennes første utgave, eller hva?

D.A.Parsons: Nei, ikke i det hele tatt, men de lot det stå akkurat nok til å tifredsstille den vitebegjærlige, men unngikk alle slående uttalelser for å hindre at striden blusset opp igjen. (s.52-53)

A.G.Daniells: Skal vi ikke begrense oss nå til bror Bensons spørsmål, og finne fram til det virkelige problemet, og så gjøre noe med det? Har dere noen klar idé om hvordan problemet oppsto? For da den første utgaven av *Great Controversy* var under arbeid, hadde de som hjalp henne med å skrive manuskriptet tillatelse til å fremskaffe de sitatene om passet. Hun kan ha spurt: "Nå, hvilken god historie har dere som passer til dette?" Jeg vet ikke akkurat hvordan hun tok det inn, men hun tillot oss aldri å si at hun var historiker. Hun tok ikke på seg noen rolle som gikk ut på å korrigere historien – ikke bare det, hun protesterte mot det. Akkurat hvordan de bar seg at med å velge ut de historiske utdragene, kan jeg ikke kommentere, men jeg antar at hun refererte til dem etter hvert som hun fortsatte å skrive, og så tillot hun dem å samle de *absolutt* beste sitatene de kunne finne, overlate dem til henne, og hun godkjente dem. (s.53-54)

W.W.Prescott: Dere er inne på nøyaktig den erfaring som jeg personlig gikk i gjennom, fordi dere alle vet at jeg bidrog en del til revisjonen av *Great Controversy*. Jeg fremskaffet betydelig stoff om dette spørsmålet.

A.G.Daniells: Etter anmodning.

W.W.Prescott: Ja, jeg ble bedt om å gjøre det, og til å begynne med sa jeg: "Nei, jeg vil ikke gjøre det. Jeg vet hva det betyr." Men jeg ble presset til det. Da jeg hadde gått gjennom det sammen med W.C.White, sa jeg: "Her synes jeg det er vanskelig. Jeg har gått i gjennom dette og foreslått endringer som burde gjøres for å korrigere uttalelsene. Disse endringene er blitt godtatt. Mitt personlige problem vil være å beholde troen på disse tingene som jeg ikke kan behandle på det grunnlaget." Men jeg forkastet ikke profetiens ånd, det har jeg ennå ikke gjort, men jeg har måttet forandre syn på visse ting. Jeg vil faktisk si til dere at det forholdet jeg har til disse skriftene, til denne bevegelsen og vårt verk er klarere og mer konsekvent i mitt sinn nå enn før. Men dere vet ennå hva som hviler på meg. Jeg har personlig gått gjennom denne erfaringen med akkurat den saken dere snakker om. Hvis vi korrigerer her, og korrigerer der, hvordan skal vi stå ved det på andre steder?

F.M.Wilcox: Disse tingene berører ikke bokens generelle filosofi.

W.W.Prescott: Nei, men det dreier seg om ganske viktige detaljer. For eksempel før *Great Controversy* ble revidert, var jeg uortodoks på et bestemt punkt, men etter at den var blitt revidert, var jeg fullstendig ortodoks.

C.M.Sorenson: I hvilken sak?

W.W.Prescott: Min tolkning var (og jeg forkynte den i årevis i *The Protestant Magazine*) at Babylon sto for det store frafallet fra Gud, som endte opp i pavedømmet, men som også innbefattet mindre former, og at før slutten ville de alle bli samlet under en makt. Det var ikke det som sto i *Great Controversy*. *Great Controversy* sa at Babylon ikke kunne bety Romerkirken, og jeg hadde ment at det i store trekk betydde *den* først og fremst. Selv om hele argumentet forble det samme etter at boken ble revidert, sa den nå at det ikke kunne bety *bare* Romerkirken ved at bare ett ord ble lagt til.

F.M.Wilcox: Dette hjalp deg ut av problemet.

W.W.Prescott: Ja, men jeg fortalte W.C.White at jeg mente at ingen hadde noen rett til å gjøre det. Og jeg trodde ikke at noen hadde rett til å bruke det mot meg før og etter. Jeg fortsatte bare med min undervisning.

J.W.Anderson: Ville du ikke kreve det samme av andre deler av boken på det samme grunnlag?

W.W.Prescott: Nei, jeg vil nekte å gjøre det. Jeg måtte håndtere dette spørsmålet overfor A.R.Henry. Han var bestemt på å knuse de menn som tok et galt standpunkt mot ham. Jeg brukte timer med den mannen for å prøve å hjelpe ham. Vi sto hverandre nær i arbeidet, og jeg pleide å gå hjem til ham og tilbringe flere timer hos ham. Han brakte på bane spørsmålet om profetiens ånds autoritet, og ønsket at jeg

skulle trekke en grense mellom det som var autoritativt og det som ikke var det. Jeg sa: "Bror Henry, jeg vil ikke prøve på det, og jeg rår deg til ikke å prøve på det. Det er en autoritet i selve gaven her, og vi må godta det."

Jeg har prøvd å beholde en personlig tillit til denne nådegaven i menigheten, og jeg bruker den igjen og igjen. Jeg har fått stor hjelp fra disse bøkene, men jeg innrømmer ærlig at jeg holdt fast på spørsmålet om Babylon i flere år selv om jeg visste at det var helt i strid med *Great Controversy*, men jeg fortsatte, og i grevens tid ble jeg ortodoks. Jeg hadde slett ingen glede av den erfaringen i det hele tatt, og jeg håper dere ikke må gå i gjennom noe lignende. Det betyr noe.

C.L.Benson: Det er det springende punkt. Du hadde noe som gjorde det mulig for deg å innta den posisjonen. Hva var det?

W.W.Prescott: Jeg kan ikke lage en regel som passer for enhver. Det som gjorde meg sikker i min sak var Bibelen, ingen sekulær autoritet. (pp. 54-55)

W.W.Prescott: Hvis jeg skal si hva jeg oppriktig føler, vil jeg si at store feil ble gjort ved at man behandlet hennes skrifter med kommersielle hensikter for øyet.

C.M.Sorenson: Ved hvem?

W.W.Prescott: Jeg vil ikke anklage noen. Men jeg tror det ble gjort alvorlige feil på den måten. Det er derfor jeg har gjort en slik sontring. *Da jeg snakket med W.C.White om det (og jeg vet at han ikke er en ufeilbarlig autoritet), da fortalte han meg ærlig at da de gav ut Great Controversy, tok de andre bøker, som Daniel and the Revelation, og brukte deler av dem da de ikke kunne finne noe i hennes skrifter om visse kapitler som kunne skape en historisk sammenheng. Noen ganger ville enten hennes sekretærer eller hun selv utarbeide et kapittel som skulle fylle tomrommet.* (sidene 55-56)

A.G.Daniells: Vi må bruke sunn sans når vi arbeider med dette spørsmålet, brødre. Vær ikke likegyldige med ordene. Vær ikke skjødesløse når dere rapporterer eller representerer menneskers synspunkter. Jeg har hatt mye å gjøre med slike ting i år etter år, som dere vet på hvert predikantmøte, og jeg er blitt kalt til skoleklasser flere ganger og har måttet si ting om dette som disse predikantene og studentene aldri har hørt før, og jeg har bedt om visdom og om Herrens Ånd for å kunne lede dem og gi dem tro, og for å dekke over ting som kunne lede til tvil. Og jeg har aldri opplevd at en varsom, gjennomtenkt uttalelse gitt i guds frykt og med forsiktighet for ikke å støte et eneste menneske, er kommet tilbake på meg. Jeg kan ha gjort det, men det har aldri kommet tilbake til meg. Ta deres predikanter: Denne bror (han mener bror Waldorf) ble opplært på våre arbeidermøter i Australia, og vi hadde en enkel fremgangsmåte. Vi prøvde ikke å kaste blått i øynene på folk, og jeg tror dere vil finne at de australske predikantene og menighetene er likeså faste i troen på profetiens ånd og at søster White er kalt av Herren, som du vil finne noen andre steder på jorden. Ta New Zealand: Jeg gav dem opplæring der, og jeg mener det er velkjent at det ikke er noen plass i verden at folk er mer trofaste i forhold til denne gaven enn de er der.

Jeg tror ikke det er nødvendig å skjule det aller minste, men jeg tror, brødre, at vi må bruke den visdom som bare Gud kan gi når vi har med dette å gjøre, inntil saken

gradvis glir over. Vi har gjort en vidunderlig forandring i løpet av nitten år, bror Prescott. For femten år siden kunne vi ikke ha snakket om det som vi samtaler om i dag. Det ville ikke ha vært trygt. Denne saken er kommet opp gradvis, og likevel har ikke folk mistet tilliten til nådegaven. (s.57)

A.G.Daniells: Jeg vil fortelle dere at jo klarere syn vi får på sakens nøyaktige kjensgjerninger, desto sterkere vil folkets stilling til hele saken stå.

Nå, bror Benson, jeg ser gjennom hele den rekken som du refererte til. Vi kan ikke korrigere det på én dag. Vi må bruke stor dømmekraft og varsomhet. Jeg håper dere bibellærere vil være ytterst varsomme. Jeg ble innkalt hit to ganger for å tale om profetiens ånd til bibelklassene for pastorutdannelse. De brakte historiespørsmålet på bane. Jeg sa ganske enkelt: "Nå, gutter, søster White gjorde aldri krav på å være historiker eller en som skulle korrigere historien. Hun brukte det beste hun visste å få tak i om den saken hun skrev om." Jeg har aldri hørt en lærer eller noen av guttene som svirret omkring dem si: "Bror Daniells tror ikke at søster Whites skrifter er pålitelige." Jeg tror Herren vil hjelpe oss med å ta vare på dette hvis vi vil være forsiktige og bruke sunt vett. Jeg tror det er alt jeg kan si i en diskusjon som denne.

ELLEN G. WHITES SKRIFTER OG UTVIKLINGEN AV LÆREN OG AV TOLKNINGEN AV PROFETIENE HOS SYVENDEDAGS-ADVENTISTENE, AV H.W.LOWE. GC ARKIVER.

I løpet av femti eller seksti år etter skuffelsen i 1844 var det en nesten uopphørlig kritikk av noen av våre grunnleggende læresetninger. Dette var spesielt tilfellet i helligdomsspørsmålet. De bitreste angrepene ble rettet mot adventistenes syn på den undersøkende dom og renselsen av helligdommen. Denne uheldige reaksjon mot vår Herres himmelske tjeneste har fortsatt med varierende intensitet helt til nå. Det er sannsynligvis ikke noen del av vår lære som har vakt mer bitter opposisjon enn dette. Disse angrepene fører nesten alltid til strid.

HVOR HAR VI VÅRE BEVISER?

Noen kritikere har beskyldt oss for å forvrengne Skriften, andre ved å prøve å bevise at vår lære i stor grad bygger på utenom-bibelske beviser. Saken er blitt komplisert på grunn av påstanden fra noen adventister at vi har antatt noen dogmer direkte og fullstendig fra Ellen G. White, adskilt fra bibelske beviser. Dette har fra tid til annen ledet våre egne folk til å be om å få en klar uttalelse om vårt forhold til Bibelen og Ellen G. Whites skrifter i lyset av tilgjengelige beviser. Slike uttalelser er fra tid til annen kommet, men spørsmålet henger ennå ved oss.

Vår posisjon når det gjelder doktrinære kilder er undertiden uttrykt i sterkt protestantisk terminologi, som dette:

"Men Gud vil ha et folk på jorden som holder fast ved Bibelen, og Bibelen alene, som regel for all lære og grunnlag for all reform...Før vi godkjenner

noen lære eller noe påbud, må vi som bevis forlange et tydelig: "Så sier Herren." (*Great Controversy*, side 595, *Mot historiens klimaks*, side 342)

"Jeg er fullt ut enig med deg når du i ditt arbeid fremholder Bibelen og Bibelen alene som grunnlaget for vår tro" (*Selected Messages*, bind 2, side 85, eller *På fast grunn*, bind 2, side 86).

"I arbeidet med å forkynne sannheten er det nødvendig at viktige punkter i vår oppfatning skal være grundig støttet av bibelske beviser" (*Testimonies*, bind 1, sidene 447-448).

Disse og andre uttalelser opprettholder Bibelens suverenitet som "standard for all lære," "grunnlaget for alle reformer," "grunnvollen for vår tro" og "våre viktige trospunkter."

At våre grunnleggende læresetninger hadde sin opprinnelse, om ikke alltid sine fullstendige beviser, i Bibelen er klart. Den opprinnelige lære om Kristi gjenkomst var for eksempel vanlig for våre første pionerer før profetiens nådegave ble manifestert hos dem, og før sannheten om sabbaten kalte dem ut fra deres tidligere kirkelige tilknytninger. Ellen G. Whites skrifter om denne læren var ikke tilleggsbeviser, men hun la til detaljer og trakk opp åndelige retningslinjer for menigheten.

I den begynnende perioden i 1844 – 1845, som vi refererer til, var antallet av de fundamentale sannhetene få, og det knyttet seg ikke mange detaljer til dem med profetiske fortolkninger. I 1854 var de grunnleggende sannhetene disse:

1. Kristi gjenkomst
2. Sabbaten er den syvende dag.
3. De tre englebudskapene i Åp.14
4. Helligdommen med vekten lagt på 1844.
5. Sjelens udødelighet på betingelse av frelse.

Om lag tretti år senere, i 1899 listet Ellen G. White opp disse fem trospunktene i *Manuscript 13 (Counsels to Editors*, s. 30-31). Men detaljerte forklaringer har vokst fram, spesielt ut fra nr. 3 og 4 som er nevnt ovenfor.

UTVIKLINGEN AV LÆRDOMSPUNKTER OG TOLKNING AV PROFETIENE

Utviklingen av lærdomspunktene viser seg alltid å ha sin opprinnelse i bibelstudium. Det er ikke mulig å fastslå nøyaktig hvor rådet fra profetiens ånd dukket opp for å stadfeste en eller annen detalj. Noen ganger kom det straks etter en diskusjon, og undertiden mye senere. Den grunnleggende strukturen både i læren og den profetiske fortolkningen kom fra bibelstudium, og ble ofte stadfestet og forsterket av råd fra Ellen G. White. Dette var ofte mønstret i de elleve eller tolv årene etter 1844, da det ikke fantes noen organisatorisk struktur, og inntil 1849 var det ingen tidsskrifter som kunne tjene som et forum for lærespørsmål og ha en forenende innflytelse. Selv om det gjaldt oppdagelser i Bibelen som allerede var gjort og var blitt stadfestet, understreket Ellen G. White nødvendigheten av personlig og vedvarende bibelstudium.

"Tidligere lys er kommet, som passer for denne tid. Det er bibelsk sannhet og

viser farene vi står like overfor. Dette lyset skulle lede oss til ivrig studium av Bibelen og den mest kritiske undersøkelse av de posisjonene vi innehar. Gud vil at alle trosgrunner og sannhetspunkter skal bli gransket grundig og vedvarende, og med bønn og faste. De troende skal ikke støtte seg på antagelser og dårlig begrunnede ideer om hva sannheten dreier seg om. Deres tro må være fast grunnet på Guds ord...

"Uansett hva som måtte være et menneskes intellektuelle stilling, la ham ikke et øyeblikk tro at det ikke er noe behov for grundig og vedvarende granskning av Skriftene etter mer lys. Som et folk er vi hver for oss kalt til å granske profetiene. Vi må våke alvorlig slik at vi kan skjelne enhver lysstråle som Gud vil sende oss. Vi må gripe tak i de første glimt av sannhet, og ved studium fulgt av bønn vil vi få klarere lys som kan bringes til andre.

Når Guds folk slapper av og er tilfreds med det lys de har, kan vi være viss på at han ikke vil favorisere dem. Det er hans vilje at de alltid skal bevege seg fremover for å få det større og stadig større lys som skinner for dem." (*Test. bind 5, 707-709. [1889]*).

Det er fra andre kilder samt fra senere tidspunkter rikelig fastslått at Ellen G. White stadig ville bringe bibelstudiet i forgrunnen, og hun så på sine egne skrifter som bidrag til å stadfeste sannhetene som var blitt åpenbart:

"Søster Whites vitnesbyrd skal ikke bringes i forgrunnen. Guds ord er den ufeilbarlige standard. Vitnesbyrdene skal ikke innta ordets plass" (*Evangelism, s. 256*).

"De skrevne vitnesbyrd skal ikke gi nytt lys, men la de sannhetene som allerede er åpenbart gi et levende inntrykk på hjertet...Det er ikke ny sannhet som blir presentert, men Gud har gjennom Vitnesbyrdene forenklet de store sannhetene som allerede er gitt, og som på den måten han har valgt, brakt dem fram for folket for å vekke og å gjøre inntrykk på sinnet hos dem, så de skal være uten unnskyldning" (*Test. bind 5, 605*).

"...Vitnesbyrdene skal ikke svekke Guds ord, men opphøye det og trekke alles oppmerksomhet til det, for at skjønningen i det som er sant kan gjøre inntrykk på alle" (*Test. bind 5, 665*).

En av fru Whites best kjente uttalelser som passer godt i denne sammenhengen er denne:

"Det rettes lite oppmerksomhet til Bibelen, og Herren har gitt et mindre lys som skal lede menn og kvinner til det større lys" (*Evangelism, s. 257*).

Det var på grunnlag av dette forholdet mellom Bibelen og den profetiske gave at våre adventistiske læresetninger utviklet seg gjennom årene. Nytt lys kom over slike temaer som Kristi guddom, treenigheten, rettferdiggjørelse ved tro, helligdomsspørsmålet, samt de viktigste profetiske tolkningene, spesielt de som dreide seg om de avsluttende begivenhetene – nesten alltid ved studier i Guds ord fra begynnelsen av, og de ble

bekreftet og undertiden forsterket i detalj i fru Whites skrifter. Den profetiske gaven ble også brukt når man skulle fjerne feilaktige og ubibelske synspunkter. Se *Early Writings* s. 78 (*Herren har vist meg*).

PROBLEMET MED FORSTERKNINGER

Vi blir nødt til å innrømme at det i Ellen G. Whites råd og vitnesbyrd forekommer noen faktadetaljer som vi ikke finner i Bibelen. (Hennes syn at de hellige skulle gå gjennom trengselstiden i fremtiden, og at de som ventet Herren i den syvende måned i 1845 derfor ville bli skuffet, er et viktig poeng. Se *A Word to the Little Flock*, side 22.) Noen kritikere har brukt Ellen G. Whites utenombibelske kommentarer som et argument mot hennes arbeid, og noen av våre medlemmer til tider er blitt forvirret ved dette.

I tiden senere, etter at lærdomspunktene hadde utkrystallisert seg til fundamentale trospunkter, kunne pastor F.M.Wilcox skrive om Ellen G. Whites arbeid: "Hennes skrifter er i fullkommen harmoni med utsagnene i den guddommelige åpenbaringen. Hun har tatt de store sannhetsprinsippene i Bibelen og beskrevet dem i nøyaktigere detaljer" (*The Present Truth* 3, 133).

Straks vi har akseptert det faktum om inspirasjonen ved Den Hellige Ånd, ser det ikke ulogisk ut at vi skal forvente at de tidlig skrevne åpenbaringene kan bli stadfestet, forklart og forsterket ved senere åpenbaringer. Det gamle testamente blir levende ved mer fullstendige åpenbaringer av sannheten i Det nye testamente som forsterker gamle sannheter og gjør dem tydelige for en ny tid. Apostelen Paulus tok ofte utsagn fra Det gamle testamente og brukte dem i en fullstendig annerledes kontekst. Forfatterne i Det nye testamente brukte undertiden sitater som vi ikke finner i Det gamle testamente. Disse kan ha kommet fra menn som var inspirert av Den Hellige Ånd i perioden mellom de to testamentene, eller i en eller annen førkristen tid, men de er i kategorien utenombibelske beviser. De kan ha kommet fra noen av de anonyme profetene som er nevnt i Bibelen. De er brukt som beviser, selv om forfatterskapet er ukjent for oss.

Følgende spesielle tilfeller i Det nye testamentes lære som ikke er klart påviselig i Det gamle testamente er noen eksempler:

1.1.Mos.3. Slangen er sett på som et symbol på Satan ifølge 2.Kor.11,3 og Åp.12,9. Fra Det gamle testamente kan slangen ses på som et symbol på Frelseren, og også ut fra Joh.3,14.

2. Jes.53. "Guds lidende tjener." Det nye testamente anvender dette på Jesus av Nasaret. (Ap.gj.8,27-35, Mark.9,12, Luk.22,37 og Matt.8,17). Men hva med Jesajas ord: "Men du, Israel, er min tjener, Jakob er den jeg har utvalgt." Jes.41,8. Se også Jes.41,9, 44,1-2 Og 45,4.

3. Judas 14. Det var også om dem at Enok, Adams etterkommer i sjuende ledd, profeterte da han sa: Se, Herren kommer med sine engler i tusentall. (Dette er ikke nevnt i Det gamle testamente, men finnes i den apokryfiske boken om Enok, 1,9, 14,22 og 40,1.

4. Hebr.1,6: Han sier: Alle Guds engler skal tilbe ham. (Dette står ikke i Det gamle

testamente, men i LXX om 5.Mos.32,43.

At det finnes ting i Ellen G. Whites skrifter som er gamle fakta eller sannheter brukt i helt nye sammenhenger, og at de undertiden ikke synes å følge de normale prinsipper for bibelfortolkning kan ikke benektes, men hun var ikke kilden til nye læresetninger, og hennes forkynnelse var ikke i strid med Bibelens lære. Vi kan ikke unngå det faktum at nye ideer og nye kjensgjerninger forekommer i hennes skrifter. Å forvente at åpenbarelsen av denne art skal være strengt tilpasset de vanlige tolkningsprinsippene kan tenkes å føre oss til å begrense Den Hellige Ånd til det rent menneskelige. Vi er ikke i ferd med en kjølig analyse av et vitenskapelig problem. Vi prøver å forstå Guds handlemåte med mennesket gjennom hans ord, og det går hinsides filosofien og all rasjonalisme.

Vi mestrer ikke bibelske problemer ved å bruke samme metoder som når vi gir oss i kast med en filosofisk oppgave. Vi skal ikke granske Bibelen med den selvsikkerhet som mange har når de studerer vitenskapelige spørsmål. (*Great Controversy*, side 599, *Mot historiens klimaks*, side 344).

Vi bør huske at all filosofi faller sammen ved korset, og at visse ting må aksepteres på grunnlag av tro på den spesielle åpenbaringen i Guds ord gjennom hans Ånd.

AKTUELLE PROBLEMER I DANIELS PROFETIER

Vi er her opptatt med (a) hva er den grunnleggende fortolkning av Daniels profetier som våre pionerer mente de hadde funnet i Skriften? (b) Hvordan var Ellen G. Whites holdning til de bibelske bevisene som pionerene fant i helligdomsspørsmålet?

Om punkt (a) ovenfor, hevdet Ellen G. White kategorisk.

Undersøkelsen viste klart at det ikke finnes noen støtte i Skriften for den gjengse teori at helligdommen skulle være jorden. Derimot fant de i Bibelen en full forklaring på helligdommen, dens vesen, dens beliggenhet og dens offertjeneste. (*Great Controversy*, side 411, *Mot historiens klimaks*, side 240)

Sammenhengen viser at Hebr.8,1-2, 9,1-5 og Åp.11,19 var nøkkelttekster til å overbevise pionerene om at Kristi virkelige tjeneste var i himmelen i det sanne tabernakel. Til disse og andre tekster la de visse lærdommer fra de levittiske forbildene som viste at:

Liksom folkets synder i den gamle tid ble lagt på syndofferet, og ved blodet overført til den jordiske helligdommen, blir den angrendes synder i den nye pakt lagt på Kristus, og overført til den himmelske helligdom. På samme måte som den symbolske rensingen av helligdommen på jorden skjedde ved at synden ble fjernet, skal rensingen av helligdommen i himmelen skje ved at syndene som er nedskrevet der, blir fjernet eller slettet. Men før det kan skje, må bøkene granskes for å gjøre det klart hvem som har angret sin synd og tatt imot Kristus i tro og derfor har del i hans soningsverk. Rensingen av helligdommen forutsetter derfor en granskning og en rettergang. Dette må skje før Kristus kommer for å utfri sitt folk. For når han kommer, har han løn-

nen med «for å gjengjelde enhver etter hans gjerning».(*Great Controversy*, side 421-422, *Mot historiens klimaks*, side 246, *Alfa og omega*, bind 7, side 354-355)

Om (b) har vi her en klar uttalelse som de fant som "urokkelige beviser" for, nemlig at det fantes en sann helligdom i himmelen. (*Great Controversy*, side 415, *Mot historiens klimaks*, side 243). Hun skrev kapitlene 22, 23, 24 og 25 i *Great Controversy* der hun stadfester og belyser pionerens funn om helligdomsspørsmålet, så vel som mange andre sider der hun forklarer vanskelige spørsmål og fremstiller den åndelige meningen og konsekvensene omkring hele den undersøkende dom.

Våre første pionerer levde i den turbulente atmosfæren i tiden etter den franske revolusjon. Irreligiøsitet fremkalte en reaksjon som fikk folk til å granske Bibelen frenetisk for å finne en forklaring på den forvirringen i tiden som de opplevde. Kommentatorer grov dypt i profetiene og kom ut med verker om Daniel og Åpenbaringen. Fra midten av det attende til midten av det nittende århundre var det en fenomenal mengde litteratur med fortolkninger av profetiene, og det var utvilsomt på basis av denne profetiske granskningen at Miller og hans kolleger fikk hjelp til å bygge opp sine fortolkninger av "profetiene om riket." Selv deres fortolkninger av kronologien var ikke fullstendig original, unntatt det som angår de sytti ukene og de 2300 dagene. Det er historisk bevist at de fleste av våre synspunkter på helligdomsspørsmålet, Jesu annet komme, sabbaten, Guds lov, læren om betinget udødelighet, treenigheten, inkarnasjonen, etc., ikke var originale hos oss. Vi var heller arvtagere av hellige sannheter som vi gjenopplivet og forklarte under Den Hellige Ånds ledelse.

Kapitlene 2, 7, 8 og 11 i Daniel fanget disse ikke-adventistenes oppmerksomhet sterkt. Også tidsprofetiene – de 2300 dagene, de 1260 dagene, "endens tid" og tidens ende – var gjenstand for mye studium av kristne fra forskjellige grupper ved århundreskiftet. Dessverre var noen av de tallrike forfatterne som skrev om profetiene den gang forvirret når det gjaldt profetiene om "riket" som skulle bli oppfylt gjennom det bokstavelige Israel, slik noen er det i dag. Noen ganger kan vi ha tatt feil ved å glemme at Guds planer kunne ha blitt oppfylt før korsfestelsen dersom Israel hadde vært rede, og derfor vil noen detaljer i betingede profetier aldri bli oppfylt nøyaktig slik vi har forestilt oss det. Men Guds planer og hensikter vil ufeilbarlig bli oppfylt gjennom hans menighet i en annen kontekst, og han vil bli rettfærdiggjort overfor universet.

Vi kan i vår tidligste litteratur klart se at de fundamentale profetiske trospunktene som pionerene kom fram til uten hjelp fra noen profetisk nådegave, var basert på (1) verdenshistorien og bildet i Daniel 2, (2) de fire dyr i Daniel 7, (3) væren og geitebukken i Daniel 8, de 2300 dagene i Daniel 8 og 9, (4) kongene i Daniel 11 og (5) Mikael som står fram i Daniel 12.

For å si det på en annen måte, våre første troende bygde opp sin kronologiske profetiske tolkning omkring nasjonenes historie – Egypt, Assyria, Babylon, Persia, Hellas, keiserriket Rom som gikk over til det pavelige Rom, og de ti rikene som gikk forut for opprettelsen av det evige riket.

I Åpenbaringsboken fant de en viss likhet i uttrykksmåten og i begivenhetene med

Danielsboken, og derfor følte de seg sikker på at den siste boken i Bibelen var en inspirert kommentar til den tidligere profeten. Den første adventistlitteraturen og en god del ikke-adventistisk litteratur inneholder mange sammenligninger mellom Daniels bok og Åpenbaringen. De så at Åpenbaringen 12 og 13 dreide seg om den eldgamle striden mellom Kristus og Satan. I senere år har vi begynt å se på Daniel 8 på den samme profetiske måten som Åp.12, 13 og 14, og derfor mer på den samme kosmiske bakgrunn enn den lokale. Dette er en grunn til at vi alltid har forkastet tolkningen av den temmelig stedbundne Antiokus Epifanes som det lille horn i Daniel 8.

SABBATEN OG DEN PROFETISKE NÅDEGAVE

Vi finner et eksempel som viser hvordan Ellen G. White stadfestet grunnleggende bibelsk sannhet da de første adventistene antok sabbaten. Rachel Oakes Preston brakte denne sannheten til adventistene i Washington, New Hampshire, omkring tiden for 1844-skuffelsen. Tidlig i 1845 havnet T.M.Prebles' artikkel om temaet i bladet *The Hope of Israel* i hendene på Joseph Bates, som tok i mot den og begynte å gjøre den kjent blant flere. Ellen Harmon og James White hørte det i New Bedford i 1846, men så ikke betydningen av det (Se *Life Sketches*, 95.)

Høsten samme år ble de gift, og omtrent på den tiden leste de Joseph Bates' 48-siders traktat "Den syvende dag som sabbat, et evig tegn." De begynte straks å helligholde den syvende dag. (Se *Test.* bd.1, s.75) Fru Whites kommentar senere var:

"Jeg trodde på sannheten i sabbatsspørsmålet før jeg hadde sett noe i syner angående sabbaten. Det var måneder etter at jeg hadde begynt å holde sabbaten at jeg ble vist dens betydning og dens plass i den tredje engels budskap." (Brev 2, 1874, sitert i *Ellen G. White, Messenger to the Remnant*, p. 34, White Trustees).

Imidlertid holdt disse adventistene sabbaten fra kl.18.00 fredag til kl.18.00 lørdag, også James og Ellen White. Noen ville absolutt ha den fra soloppgang til soloppgang, noen foreslo fra solnedgang til solnedgang, andre mer vagt fra aften til aften. Det var mye debatt om dette spørsmålet, og mye alvorlig bibelstudium, inntil Ellen White ved en konferens i Battle Creek ble vist at solnedgangsprinsippet var rett. Pastor Andrews foretok et større studium av spørsmålet og rapporterte resultatet før stadfestelsen kom fra Ellen G. White. Dette er en klassisk illustrasjon på hvordan bibelstudium og den profetiske nådegaven samarbeider, ikke nødvendigvis samtidig, for å føre menigheten inn til en fullstendig læremessig sannhet.

HELLIGDOMMEN OG DEN PROFETISKE NÅDEGAVEN

Sannheten om helligdommen kombinerer læresetningene og profetisk fortolkning med lignende resultater. Hiram Edson fikk morgenen etter den store skuffelsen det inntrykket at profetien om renselsen i 1844 var korrekt når det gjaldt tidspunktet, men ikke når det gjaldt hendelsen, for *renselsen* var Kristi komme til den andre avdelingen i det himmelske tabernakel. Levittisk typologi og den gamle av dager i Daniel 7 ledet ham til

denne slutningen. Edson, Hahn og Crosier studerte da disse grunnidéene i noen måneder. Slik ble det til at bladet *Day-Dawn* kom ut med disse synspunktene vinteren 1845-46. I februar 1845 hadde Ellen Harmon "et syn av Jesus som reiste seg opp fra sin trone som mellommann, og gikk inn i det aller helligste som brudgom for å motta sitt rike." (*Ellen G. White, Messenger to the Remnant*, p. 37, White Trustees), men betydningen av dette ble ikke oppfattet av henne på det tidspunktet. I januar 1846 ble hennes første syn offentliggjort i *Day-Star*, og det var den første meddelelsen om den profetiske nådegaven som skulle komme blant syvendedags-adventistene. Utgaven for den 14.mars 1846 fortalte om hennes syn om Kristi tjeneste i den himmelske helligdom, som hun hadde hatt for et år siden.

"Således ble dette viktige høydepunktet i sannheten om helligdommen stadfestet ved et syn, det som var blitt fremsatt som skriftbevis av bibelforskere, og som var fullstendig ukjent for Ellen Harmon." (*Ellen G. White, Messenger to the Remnant*, p. 37, White Trustees).

I lyset av vår erfaring på dette området skal man merke seg at det er uriktig å tilføye saker vedrørende "sannheten om helligdommen," som ikke er klart angitt i Bibelen.

Dette vårt korte studium av relativ stor betydning for Bibelen og profetiens ånd, og utviklingen av våre dogmer og våre tolkninger av profetiene kunne ha fortsatt konsekvent gjennom alle våre grunnleggende trospunkter. Det ville da ikke være tvil om at vår opprinnelige og grunnleggende troslære kom fra Bibelen, stadfestet og ofte videreutviklet i detalj i Ellen G. Whites skrifter.

Det er tvilsomt om vi kan finne et enkelt tilfelle der en viktig læresetning eller profetisk tolkning har sin opprinnelse hos fru White. James og Ellen White hadde den oppfatningen.

I vårt program for offentlig evangelisme har vi fulgt de prinsippene som er beskrevet her, og vi har holdt oss helt og fullt til Bibelen for å bevise sannheten i de grunnleggende trospunktene, og vi bruker Ellen G. Whites skrifter til vårt andaktsliv og vår åndelige veiledning. Vitnesbyrdene og andre skrifter som hun har produsert utelukkende for menigheten er alltid blitt brukt til dette formålet. I hennes første bok *Experiences and Views 1851 (Erfaringer og syner)* gir hun klart uttrykk for at det som er skrevet ut fra hennes syner ikke var ment som trospunkter, men for menighetens oppbygelse:

"Jeg anbefaler deg, kjære leser, Guds Ord som regelen for din tro og din praksis. Ved dette ord skal vi dømmes. Gud har ved dette ordet lovt å gi syner i "de siste dager," ikke som en ny trosbekjennelse, men til trøst for sitt folk, og for å irettesette dem som forviller seg bort fra bibelsk sannhet. (*Early Writings*, s. 78 eller *Herren har vist meg*)

**BREV FRA W. C. WHITE TIL LUTHER WARREN,
1.JAN. 1904, GC-ARKIVER**

Kjære bror!

Mor bryr seg ikke om at dette eller noe lignende foretagende skal bli påskyndet fordi hun har sagt slik eller slik. Hun mener at det rette er å undervise om prinsippene i Guds Ord, om vitnesbyrdene og om vår egen erfaring og vår kjennskap til årsak og virkning. Slik skal du legge dine planer for arbeidet, formulere dine løfter og dine appeller som er basert på disse prinsippene – og så sette i gang, med appell til folks sunne fornuft, i stedet for fastlåste setninger som hun har skrevet eller talt.

Mens jeg er inne på dette, vil jeg nevne for deg en protest jeg ofte har rettet mot våre predikanter, våre lærere og redaktører, nemlig at de bør bruke de mest beskjedne uttrykk når de henviser til mors skrifter og uttalelser. Både dere og jeg vet at Herren taler gjennom mor, og når en bror siterer hennes skrifter for deg og meg og sier: "Herren sier dette, eller han sier det," så forstår vi hva han mener – at han har lagt tanken i mors sinn, og hun har skrevet det. Men jeg mener at det er en meget uheldig måte å uttrykke seg på, og det kan bli en stor snublestein, og kan føre til at vår unge bruker uttrykk som kan bli snublesteiner.

Deres trofaste, (underskrevet) W.C.White.

**BREV FRA M.E.KERN TIL F.M.WILCOX,
4.APRIL 1946, GC-ARKIVER**

Kjære bror Wilcox:

Holdningen til profetiens ånd hos mange arbeidere bekymrer meg meget, bror Wilcox. Naturligvis vil det alltid være noen som har en tendens til å betvile profetiens ånd når den fordømmer deres praksis og går imot deres yndlingsteorier. Så er det som du vet, mange som inntar en ekstrem holdning angående ufeilbarlighet i absolutt alt som søster White skrev og sa, noe som blir den rene tro på verbalinspirasjonen – en oppfatning som hverken søster White eller pionerene hadde. Slike mennesker trenger opplæring, men det er naturligvis meget vanskelig å hjelpe dem uten å bli anklaget for ikke å tro på profetiens ånd. Men jeg er redd for at denne gruppen ekstremister vil forårsake en alvorlig reaksjon mot profetiens ånd. Da er det også et faktum at våre avdelinger for skole og medisin har beveget seg så langt bort fra profetiens ånds tydelige undervisning at man har fått en tendens til å svekke tilliten til den. Jeg tror det er atskillige oppriktige, gudhengivne mennesker og innflytelsesrike arbeidere som er bekymret for hvilken stilling vi tar til denne nådegaven. Noen spørsmål i denne saken ble diskutert på en felles sammenkomst av våre lærere i historie og Bibel ved våre skoler for to år siden. Arthur var der og gav en god uttalelse og brukte de samme tingene som er blitt presentert i de brosjyrene som er trykket. Ved slutten ble det foreslått og vedtatt at en komité skulle bli satt ned for å utarbeide en erklæring angående profetiens ånds natur, dens hensikt og autoritet – en uttalelse som skulle bli fremlagt for de ansatte ved Generalkonferensen for å gi råd og oppklaring.

Dette var like før slutten på møtet for bibel- og historielærerne. På grunn av arbeidspresset, og sannsynligvis på grunn av en del frykt for at forslaget ikke ville bli forstått, ble ikke vedtaket gjennomført. Noen måneder senere fikk jeg et sjokk da jeg leste en gjenpart av et brev som var skrevet av en av disse lærerne, og han fortalte en venn om denne diskusjonen som jeg hadde omtalt, og sa at det var enighet på møtet

om at søster Whites skrifter hadde det samme grunnlag som hvilken som helst god bibelkommentar, og at dette i praksis var samme holdning som den hos de ansatte ved Generalkonferensen. Jeg sluttet meg til Arthur i mine uttalelser til den spørrende som skrev om at vi hadde en slik felles forståelse ved dette møtet.

Søster White skrev i Brev nr. 16, 1890, at det er sant og visst at "Satan vil virke på utspekulerte måter og gjennom ulike redskaper for å svekke tilliten til det sanne vitnesbyrd hos Guds folk." Vi kan lett se de "ulike måtene" og "de ulike redskapene." Og mye av det beror på mangel på informasjon, og det tror jeg delvis skyldes frykt for å snakke ut og rette på feiloppfatninger. Vi er redde for å innrømme at det forekommer løse og uklare uttalelser som trenger forklaring i forhold til selve tonen i søster Whites undervisning, eller at noen data som er brukt til å utfylle et historisk bilde ble hentet fra de lettest tilgjengelige kildene som ikke har vært absolutt nøyaktige. Jeg er redd for at vi på denne måten underminerer tilliten hos den nåværende og mer kritiske generasjonen hos oss, mens et mer rasjonelt syn på hvordan de menneskelige og de guddommelige elementene i profetiens ånd ville styrke denne tilliten.

Dr. Paulson tok fryktelig på vei fordi søster White omtalte et visst sanatorium som skulle ha så og så mange rom, da det viste seg at det hadde færre enn det tallet hun sa. Noen mennesker ville bli fryktelig sjokkert over å få vite at søster White beklaget at hun i en tale på College View kom bort fra temaet og kom med noen kritiske bemerkninger om madrassene på sanatoriet. Det vil helt sikkert sjokkere noen mennesker hvis de får vite at søster White en gang anbefalte at brødre og søstre skulle vaske hverandres føtter for å utføre ydmykhetsanordningen.

M.E.Kern (Signert)

**BREV FRA W.A.SPICER TIL I.KECK, 18. JULI 1910
GENERALKONFERENSENS ARKIVER**

Kjære bror Keck!

Jeg beklager at du finner vanskeligheter med at Bibelen alene skal være regelen for troen. Det er rett ut sagt min posisjon, som pastor James White så klart har uttalt for flere år siden med de ordene jeg siterte.

Mennesker skifter fra den ene siden til den andre, fra overåndelighet til det fantasifulle, til fundamentalistisk refs, fra å bruke vitnesbyrdene som den øverste regel for troslæren, til å forkaste alt sammen.

(Undertegnet) W.A.Spicer

BREV FRA U.SMITH TIL D.CANRIGHT, 6.APRIL 1883

Kjære bror Canright!

Den idéen at det å sette spørsmålstegn ved synene betyr at man er en håpløs frafallen eller en opprører, er så grundig plantet inn i folkets sinn, at jeg beklager å måtte si at

hvis man ikke har karakterstyrke til å kvitte seg med en slik innstilling, så vil mange miste troen på alt sammen og havne i fortapelse. Jeg tror at denne tingenes tilstand ikke ville ha oppstått dersom folket hadde hatt en korrekt oppfatning av hvordan visjonene manifesterer seg. Jeg tror at hvis folket ville ha kommet sammen og rolig, oppriktig og vennlig fritt ville ha drøftet spørsmålet for å få ryddet bort vanskelighetene, ville man kunne møte og tilfredsstille vitebegjæret hos en intelligent offentlighet, uten å berøve det aller minste av det gode som synene hadde til hensikt å bringe. Men det er mange som er for hyklerisk påståelig til å bidra til noen positiv utsikt i denne retning.

(Signert) U.Smith

**BREV FRA U.SMITH TIL D.CANRIGHT, 22.MARCH 1883,
GENERALKONFERENSENS ARKIVER**

Kjære bror Canright!

Jeg var interessert i dine forespørsler til onkel George om utelatelsetene i *Early Writings* (*Budskaber til Menigheden* og *Herren har vist meg*). Vi har Marion-bladet her til låns, og jeg har notert meg artikkelen. Under disse omstendighetene tror jeg at det må komme over ham som et snøskred, og jeg er nysgjerrig etter å få vite hvordan han har svart på dem, siden han har notert i marginen at han har besvart dem. Jeg er ikke i tvil om at sitatet er korrekt. Jeg husker at jeg kom over boken *Word to Little Flick* da vi var i Rochester, men jeg har ikke sett noen utgave av den siden, og jeg kjente ikke til andre enn at *Experience and Views* (*Erfaringer og syner*) skulle inneholde hele teksten om de første visjonene. Det ser ut for meg som at vitnesbyrdene praktisk talt har tatt form, og at det ikke er noen nytte i å forsøke å forsvare de enorme krav som nå fremsettes for dem. Etter den urettferdige behandlingen jeg fikk i fjor, føler jeg i det minste ingen byrde i den retningen. Teoretisk er læren om de åndelige nådegaver klar nok, og jeg tror hele vårt folk står sammen om den. Broder Littlejohn har prekt over temaet her, og har for det meste behandlet det fra en teoretisk synsvinkel. Men det berører ikke spørsmålet som rører seg iblant oss alle. Jeg formoder at du har lagt merke til bror Waggoners ødeleggende artikkel om mormonernes nådegaver i *Review* for 13.mars. Men om det samme resonnementet ikke i noen grad skal gjelde for vår egen erfaring kan jeg ikke se klart. Tilfellene med Fuller, Cowell og Smith Shorr overrasker meg. Hvis alle brødrene var villige til å undersøke denne saken redelig og skikkelig, ville vi ha kommet fram til en felles grunn vi kunne stå på. Men noen som er av en splitt og hersk-ånd er så dogmatiske og så sta at jeg antar at enhver anstrengelse i den retningen bare vil føre til at legemet sprenges fra hverandre.

(Undertegnet) U.Smith

**FRA ARTIKKEL AV W.W.PRESCOTT,
"BIBELN ALENE," ADVENT REVIEW & SABBATH HERALD,
23.DES. 1909, S. 4.**

I akkurat samme forhold som vi setter opp en annen autoritet i stedet for Bibelen, blir vi i

samme grad svekket og usikre i vår kristne erfaring. Det finnes ingen bibelutolkning som kan settes i stedet for Bibelen selv. Det er ingen nytte å hente fra et bibelstudium som man mener skal erstatte Bibelen.

**FRA EN ARTIKKEL AV W.W.PRESCOTT,
"DEN PROTESTANTISKE PLATTFORM,"
ADVENT REVIEW AND SABBATH HERALD, 16.DES. 1909.**

Det er én ting å akseptere og gjenta de kjente ordene som en formel: "Bibelen og Bibelen alene, er protestantenes religion," men det er noe annet å anvende dette prinsippet i praksis. Det er naturlig for oss å se hen til en slags synlig autoritet som kan tolke Bibelen for oss, uten å skjønne at vi kan bli ledet skritt for skritt i retning av å erstatte Bibelen med noe annet, og så bygge vårt budskap på en annen grunnvoll enn Guds Ord, eller i det minste på Guds Ord sammen med noe annet. Enhver lærer av sannheten for denne tid må studere Skriftene for at alle lærepunktene som legges fram for folket skal ha en bibelsk begrunnelse, og hver tolkning skal kunne oppfattes av tilhørerne som basert på en opplyst forståelse av Guds Ord.

Når vi prøver å vinne dem for vår bevegelse som anerkjenner Skriftens autoritet, påhviler det oss å legge fram for dem klare bibelske grunner for alt det vi ber dem om å akseptere. I vårt studium av Guds Ord kan vi få innspill fra mange kilder, men vi må hente stoffet direkte fra Guds bok når vi underviser.

FRA BOKEN QUESTIONS ON DOCTRINE, SIDENE 89-90.

1. Vi ser ikke på Ellen G. Whites skrifter som et tillegg til Bibelens kanoniske bøker.
2. Vi mener at de ikke skal anvendes universelt, som Bibelen, men spesielt for syvendedags-adventistmenigheten.
3. Vi vurderer dem ikke på samme måten som Den Hellige Skrift som står alene og er unik som den standard som alle andre skrifter må bli bedømt etter.

Vi prøver Ellen G. Whites skrifter med Bibelen, men vi prøver på ingen måte Bibelen med hennes skrifter. Ellen G. White og andre av våre forfattere er blitt omtalt igjen og igjen i denne sammenheng.

I sin første bok fra 1851 skrev hun om Bibelen:

Jeg anbefaler deg, kjære leser, Guds Ord som regelen for din tro og din praksis. Ved dette ord skal vi dømmes. *Early Writings*, s.78 (*Herren har vist meg*).

Senere skrev hun:

Ånden ble ikke gitt – og kan heller ikke bli gitt for å erstatte Bibelen, for Bibelen sier

uttrykkelig at Guds Ord er den standard som all undervisning og alle erfaringer må bli prøvd etter. *Great Controversy, intro VII.*

Og ved sin siste opptreden for de forsamlede delegater ved syvendedags-adventistenes generalkonferanse i Washington DC i 1909 holdt hun en Bibel høyt opp med skjelvende hender og sa: "Brødre og søstre, jeg anbefaler dere denne boken." Det var typisk for hennes livslange holdning – at hun alltid opphøyde Den Hellige Skrift over alt annet som grunnlaget for vår tro.

Vi har aldri satt Ellen G. White i samme kategori som forfatterne av Bibelens kanoniske bøker.

"SVAR PÅ SPØRSMÅL STILT AV L.R.CONRADI, MANUSKRIFT NR. 18," UTGITT AV M.E.KERN, MEDREDAKTØR VED GENERALKONFERENSEN (194?), SIDENE 13-14 OG SISTE SIDE

Gud åpenbarte sannheten gradvis, og det var vanligvis et resultat av brødrenes studier og bønner, og deres konklusjoner ble gjennom profetiens ånd stadfestet og korrigert, den ledet og forente dem når splittelse truet. Mange feiloppfatninger ble fastholdt i årevis sammen med fullstendige og delvise sannheter, og noe av det ble ikke korrigert ved denne nådegaven, som tiden for å begynne sabbaten, om svinekjøtt som mat og andre trosspunkter og annen praksis. Det første temaet illustrerer dette:

Den alminnelige tiden for helligholdelse av sabbaten var i årene fra 1846 til 1855 fra kl. 18.00 til 18.00 på grunnlag av utsagnet "er det ikke tolv timer i én dag?" (Joh.11,9) Noen mente at det skulle være fra midnatt til midnatt, andre fra solnedgang til solnedgang, og søster White irettesatte dem for dette, og holdt den gale uenigheten i sjakk. 6 til 6-teorien fortsatte å gjelde for en tid, inntil Bibelens lære om at solnedgangen skulle markere "aftenen," ble oppdaget. *Men da fru White fordømte soloppgangsteorien, betydde det ikke dermed at hun godkjente praksisen med 6 – 6, selv om dette var manges oppfatning, og sannsynligvis ble praktisert av henne personlig.* Hun holdt seg ganske enkelt taus i denne saken da det ikke var kommet noe lys over den til brødrene, slik det skjedde senere da de studerte Skriften. Fru White så ganske enkelt og bevitnet at soloppgangsteorien var feilaktig. Og Guds hensikt ble for tiden oppfylt ved hennes korrigerende budskap.

På samme måte var det i perioden med "den lukkede dør," da alle mente at kirkens arbeid for verden var over for alltid, og fru White delte også personlig denne oppfatningen. Til å begynne med tilkjennegav hun med sitt budskap fra Herren at Kristus fortsatte sin midlertjeneste for de hellige, og hun erklærte at slutten på prøvetiden ville komme i fremtiden, samt trengselstiden og plagene som ville inntreffe før den himmelske Konges komme. Det var hennes budskap på den tiden. Men hun var

taus om det veldige arbeid som ennå skulle gjøres for verden, for det var ennå ikke blitt åpenbart, hverken for henne eller brødrene når de studerte Ordet. Hun var taus, mens andre lot sin røst høre i å fraskrive seg ansvar utenfor de adventtroendes krets. Og hennes taushet under disse omstendighetene er kolossalt viktig. Hennes budskaper gjennom denne perioden motsa ikke hennes senere uttalelser da Gud åpnet for henne og for alle det flomlys av sannhet om det store arbeidet for verden som skulle settes i verk.

Spørsmål 37: "Er president Irwins syn som bror Conradi viser til, at vitnesbyrdene er "den eneste ufeilbarlige tolkeren av De hellige skrifter," General- konferensens syn?"

Svar: Svaret på dette spørsmålet er negativt. Trossamfunnet har aldri opp gjennom årene offisielt forkynt at vitnesbyrdene var den ufeilbarlige tolkeren av Skriften. Den Hellige Ånd er den eneste ufeilbarlige tolkeren av Skriftens sannheter, og dette er sagt klart i slike tekster som Joh.16,5-14.

Men vi tror det er på sin plass å erkjenne at Gud har satt visse nådegaver i menigheten. Blant disse er profetiens gave. På samme måte som apostlene og profetene i tiden for Det nye testamente kastet lys over Det gamle testamentes skrifter, og vi tolker Det gamle testamente i lyset av det som er åpenbart i Det nye, mener vi derfor at det er rett å si at vi ved tolkningen av Bibelen tar i betraktning det lyset som fru Whites skrifter har kastet over Bibelen. Når vi gjør dette er det ikke annet enn å gi anerkjennelse til de gaver som Gud har satt i sin menighet, en gave som vi tror at Den Hellige Ånd utvirker ved for å sende budskaper til menneskene.

**BREV FRA A.G.DANIELLS TIL
W.C.WHITE, 4. AUG. 1910, GC-ARKIVENE**

Kjære bror White!

Jeg tror at det ikke bare er dumt, men særdeles farlig for oss å innta den holdningen at hver detalj i de argumentene som våre pionerer brukte er absolutt korrekte. Dette gir pionerene den samme slags ufeilbarlighet som alle andre kirkesamfunn har påstått å ha. Jeg antar at du har sett det attensiders dokumentet som ble sendt ut av L.A.Smith for noen måneder siden. Hvis ikke, vil jeg med glede sende deg mitt eksemplar så du kan undersøke det. Jeg kan ikke tro at det hverken for deg eller noen annen rettenkende mann kan være mulig å anerkjenne den ånd som dette dokumentet er skrevet i. Den arme bror ser ut til å forveksle latterliggjørelse og sure uttalelser med velbegrunnede fakta som vi alle søker.

Bror White, utviklingen i denne konflikten om "det daglige" viser faktisk ganske enkelt at vi har å gjøre med et spørsmål som er mer alvorlig enn det som dreier seg om "det daglige," og at det er et spørsmål om i hvilken grad menneskene skal være fri til å granske Bibelen uavhengig, og å følge de ærlige slutninger de kommer til. Personlig står jeg for frihet. For åtte år siden ble jeg brakt ansikt til ansikt med spørsmålet om hvorvidt menn i ansvarlige stillinger i vårt samfunn skulle være fri til å følge sin egen

samvittighet, eller de skulle være styrt av en "sjef" i kirkesamfunnet. Jeg tok mitt standpunkt i spørsmålet. Jeg underrettet doktor Kellogg at Skaperen hadde utrustet meg med både dømmekraft og samvittighet. Og det trodde jeg.

Han hadde også utrustet meg ikke bare med frihet, men også plikt til å være sann mot min vurdering og min samvittighet. Jeg erkjente at det som Skaperen hadde gitt meg utvilsomt var ganske mindre enn det han hadde gitt ham, men det han hadde gitt meg, var det beste jeg hadde, og at det var overfor det jeg måtte svare for den endelige domstol. Jeg opplyste ham videre at jeg måtte stå fast på min beste bedømmelse og ærlige overbevisning, om det så skulle drive meg i landflyktighet for alltid.

Det ser ut for meg som om vi har et annet spørsmål å avgjøre, og det er om vi er et fritt folk når det gjelder bibelgranskning, og når det gjelder det lys som kommer til oss gjennom slik granskning. Det er ørkesløst å si at vi ikke kommer til å få mer lys. Både Bibelen og vitnesbyrdene forsikrer oss at vi vil. Vitnesbyrdene bekrefter positivt at dette kommende lyset vil korrigere noen av de feilene og villfarelsene som nå finnes iblant oss. På den annen side, vitnesbyrdene forsikrer oss – noe som jeg tror av hele mitt hjerte – at ikke en stein eller en pinne i det sanne grunnlag for den tredje engels budskap vil bli tatt bort. Det nye lys som kom til oss i 1888 angående loven i Galaterne og rettferdighet ved tro fjernet ikke en stein eller en pinne fra grunnlaget for den tredje engels budskap, men det fjernet en pilar fra grunnlaget for det argumentet vi brukte om seremoniloven. Personlig vil jeg uendelig mer beholde den posisjonen vi har inntatt siden 1888 enn den vi hadde tidligere.

(Underskrevet) A.G.Daniells

**ARTIKKEL AV W.C.WHITE, "INNFLYTELSEN AV DEN PROFETISKE GAVE VED
FASTSETTELSEN AV KIRKENS LÆRESETNINGER,"
SIDENE 8-9 OG 14-17. GENERALKONFERENSENS ARKIVER**

Vi må heller ikke overse det faktum at når de søkte etter sannhet, hadde budskapets pionerer ikke alltid det syn vi har i dag, eller det som de senere ville se på som det riktige. Guds budbringer selv, som sammen med dem som Gud var i ferd med å lede fram til et forenet folk med et harmonisk budskap, delte undertiden med sine brødre en aksept av delvise sannheter eller misforståtte oppfatninger om Bibelens lære. Derfor sier hun:

"Sammen med mine brødre og søstre trodde jeg at ingen syndere lenger kunne bli omvendt etter tiden hadde passert førtifire. Men jeg hadde aldri noe syn om at ikke flere syndere kunne bli omvendt. Og jeg er klar og fri til å si at ingen har noensinne hørt meg si, eller har lest fra noe av det jeg har skrevet som vil gi dem rett i deres anklager mot meg" (E.G.White-brev fra 24. august 1874. Fra faksimilekopi i "Testimony of Jesus," side 84.).

James og Ellen White antok imidlertid sannheten om sabbaten ved å lese en traktat skrevet av Joseph Bates. De begynte å holde den "høsten 1846," men det synet det dreier seg om ikke ble gitt før i april 1847, som man kan se ved å vise til "Early

Writings,” sidene 32-35 (“Herren har vist meg”) der det er gjengitt.

Og her ser vi igjen at mens åpenbaringene fra himmelen har stadfestet sannheten om sabbaten, og har kastet lys over de sannhetene som knytter seg til den, ble den allikevel først antatt ut fra bibelske beviser. Fru White skrev:

”Jeg trodde på sannheten om sabbaten før jeg hadde sett noe i syn angående sabbaten. Det var måneder etter jeg hadde begynt å holde sabbaten før jeg ble vist dens betydning og dens plass i den tredje engels budskap” (E.G.White-brev nr. 2, 1874)

Tiden for å begynne sabbaten

Som et enestående eksempel på at sannheten først skulle aksepteres som et resultat av grundig bibelstudium før det ble bekreftet av den profetiske gave, vil vi vise til at de troende hadde holdt sabbaten fra kl. 18.00 i stedet for fra solnedgang i mer enn ti år, før saken ble gjenstand for en skikkelig undersøkelse.

Ved en konferanse i Topsham i 1847 kom dette innlegget med henvisning til Matt.28,1: ”Ved slutten av sabbaten, da det lysnet mot den første dag i uken,” om at soloppgangen skulle markere begynnelsen og slutten på sabbaten. Mens spørsmålet ble diskutert, fikk fru White et syn der hun hørte en engel som gjentok ordene: ”Fra aften til aften skal dere feire deres sabbater,”

Dette avgjorde spørsmålet angående den feilaktige bruken av verset i Matteus, men spørsmålet om hva ”aften” betydde var ikke blitt besvart. Med sin store interesse for astronomi og sin erfaring som sjøkaptein, ble Joseph Bates naturligvis sett på som en som hadde synspunkter som det måtte legges vekt på, og han lyktes i å overbevise alle som var til stede om at de skulle følge ekvatorialtid.

Noe som lignet et skriftbevis ble funnet i en uttalelse av Jesus: ”Er det ikke tolv timer i dagen?” Det ble ikke tatt hensyn til at dagen er lengre om sommeren eller kortere om vinteren, for det syntes å være logisk å regne dagen fra kl. 18.00 til 18.00 uansett årstid. Også i lignelsen om arbeiderne som ble hyret ved den tredje, sjette og niende timen, og som ble likestilt med ”da aftenen kom.” Det var naturlig å konkludere med at den tolvte timen, eller kl. 18.00 var ”kvelden” som markerte begynnelsen og slutten på døgnet.

Fra tid til annen ble praksisen med å holde sabbat fra kl.18.00 betvilt av flere personer, selv om de ikke kunne komme med noen overbevisende bibelsk grunn for å forandre på dette.

Etter anmodning fra James White, gikk pastor J.N.Andrews i gang med et grundig studium av spørsmålet sommeren 1855, og et dokument skrevet av ham ble lest opp under en konferanse i Battle Creek sabbaten den 17. november. Han viste ut fra kompetente autoriteter at brødrene hadde tatt feil i å hevde at ”timer” slik jødene regnet dem, var det samme som våre timer på seksti minutter. De var i stedet like store inndelinger av tiden mellom soloppgang og solnedgang uansett årstid. Han brukte ni tekster fra Det gamle testamente og to fra Det nye, og han viste at ”aften” var det samme som solnedgang.

Argumentene var så avgjørende at nesten alle som var til stede godtok det synet som ble fremsatt i dokumentet. Det var imidlertid vanskelig for den ærverdige pastor Bates å gå med på at det synet han hadde hatt så lenge var ubibelsk. Han og noen få andre protesterte mot forandringen av dette på dette sene tidspunktet. Det så ut til at det ble umulig å unngå en alvorlig splittelse mellom sterke ledere.

Slik sto saken i to dager, og så grep Herren inn for å bevare enheten. Mens predikantene og andre som var spesielt interessert i sakens fremgang var samlet til en spesiell bønnestund, fikk fru White et syn "der ett av temaene var at solnedgangs-prinsippet var det korrekte."

Pastor Bates og andre som hadde stått sammen med ham på den tidligere praksisen aksepterte vitnesbyrdet som avgjorde saken, og harmonien besto fortsatt.

På det passende tidspunkt

James White kommenterte denne erfaringen slik:

"Jeg er spesielt takknemlig for at Gud rettet denne feilen hos oss på hans egen gode tid, og ikke ønsket en ulykkelig splittelse blant oss på dette punktet..."

Det ser ikke ut til å være Herrens ønske å undervise sitt folk ved hjelp av Åndens nådegaver i bibelske spørsmål før hans tjenere har undersøkt hans ord grundig. Når dette var blitt gjort for å fastslå tidspunktet for sabbatens begynnelse, og de fleste var blitt overbevist om det, mens noen sto i fare for å havne i strid med menigheten om dette emnet, da, ja, *da* var selve tidspunktet kommet for Gud til å vise sin godhet ved å manifestere den rette bruken av Åndens gave" (*Review and Herald*, 5. februar 1868).

I den samme forbindelsen uttrykte James White på nytt sin tillit til Guds ord som den fremste autoritet, og nådegavenes rolle i å lede de oppriktige av hjertet til den rette forståelsen av hans ord. Han sa videre:

"La nådegavene få sin rette plass i menigheten. Gud har aldri satt dem helt i forgrunnen, eller befalt oss å se på dem som om de skal lede oss på sannhetens vei til himmelen. Han har opphøyet sitt ord. De gamle Skriftene og Det nye testamente er menneskets lys på hans vei til Guds rike. Følg det. Men hvis du forviller deg bort fra bibelsk sannhet og står i fare for å gå fortapt, kan det skje at Gud i sin tid vil bestemme seg for å korrigere deg og bringe deg tilbake til Bibelen og frelse deg."

BREV FRA W.A.SPICER TIL L.R.CONRADI, 30. NOV. 1914, GENERALKONFERENSENS ARKIVER.

Kjære bror Conradi!

Bror Town har latt meg få lese et brev fra deg der du omtaler noen problemer du har

skrevet om til bror White angående en bokrevisjon. Så har jeg akkurat fått brevet fra deg der du gir meg en gjenpart av ditt brev til bror White som omtaler forskjellige avsnitt. Du vil sikkert få høre fra ham. Jeg antar at han vil gi deg tillatelse til å stryke de spesielle tekstene det refereres til om dette møtet Kristus hadde med sine disipler. Jeg vil anta at det enkleste vil være å gjøre vanskeligheten i dette så kortfattet som mulig. Jeg skal absolutt ikke bringe inn den nye versjonen som en motsetning til den gamle i "Das Leben Christi."

Det er for galt at redaktørene for disse manuskriptene skulle prøve å avgjøre noen av disse kontroversielle spørsmålene også der de forskjellige redaktørene åpenbart er uenige. Et viktigere spørsmål enn bare om detaljene i en rettelse eller i en feilaktig uttalelse er *spørsmålet om hvordan vi skal behandle disse sakene som har gått gjennom hendene på de forskjellige redaktørene. Noen av oss har i flere år hatt en hel strid for å få brødrene til å forstå at det ikke var rett å kreve noen ekstraordinær autoritet i slike saker som dette. Mens man fritt har innrømmet dette privat, ser det ut for meg som om vanskeligheten ligger i at man har manglet mot til å innta en rett og konsekvent holdning. For flere år siden da jeg var ute i St.Helena, oppfordret jeg W.C.White sterkt om å komme med en uttalelse i den reviderte utgaven av "Great Controversy," som ville kunne lette hele situasjonen. Jeg håpet at det ville komme, men det skjedde ikke. Folket er overlatt til å gå gjennom avsnitt der den reviderte utgaven korrigerer uttalelser i den gamle utgaven, og så vil en eller annen stakkars sjel få anføtelser over dette, og slikt skulle være unødvendig. Problemet ligger fullt og helt i bokproduksjonen, og jeg tror at det har vært gjort alt for store anstrengelser fra produsentenes side for å understreke at de har gjort alt under full kontroll, som om dette skulle garantere for inspirasjonen og et korrekt arbeid.*

Én ting er sikkert, bror Conradi, at det er tydelig fastslått at *setninger og historiske uttalelser i disse bøkene må korrigeres akkurat som i andre bøker*. Naturligvis forventes det at vi rådfører oss med forfatteren når vi gjør rettelser. På den annen side tror jeg at *redaktørene har vært litt vanskelig å ha med å gjøre når man kommer med forslag, selv om de utvilsomt har følt at de var svært liberale*. En sammenligning av den nye og den gamle utgaven av *Great Controversy* vil vise at mange ting er endret, *selv om en del absolutt burde ha blitt korrigert ytterligere*.

Vi har nylig hatt noen møter i en underkomité som ble satt ned av styret for *Review and Herald*, som skulle behandle "Bible Readings" og andre bøker som var blitt utgitt av *R&H*, og som det skulle komme nye utgaver av. Noe kritikk dreide seg også om "Great Controversy." Jeg vil sende deg en kopi av disse.

Jeg vil også vedlegge noe stoff som vi har fått ut angående datering av de *profetiske periodene i Åpenbaringen 9*. For litt siden kom dette spørsmålet opp, og professor Prescott og jeg gikk ned til Kongressbiblioteket. Han slo opp til Pachymeris historie som var oversatt til latin av Possinius, som Gibbon refererer til når han oppgir datoen til 27. juli i begynnelsen av kapitel 25, og deretter til de kronologiske tallene av Possinius, der han fant tallet 1299 som tidspunktet der de begivenhetene begynte som er omtalt i dette kapitlet, men han la ikke merke til at da kapitlet begynte med den 27. juli gikk det senere tilbake, slik det antydes i denne teksten, og omtalte tidligere begivenheter. Disse tidligere begivenhetene skulle være det som skjedde i 1299, men det var ikke før 1301

eller 1302 at slaget den 27. juli fant sted, slik forskjellige autoritative kilder beregner muhammedansk tid.

Vel, om lag på denne tiden kom professor Benson som nå er sammen med oss her, han som tidligere var ved Union College, og hadde med seg *Blue Books* som han hadde fått i London, og de viste at *ultimatumet fra stormaktene ikke ble levert til pasjaen av Egypt den 11. august 1840*. Vi begynte så undersøke dette noe, og fremla noen av disse tingene for den komiteen som nylig var kommet sammen. Du vil lett forstå at noen av brødrene måtte sitte oppe og notere, slik vi sier det her hos oss. Skyggen av striden om "det daglige" har vi her fremdeles. *Det er merkelig hvor trege menneskene er til å se på fakta, eller korrigere det som anses som fakta*. Men de måtte være enige i at vi må studere denne saken. Jeg sender deg en kopi av en uttalelse om 11. august 1840 som ble fremlagt av professor Benson, og en serie av noen forslagsnotater til hjelp i studiet av det spørsmålet som brødrene ba meg om å gjøre klart, og disse hadde noen fakta på den positive siden. Jeg fortalte komiteen at jeg ikke ville bekrefte mitt eget skriv for øyeblikket, men at jeg kun forsøkte å skrive ned noen fakta som så ut til å kunne fastslås.

Personlig vil jeg helst holde på 1849 om det hadde vært mulig, men det er virkelig vanskelig å finne ut noe om dette. Man kan nevne at våre folk hele tiden har forkynt at John Paleologus døde den 27. juli 1449, men det gjorde han altså ikke, for han døde året før.

(Underskrevet) W.A.Spicer.

BREV FRA L.E.FROOM TIL W.C.WHITE, 28. DES. 1932.

Kjære bror White!

Jeg håper oppriktig, bror White, at noen av disse punktene, som har vært forvirrende og er blitt gjenstand for ytterligheter, på den ene siden fanatisme, og på den annen side usunn liberalisme, kan få den riktige behandling så vi kan gi en godkjennelse fra menigheten på dem, og stå på middeveiens urokkelige grunn, som deles av praktisk talt alle de forstandige lederne. Jeg viser til slike spørsmål som verbalinspirasjonen i motsetning til sannheten om tankens inspirasjon, der det menneskelige redskap får oppgaven med den nøyaktige formuleringen, og at hennes assistenter som ville omskrive deler av teksten, skulle fremlegge den til endelig godkjenning før utgivelsen, slik at det derved ble søster Whites ekte og autoriserte tekst.

(Underskrevet) L.E.Froom

BREV FRA L.E.FROOM TIL W.C.WHITE, 20.JULI 1931.

Kjære bror White!

Av og til hører jeg at noen av våre arbeidere som er uten personlig kjennskap til fakta,

mener at vi fikk våre lære om sannheten for vår tid ved guddommelig åpenbaring, og de antyder eller påstår bestemt at disse spesielle sannhetene ble påpekt av søster White, og at det var på den måten vi kom fram til våre trospunkter. Jeg forstår at dette ikke kan være tilfellet. Søster White oppfordret alltid brødrene til å studere ordet og grave etter sannheten, og nådegaven har aldri tatt plassen for personlig granskning slik jeg ser det. Til tider kunne det oppstå forvirring, uenighet og katastrofe, og da kom søster White med et ord som dempet striden, og kastet lys over vanskelige problemer.

(Undertegnet) L.E.Froom

BREV FRA L.E.FROOM TIL W.C.WHITE, 28. FEBR. 1932.

Kjære bror White!

Jeg vil også være glad for å få opplysning om hvorvidt søster White noen gang fant anledning til å irettesette på noen måte, offentlig eller privat, eller uttale seg om de ekstreme synspunktene til brødrene Loughborough og Haskell og diverse andre? Du forstår selvsagt, bror White, at jeg har stor aktelse for disse brødrene. Jeg anerkjenner den plassen de har i Guds verk, men jeg føler at de inntok uholdbare posisjoner i noen av disse sakene som etter hvert har skapt forvirring, og til tider gjort profetiens nådegave til latter for vår bevegelse.

(Undertegnet) L.E.Froom

BREV FRA W.C.WHITE TIL L.E.FROOM, 18.FEBR. 1932

Kjære bror Froom!

Ditt brev av 12. februar ledet meg til et meget interessant studium. Jeg satte pris på å få lese ikke bare artikkelen av pastor James White med tittelen "En prøve," men også atskillige andre artikler i *Review* for 16. oktober 1855.

Uttalelsene av pastor White er i full harmoni med det jeg husker av hans forkynnelse og synet hos andre pionerer i den første tiden av vårt samfunns virksomhet, og jeg har aldri hørt det er blitt påstått av pastor White eller av noen andre av pionerene at de grunnleggende lærepunktene i Adventbevegelsen først ble presentert for dem gjennom syner. Jeg har alltid forstått det slik at Gud ledet apostoliske menn til å studere Ordet og finne ut hva som var sannheten i det, og slik legge grunnvollen og sette opp sannhetspilarene for vårt syn som en menighet.

Ved etableringen av våre sannhetspilarer ble det ikke alltid utvist perfeksjon i begynnelsen, men etter hvert som brødrene studerte sammen hjalp de hverandre til å komme fram til riktige synspunkter.

Mens pionerene var opptatt med å fastsette våre trospunkter, fikk de mange spørsmål innvendinger og mye motstand og sterke meninger fra opponentene. Da var det vår

himmelske Far i sin uendelige barmhjertighet og kjærlighet sendte sin engel til sin utvalgte budbærer med budskaper som stadfestet troen hos dem som hadde oppdaget dyrebare sannheter og rettet på feilene hos dem som var villfarne, så det førte til enhet i troen hos dem som var villige til å la seg lede.

Når jeg legger saken fram for elevene i våre skoler, er jeg glad for å kunne gjøre det på denne måten. Gud tillot apostoliske menn å grave dypt i sannhetens gruve og finne dyrebart gull, sølv og kostelige steiner, og han lot innflytelsesrike menn opponere mot disse sannhetene inntil striden hadde gjort vårt folk oppmerksom på spørsmålene. Han sendte sin engel med budskaper som pekte ut hvem som hadde rett og hvem som hadde feil, og hva som var rett, og hva som var feil.

I ditt studium av dette spørsmålet, må du huske på at Ellen G. Whites sinn i mange år var stengt for argumenter, og det var med stor sorg hun ble nødt til å innrømme for våre brødre at hun ikke var i stand til å følge dem i deres resonnementer. Følgelig befattet hun seg aldri i større grad med å beskrive læremessige sannheter.

Måten hun gjorde det på for å vise hva som var sant og hva som var feil, var at hun med korte utsagn pekte på at bror A's synspunkter var korrekte, og at synspunktene til br. B var villedende og fulle av feil. Slik vil du se at hennes forhold til striden for å få fastsatt den sanne lære lignet mer på en fotballdommer, og ikke på en som deltok i kampen og i detalj viste hvordan det skulle spilles.

Hva angår pastor Underwoods artikkel, så tror jeg at jeg har lest den, eller noe lignende. Etter det jeg husker av det jeg har lest, er at han i hovedsak har sagt sannheten, men han har ikke gjort det på en særlig fin måte. Han har fremholdt den ganske klosset, og på en måte som har ledet mange unge som ikke forsto hva han talte om til å få et galt inntrykk.

Som svar på ditt spørsmål om deltagerne i den komiteen som skulle se over grammatikken i den siste utgaven av *Testimonies*, må jeg si at jeg har glemt hvem som ble oppnevnt av Konferensen. Jeg antar at det var pastor J.H.Waggoner, bror C.H.Jones, W.C.White og to andre fra California som kunne delta i forhandlingene personlig. Jeg husker at J.H.Waggoner og W.C.White ble pålagt oppgaven å lede arbeidet, og detaljene ble tildelt Mary A. Davis og Mary K. White.

Jo mer jeg befatter meg med spørsmålet om hvordan sannhetspilarene i vår tro ble hugget ut og satt på plass, desto mer må jeg beundre Guds plan med å lede apostoliske menn til å studere seg fram til læren, og når andre menn var uenige og vårt folks oppmerksomhet ble rettet på striden, så sendte han sitt budskap som brakte fred og enhet i stedet for strid og splittelse. Når vi møtes igjen vil jeg med glede diskutere saken ytterligere.

I ditt brev av 9. februar stiller du flere spørsmål som jeg ikke kan svare på. Jeg har overhodet ikke kunnskap om hvilken innflytelse gamle nedtegnelser måtte ha hatt på Moses da han skrev Pentateuken.

Hva angår den nøyaktige verdi og karakter av søster Whites skrifter som skriver seg fra hennes studium av historier og fra hennes sitatbruk fra historikerne, så kan jeg ikke

besvare dette med noen få ord. Når vi igjen treffes ved vårsesjonen, skal jeg med glede fortelle deg det jeg vet om denne saken.

Søster White oppfordret oss aldri til å bestrebe oss på å analysere og definere virkningen av inspirasjonen. Hun gjorde det enkelt for oss å forstå at hun var blitt vist den generelle plan og metode hun skulle bruke for å fremholde for verden stoffet i *Great Controversy*, bind 4. Hun viste til det faktum at mange mennesker som hadde lest deler av det hun hadde skrevet om den store strid, kommenterte hvilken vakker diktning dette var. Andre sa at forfatteren måtte ha vært inspirert. Og søster White var fullt overbevist om at det ville øke verdien av *Great Controversy*, og det ville overbevise et mye større antall lesere dersom hun siterte fra historikere når hun skrev om reformasjonen i det sekstende århundret.

I våre samtaler med henne angående sannhet og nøyaktighet i de historiske sitatene, uttrykte hun tillit til de historikerne som hun hadde sitert, men samtykket aldri med de få menn som fulgte en kurs der hennes skrifter ble betraktet som en standard, og ved hjelp av denne standarden prøvde å korrigere en historiker vis à vis en annen historiker.

Fra dette fikk jeg det inntrykk at den viktigste grunnen til at hun siterte historikerne, var ikke å skape ny historie, ikke å korrigere feil i historieskrivningen, men å få tak i verdifulle illustrasjoner for å gjøre viktige sannheter enkle å forstå.

Hvis våre brødre ville gå inn for å få ut av søster Whites skrifter det som hun gikk inn for å få inn i dem – hvis de ville slutte med å bruke dem som argumenter i diskusjoner, så ville mye velsignelse komme til oss alle.

(Undertegnet) W.C.White

**ARTIKKEL AV R.A.UNDERWOOD: "THE RELATION OF THE TESTIMONIES
TO THE BIBLE AND THEIR PLACE IN THE CHURCH,"
(FORHOLDET MELLOM VITNESBYRDENE OG DERES Plass I MENIGHETEN)
GC-ARKIVENE**

Gud har satt visse åndsgaver i menigheten, og blant dem er profetiens gave. 1.Kor.12,28. Ved å gjøre dette har Gud ikke gjort noe menneske ufeilbarlig ved bruken av noen av disse gavene. Kristi sak har som regel lidd mer skade på grunn av svermeriske talsmenn som har hatt usunne holdninger i sin iver og i sine anstrengelser for å forsvare visse dogmer, enn av sine åpne fiender.

Den innstillingen som noen har hatt, at Vitnesbyrdene er likeverdige med skriftene til Moses, apostelen Paulus og alle Bibelens forfattere, er i strid med den hensikt som nådegaven var ment å skulle tjene i den kristne menigheten siden den bibelske kànon ble fullført. s.1.

Jeg har hørt noen av våre predikanter og arbeidere lese offentlig fra Vitnesbyrdene og kommet med uttalelser som dette: "Gud sier slik og slik," eller "Herren sier slik og slik," og gjentar disse uttalelsene igjen og igjen i samme talen. Jeg har hørt de som ikke har vår tro si: "Det sies at syvendedags-adventistene har en bibel som er forskjellig fra den

autoriserte utgaven av Bibelen, og nå vet jeg at det er slik,” og så vender de seg bort i avsky. Den gode anledning til å gjøre et godt inntrykk på disse fremmede innenfor våre porter har gått tapt ved å anbringe denne dyrebare nådegaven i et ”falskt lys.” Vi kan ha den fulleste tillit til profetiens ånd og bruken av denne nådegaven i menigheten slik den er, og som den mer fullstendig måtte bli opplevd i senregnet, men vi må aldri bringe vanære over den saken vi elsker overfor verden ved å sette den i ”et falskt lys.”

En person sa i mitt hus for bare noen få timer siden, at hvis man ikke trodde at hvert ord søster White hadde skrevet var ufeilbarlig og likeså inspirert som Bibelen, og i seg selv bygger på samme grunnlag, ”da vil jeg gi opp hele budskapet.” Det er problemet med dem som inntar ekstreme oppfatninger. Jeg har kjent predikanter og arbeidet sammen med dem som forkynte at hvert ord søster White hadde skrevet eller talt var inspirert akkurat som Bibelen. Jeg kjenner adskillige slike menn som ikke lenger er med oss i dag, og nå kjemper imot vår bevegelse. Vi må ha vår tro grunnet på den evige sannhet slik den er åpenbart i Bibelen, vårt syn på Bibelen ved siden av profetiens ånd, og vi skal ikke bli rystet ut av noe vi kanskje ikke forstår. *Ibid.* A-208 – A-209.

J.H.WAGGONER, ”TIL GENERALKONFERENSEN,” S. 8-9, GC-ARKIVENE

Bibeltolkninger kan ikke bygge på autoritet. De kan bli fastslått bare ved rolig granskning og sunt overlegg, og alle må ha lik rett til å uttrykke sine meninger. For flere år siden ble jeg bedrøvet over å høre den oppfatningen at visse meninger må antas som kirkens tro, og hvis noen skulle være uenige, skal de anses som opprørere mot saken. Denne fremgangsmåten kan skape fred for en tid, og en tilsynelatende enighet med det offisielle syn, men det vil være en bedragerisk fred, og mange vil bli svake i troen, rede til å bli overvunnet når troen blir angrepet.

BREV FRA L.E.FROOM TIL W.C.WHITE, 17.AUGUST 1932.

Kjære bror White!

Jeg setter i aller høyeste grad pris på de dokumentene du har sendt meg fra tid til annen som svar på min anmodning. Jeg ønsker så gjerne, bror White, at jeg kan finne en anledning til å snakke fritt med deg om noen problemer. Det er utvilsomt to grupper som utgjør de ekstreme ytterfløyene når det gjelder profetiens ånd. Den ene gruppen er temmelig skeptisk overfor enhver uttalelse som ikke har klar støtte fra andre kilder. Den andre gruppen har opphøyet søster White til en posisjon som hun aldri inntok, og etter det jeg tror heller ikke de gamle Bibelens profeter hadde. Jeg er overbevist om at til slutt vil våre konflikter dreie seg om profetiens ånd, og det er på sin plass at vi har en sunn, lojal og ubrytelig plattform som vi kan stå på når det gjelder denne nådegaven.

Slik jeg forstår det, var søster White et menneske utrustet med de evner som vi andre også har. Hun brukte alltid disse evnene, hun hadde meninger, og hun gav uttrykk for

dem, hun leste bøker, hun ble påvirket av informasjonen fra disse bøkene, men hun var også et redskap som Gud brukte for å tale til sin utvalgte menighet. Dette tror jeg av hele min sjel. Å snuble over noen små detaljer som man ikke får til å stemme oppfatter jeg som fullstendig tåpelige.

(Undertegnet) L.E.Froom

BREV FRA W.C.WHITE TIL L.E.FROOM, 12.DES.1930

Kjære bror Froom!

Min hukommelse forteller meg at det to eller tre ganger i 1880-årene ble foreslått av predikanter at vi behøvde en trosbekjennelse. Vårt folk viste denne saken svært liten oppmerksomhet, fordi Bibelen var vår eneste trosbekjennelse.

Etter at det hadde oppstått en hel rekke meningsforskjeller om trosspørsmål ved konferansen i Minneapolis, ble det av et halvt dusin predikanter innstendig framholdt at en trosbekjennelse ville bety en stor velsignelse for vårt arbeid. Dette ble kraftig motsagt, og søster White la fram sitt vitnesbyrd imot et slikt forslag.

I senere år har menn påstått at pastor White og pastor Wilcox og andre som hadde lignende synspunkter, tok feil fordi pastor White ble irettesatt, men jeg har aldri vært i stand til å finne noe bevis på at synet som ble gitt ved leirmøtet i 1878 kastet noe nytt lys på striden om læresetningene, men det satte et kraftig lys på den måten våre brødre burde behandle hverandre på når de la fram bibelske lærdomspunkter.

(Undertegnet) W.C.White.

BREV FRA L.E.FROOM TIL D.E.ROBINSON, 31. JULI 1932.

Kjære bror Robinson!

Når det gjelder ditt forslag at en uttalelse bør gis om redaktørarbeidet til søster Whites sekretærer og av henne selv, har jeg, bror Robinson, lenge følt at vi er brakt inn i en risikabel situasjon når det gjelder denne nådegaven i menigheten på grunn av uttalelser fra noen ivrige, men ekstreme talsmenn for denne gaven, og som gjør det langt vanskeligere for dem som vil være lojale og innta en mer fornuftig holdning og som vil kunne møte kritikerne på en tilfredsstillende måte. Jeg føler at en unnvikende policy har preget vår håndtering av flere av de fundamentale problemene i så mange år at det nå er blitt stadig vanskeligere å besvare noen av disse spørsmålene. Presset fra våre fiender, slike som Ballenger med sitt *Gathering Call*, gjør det ennå vanskeligere. Jeg vil være dypt interessert i hva som helst du kan foreslå, og jeg ønsker at våre veier en eller annen gang kan krysses slik at vi kan samtale over noen spesifikke saker som jeg ikke kan skrive om i dette brevet.

(Undertegnet) L.E.Froom

**REDAKSJONELL ARTIKKEL AV F.M.WILCOX,
"THE GIFT OF THE SPIRIT OF PROPHECY,"
REVIEW AND HERALD, 10. JUNI 1915, 92 (29), SIDE 7.**

Beviset på denne nådegaven hviler på det brede grunnlag den har lagt og den frukt den har båret. Tvilere og kritikere kan peke på det de kaller inkonsekvenser, ved revisjoner kan de krangle om en enkel setning, om en eller annen endring i uttrykksmåte, etc. Dette er små detaljer som etter vår mening ikke påvirker de store prinsippene som avgjør det verket som denne nådegaven utfører og det grunnlaget den hviler på. Vi tviler ikke på at Herrens budbærere i andre tidsaldre ble utsatt for lignende motstand.

Det kan være forhold ved bruken av denne nådegaven som vi ikke forstår. En villedet oppfatning eller vurdering kan anvende de gitte lærdommene galt, til å fremme egne planer, eller som et slagvåpen mot dem som har en annen mening, men ansvaret for disse misbrukene ligger hverken hos nådegaven eller den personen som nådegaven uttrykkes i gjennom.

Vi regner ikke søster White som ufeilbarlig. Hun har aldri gjort krav på noe slikt. Hun er en feilende, dødelig kvinne, det samme som han som skriver disse ord og den som leser dem, og hun må stole på Jesu Kristi fortjenester og barmhjertighet for sin frelse. Hennes arbeid er å henvise menneskene til Kristus, menneskenes Frelser, og å lede dem til å granske Skriften med større iver. I hele hennes virke har hun opphøyet Guds Ord, og henvist sine medtroende til det som deres rådgiver.

**ARTIKKEL AV F.M.WILCOX, "THE WORK OF MRS. E.G.WHITE,"
REVIEW AND HERALD, 27. FEBR. 1913.**

Herren har på underfullt vis holdt oppe sin tjener i mange år. Historien om hennes liv er denne bevegelsens historie. De to er erfaringsmessig identiske. Gud har på underfullt vis brukt henne til fremme av sitt verk for sannhet på jorden i løpet av de mange år med prøvelser etter at hun fikk rollen som hans spesielle budbringer til sitt folk.

Når vi gjør en oversikt over hennes erfaringer, ser vi at bevisene for hennes kall fra Gud til den stilling som hun så lenge har hatt, ikke hviler bare på logisk resonnement eller på antallet av styrelser fra forsynet i hennes gjerning og virke. Bevisene som appellerer sterkest til oss er den generelle karakter og innflytelse av hennes arbeid og forkynnelse.

1. Hennes budskap har aldri vært selvsentrert eller ment til hennes egen fordel. Det har alltid pekt på Kristus som menneskets personlige Frelser, på Skriftene som kilde til sannheten og som kilden til visdom og som regelen og prøven på den kristne erfaring.
2. Profetiens ånd slik den er manifestert gjennom søster White her vært i full harmoni med den samme ånd som har gjort seg gjerdende i de tidsaldrene som er gått. Vitnesbyrdene forkynner ikke noe nytt evangelium. De kaller ikke folket til en lavere standard. Sannhet og rettferdighet, renhet og hellighet er blitt fremholdt som det som Guds folk skal strekke seg mot.

3. Dette redskapet er blitt brukt av Gud for å bevare denne bevegelsens integritet og for å fremme dens forente og harmoniske virke. Hvor mange tilfeller kan ikke nevnes der sannhetens sak er blitt reddet fra alvorlig splittelse og kanskje endelig skibbrudd ved det klare vitnesbyrd som er blitt båret i spørsmål som har hatt betydning for kirken. Vi har hverken Sørkirke, Nordkirke, Amerikansk kirke eller Europeisk kirke, men vårt verk står som et forenet hele. Innflytelsen fra profetiens ånd har mye å gjøre med dette for å opprettholde en tilstand som vi ønsker.
4. Gud har brukt dette ydmyke redskapet til å lede sitt folk ut av dem selv, ut av og bortenfor deres egne naturlige begreper og planer. Viktige bevegelser er blitt startet som en respons på den undervisningen som har kommet, noe som har sett uklokt ut etter menneskelig vurdering, men som de senere årene rikelig har rettferdiggjort. Ved dette er Guds menighet blitt ledet ved hans forsyn for å bygge på en bedre måte enn den har skjønt, og dette redskapet, fremfor alle andre redskaper, har kanskje æren for den bredde og det omfang som denne bevegelsen har fått i løpet av de siste få tiår.
5. Profetiens ånd slik den har gjort seg gjeldende blant oss har reddet menigheten fra å falle i mange spissfindigheter og bedrag. Fanatisme er gjentatte ganger blitt irttesatt. Igjen og igjen er spesielle bedrag blitt avslørt. Guds sannhet har fått skinne i sin glans og klarhet, og Guds folk er blitt reddet fra å gå til skritt som ville ha brakt forvirring og ulykke.

Disse er noen av de store og generelle grunnene vi tror har ledet oss til å tro at Gud har spesielt virket gjennom sin tjener i menighetens virksomhet.

Vi erkjenner at denne gaven som er plassert iblant oss har det samme forhold til dette folket i dag som det hadde gjennom alle de årene som er gått. Fordi lys, kraft og velsignelse kom til denne menigheten i fortiden ved at rådene fra Guds budbringer ble adlydt, har vi full tillit til at lys, velsignelse og kraft vil komme til menigheten i dag dersom vi fremdeles akter på det budskapet Gud har behaget å sende gjennom sin alderstegne tjener. Vi erkjenner også at siden Gud talte gjennom henne som ung pike i hennes svakhet og uerfarenhet, så er han rikelig i stand til å tale gjennom henne i de siste årene av hennes liv, akkurat som han gjorde gjennom Simeon og Anna på Kristi tid.

Vi har ikke på noen måte vokst fra denne dyrebare nådegaven som er blitt plassert i menigheten i vår erfaring som et folk. Vi har ennå ikke nådd den tilstand at vi kan se bort fra den advarende stemmen som det har behaget Gud å la bli hørt i disse mange årene. Vi takker ham i dag for alt det lys som de glimrende bøkene og skriftene inneholder som er blitt utgitt. Vi mener at disse bøkene burde finnes i hvert adventisthjem i dag. Nest etter Bibelen burde "Testimonies to the Church" ha en plass i vår daglige lesning. Vi kan avlegge vitnesbyrd personlig likesom våre brødre og søstre, om at lesning av dem skal føre til en dypere overgivelse, til høyere idealer og til større iver. Undervisningen og formaningene som de inneholder appellerer til våre hjerter. De driver oss til Sannhetens Bok, til lys og ledelse. De får oss til å ydmyke oss selv for Gud og legge bort våre synder, og så kaste oss inn i hans verk til fornyet helligelse og tjeneste. Deres kraft består ikke i enkeltord eller hvordan setningene er uttrykt, men i

den ånd som følger dem. Denne innflytelsen vil merkes i livet hos enhver som vil studere disse bøkene trofast.

**BREV FRA L.E.FROOM TIL C.E.HOLMES, 3. JANUAR 1927.
GENERALKONFERENSENS ARKIVER.**

Min kjære Claude!

Nå kommer jeg til dine bemerkninger om "Controversy". Generelt er jeg enig med deg i den posisjonen du inntar, selv om jeg tror at du på noen steder legger så stor vekt på ord så de får en annen mening. Du understreker det poenget at søster White aldri skulle forandre på et eneste ord. Men hvis du Claude, ser igjennom hennes manuskripter slik jeg gjorde det i California for et par måneder siden, ville du finne at hun hadde overstrykninger, skrevet ting om igjen for hele tiden å prøve å uttrykke det som var blitt vist henne så klart som mulig. Hun ville skrive om igjen den samme scenen med andre ord. Undertiden kunne hun skrive om igjen et dusin ganger en spesiell sak hun var blitt vist. Hvor er da de stedene der det ikke må finnes noen endringer i ordbruk?

Da hennes bøker ble skrevet, ble alt det hun hadde notert spesielt om et bestemt tema, samlet etter hennes anvisning av hennes assistenter, og de sterkeste og kraftigste fremstillingene ble samlet og ordnet, slik at hun kunne se nøye gjennom dem for å kunne rette på dem om noe avvek fra det opprinnelige. Det hendte undertiden at hun fikk et nytt syn etter at teksten var blitt ordnet, slik at det hele ble klarere, og hun kunne stryke et helt avsnitt og skrive det om igjen og utdype det.

Det ser ikke ut til, Claude, at vi kan fastholde det som noen kaller for verbalinspirasjon. Det absolutt første manuskriptet som søster White skrev i desember 1844, "The Word to the Little Flock," (Ord til den lille flokk) ble endret i et gjenoptrykk noen få år senere. Når vi sammenligner dette opptrykket med originalen, finner vi en utelattelse på side ti i to setninger der dette omfatter trettini ord, og dessuten er tjuetre linjer utelatt på side 16. På andre steder er enkle ord eller korte setninger på to eller tre ord utelatt. Så er det dessuten forskjellige endringer av ord som for eksempel ordet "bedre" i stedet for "øvre," ordet "gylne" er brukt i stedet for "gull" om kroner. I alt er det elleve utelatelser og ti mindre endringer i det trykte budskapet fra 1851 når vi sammenligner det med det trykte dokumentet fra 1847. Og disse forandringene hadde hun gjort selv. Men det er ingen variasjon i budskapet hun fremholder, intet som kan kalles en endring i det.

Et annet interessant faktum om søster Whites syner er at svært lite kronologi og geografi ble angitt i disse scenene. I de senere utgavene av "Controversy" ble det tatt med hele avsnitt, og da pastor White spurte henne om hvorfor hun ikke hadde tatt dem med før, sa hun: "Jeg visste ikke at de skulle være med." Claude, hvordan kunne hun finne ut hvor de hørte til – jo, ved å studere historie og ved å spørre sine medarbeidere hvor det ene og det andre hadde hendt i historien. Du kan si: Kunne ikke Gud ha vist henne disse tingene? Sikkert. Men faktum er at han unnlot det fordi han ville at hun skulle arbeide slik hun gjorde.

Endringene i "Controversy" ble gjort i full forståelse med søster White, og uten at noe budskap fra Gud hadde forbydd det. Du sier at "Controversy" ble først utgitt som *Spirit of Prophecy* bind 4 og senere revidert og utvidet og kalt for "Great Controversy," men den motsa ikke den gamle utgaven. Du er nok ikke klar over, Claude, at de samme identiske trykkplatene som ble brukt ved trykningen av bind 4 av *Spirit of prophecy* først ble brukt til trykningen av "Great Controversy" i sin opprinnelige form. Den eneste forskjellen var den endrede tittelen, bredere marger og tykkere papir. På et senere tidspunkt, da søster White hadde funnet fram til stedene for mange av begivenhetene ved å studere historien, ble den gjort større og klarere.

Tilfellet med "Sketches from the Life of Paul" er et annet punkt. Søster White hadde sendt ut artiklene om Paulus' liv til *Review* og *Signs*, men hver av dem var komplett i og for seg, og det var mange gap og brudd mellom de forskjellige avsnittene av hans liv. Dette var omkring året 1891. Da sabbatskoleleksene dreide seg om Paulus' liv, spurte redaktørene om hun ikke kunne samle sine artikler og hurtig gi dem ut i bokform så de kunne brukes til lesning ved leksestudiet. Hun gikk med på det, men da stoffet var blitt samlet ble det funnet mange brudd, og selv om hun hadde fått mye lys om disse delene, hadde hun ikke tid til å skrive seg ferdig med dem. I stedet siterte hun deler av Conybeare og Howson, som var i harmoni med det som var blitt vist henne. Så dro hun til Australia. Da brødrene ønsket å trykke en ny utgave av boken, sa hun straks: "Nei, hvis den skal trykkes opp, er det mye jeg må skrive om og legge til, og forklare av det som er blitt trykt." Derfor er ingen av Conybeare og Howsons sitater blitt tatt med i "Acts of the Apostles."

Claude, disse tingene uroer meg ikke det aller minste. Jeg tar i mot hennes budskaper som sendt fra himmelen. Jeg tror ikke på verbalinspirasjonen i den forstand at de ble diktert ord for ord, og at vi ikke kan forandre et ord. Hun hverken trodde eller forkynte det, men hun betinget seg alltid retten til å gi forklaring når en uttalelse ble misforstått.

BREV FRA L.E.FROOM TIL W.C.WHITE, 18. MAI 1932.

Kjære bror White!

Tilgi at jeg legger meg opp i dette ennå en gang, bror White, men her er et spørsmål som jeg nylig er blitt oppmerksom på, og da det igjen ble nevnt for meg i morges, får det meg til å spørre om uttrykk som forekommer i "Controversy," side 418, (Mot historiens klimaks) og dessuten i "Patriarchs," sider 354 og 355. Om lag midt på siden begynner en linje slik: "Dag etter dag brakte den angrende synder sitt syndoffer..." Og så fortsetter setningen med den tanken at blodet ble ført inn i helligdommen og stenket foran forhenget, unntatt i de tilfellene da kjøttet ble spist av presten. Hvor er nå skriftbeviset for dette? I 3.Mos.4 er ofrene for fire klasser av folket beskrevet.

Når det gjaldt den presten som forrettet samt hele forsamlingen var det slik, men når det gjaldt vanlige folk og fyrsten, sier teksten spesifikt at blodet ble stenket av presten på bronsealterets horn i forgården utenfor helligdommen.

I "Patriarchs" (Alfa og omega, bind 1 og 2) er det en kommentar nummer ni i Appendix, side 761, og jeg har et spørsmål om disse kommentarene, bror White. Hvem har skrevet dem, eller i det minste, var de skrevet mens søster White hadde anledning til å lese dem og godkjenne dem, eller var de velmente forsøk utført av noen som prøvde å forklare vanskelige avsnitt, eller avsnitt som kunne forvrenges og skape misforståelse?

Naturligvis vil du forstå, bror White, at når jeg spør slik, gjør jeg det slett ikke i en kritisk og utfordrende ånd. Folkets synder ble overført til helligdommen. Dette er alle uansett enige om. Men hentydningen i "Controversy" dreier seg om at presten bar blodet inn i helligdommen og stenket det foran forhenget på vegne av den angrende synder i forbindelse med at hans offerdyr ble slaktet.

Det er dette spesielle punktet som har forårsaket forvirring for mange av våre lojale predikanter som ikke kan finne noen dekning i Skriften for denne utførlige beskrivelsen. Jeg vil sette meget pris på enhver hjelp du kan gi meg i denne saken.

(Underskrevet) L.E.Froom

BREV FRA L.E.FROOM TIL D.E.ROBINSON, 24. AUG. 1932.

Kjære bror Robinson!

Under henvisning til spørsmålet om det var blod i Det hellige, var mitt viktigste ønske å få vite hvorvidt det i skrifter av søster White som ikke er utgitt finnes noe om dette som kunne være til hjelp. Du har tydeligvis ikke oppdaget noe slikt.

(Underskrevet) L.E.Froom

BREV FRA W.C.WHITE TIL L.E.FROOM, 8. JAN. 1928.

Kjære bror Froom!

Hvorfor vil ikke våre brødre studere Guds barmhjertige handlemåte med oss der han gir oss kunnskap gjennom profetiens ånd på denne vakre, harmoniske og nyttige måten, i stedet for å plukke ut, kritisere, dissekere og å skjære ut små biter lik byggeklosser vi kjøper til våre barn til å leke med, og så be andre om å prøve å få dem til å passe sammen til et mønster de liker, og fjerne de delene de ikke liker. Jeg ber Gud om å gi oss tålmodighet i å gjøre hva vi kan for å hjelpe slike til å se skjønnheten i Guds verk.

(Underskrevet) W.C.White

**BREV FRA G.B.STARR TIL W.W.FLETCHER, 10.JULI 1930.
GENERALKONFERENSENS ARKIVER.**

Kjære bror Fletcher!

Det er den samme blandingen av det menneskelige og det guddommelige i

vitnesbyrdene som vi finner i Bibelen. Moses, Josva, Samuel, David, Jesaja, Esekiel, Matteus, Markus, Lukas, Johannes og Paulus. Alle er skriftlige, men Gud er den som taler hele tiden på ulike vis. Du forkaster ikke inspirasjonen i Peters skrifter fordi han utviste menneskelig svakhet da han fornektet Jesus, og ved hans hykleri i Antiokia. Hvorfor skulle du nekte Ellen G. White dette? Vokste ikke også hun ved sitt arbeid? Forsto disiplene fullt ut det som Jesus fortalte dem da han var sammen med dem personlig? Tok det ikke tid før disse sannhetene fikk trenge inn i deres formørkede intellekt? Jeg hørte en gang søster White svare en kritiker som sa at han bare anså dette for å være hennes personlige mening. "Vel," sa hun, "la oss anta at det kun var min personlige mening, men det er det imidlertid ikke, men tenk om det var det? Er min personlige mening mer verdt enn en nybegynners? Har jeg ikke lært noe i Kristi skole i løpet av disse mer enn seksti år? Hvis ikke, må jeg jo være en dårlig lærer? Jeg vil ikke vanære min Herre så mye som å innrømme at jeg ikke har lært noe i alle disse årene med hans undervisning. Jeg synes det er sunt folkevett, og de som studerer vitnesbyrdene er i en god skole der de får lære visdom fra Ham der alle visdommens og kunnskapens skatter er skjult til stede."

Jeg tror jeg vil sende deg i en egen konvolutt hennes egne uttalelser om sitt syn på inspirasjonen i hennes skrifter. Jeg tror de vil gjøre inntrykk på deg, og gi deg en oppfatning du kan leve med.

(Underskrevet) G.B.Starr

SAMTIDIGE KILDER ANGÅENDE REVISJONER AV PROFETIENS ÅND, BIND 1 OG 4 (PATRIARCHS AND PROPHETS OG THE GREAT CONTROVERSY) 1885 – 1887.

Side 2

"Fortell meg hva du tror om at Marian kommer hit. Vil ikke dette bli den beste sjansen vi noensinne kan få for å få bind én ferdig til trykking? Det ser slik ut for meg. Når vi kommer tilbake til USA vil vi bli halt og dradd i alle retninger. Skriv utførlig om dette, og la mor skrive til Marian."

– W.C.White til M.K.White den 18. november 1885 (under overfarten til Amerika til generalkonferansen i 1855)

"Vi er alle ved godt mot. Men jeg må kanskje unnta Marian. Hun er svært mismodig når det gjelder hennes arbeid. Jeg har prøvd så godt jeg kunne og få henne til å ta en tur dit der du er, men hun vil ikke. I går fikk jeg henne med på en tur ned i byen, og mesteparten av ettermiddagen gikk, og jeg forsøkte å sette mot i henne det jeg kunne. Hun var ferdig med å revidere utdraget (*Historical Sketches?*), og har arbeidet en dag eller to igjen med bind én. Jeg tror at en grunn til at hun er så motfallen er at hun har kommet i besittelse av en slump med stoff som mor skrev da hun ikke var så bra, og det er vanskelig å klargjøre. Jeg håper mor vil la sitt hode få hvile fra skrivingen, og nyte reisen slik at hun blir frisk og sterk til å skrive når hun kommer tilbake.

– M.K.White til W.C.White, 25. mai 1886

Side 3

"I går mottok vi ditt brev vedlagt et langt brev til br. A.B.C. Mary vil prøve å ordne det etter som hun har styrke til det. Jeg har ikke hjerte til å gi det til Marion. Hun er utslitt av dette arbeidet og det vil være en stor belastning for henne å gå løs på disse meget lange manuskriptene, og finne ut hvordan de kan rettes."

– W.C.White til E.G.White den 22. nov. 1886, WCW/A1/421

Side 4

"Søster Davis kom over hit på mors bekostning for å gjøre ferdig manuskriptet til bind 1, men vel halvparten av tiden hennes har gått til å ordne foredragene som skal leses opp ved leirmøtene, vitnesbyrd til enkeltpersoner og manuskriptet til vår misjonsbok. Dette er ikke bare kostbart for mor, men svært byrdefullt for søster Davis som er svært bekymret og har en stor ambisjon for at arbeidet skal bli gjort ordentlig.

Inntil den tiden da vår lille Mabel ble født, har Mary bearbeidet mors artikler for *Review*. Dette er naturligvis mye lettere enn å ferdigstille artikler for *Signs*. Men nå tror vi at det er vår plikt å konsentrere våre anstrengelser om bind 1. Mary vil hjelpe Marion det hun kan, og mor har underrettet redaktørene i *Review* at hun vil skaffe dem manuskript dersom de vil gjøre det klar til å bli tatt inn i bladet. Størsteparten av prekenene som mor har levert her er blitt rapportert og skrevet ut, og vi kan forsyne deg med et godt tilskudd av dem hvis du har noen der som kan klargjøre dem for bladet. Det er ikke rimelig for oss å prøve å gjøre dette arbeidet her. Mor vil med glede skaffe dette manuskriptet uten betaling hvis vi er løst fra oppgaven med å klargjøre dem for bladene."

– W.C.White til C.H.Jones, 5. des. 1886 WCW/a1/473, 474.

Side 5

Søster Davis har ikke vært særlig bra, og hennes tid har vært opptatt med mange forskjellige oppgaver som var ganske belastende, men nå arbeider hun med bind én og det går fremover. Vi håper at fruen er klar for undersøkelsen på den tiden vi kommer tilbake. Det vil være en stor forbedring med S.P. bind én. Den vil ha mer å si for den nærværende sannhet...

– W.C.White til J.H.Waggoner, 29. des. 1886 WCW/A2/16, 17.

Side 8

Da mor kom tilbake fra Italia leste jeg opp ditt brev for henne, og hun så ut til å mene at en slik bok ville være verdifull. (Jones foreslo å skrive en bok om pavedømmets historie.) Jeg tilbød meg å lese artiklene for henne, men hun hadde ikke tid til å høre dem og hun mente ikke det gagnet noe for henne å engasjere seg med granskning av historiske saker. Hennes tanker er nå fullt opptatt med å få ferdig hennes historie om Det gamle testamente. Manuskriptene vokser nå og boken forøkes noe i likhet med bind 4 etter at vi hadde begynt å sette typene. Inntil for omlag åtte uker siden har jeg ment at hele Det gamle testamentes historie kunne bli utgitt i ett bind. Men dette vil bli umulig. Det første bindet vil inneholde historien inntil Salomos tid, og boken vil inneholde omkring dobbelt så mye stoff som det gamle bind én. Kapitler og deler av kapitler blir lagt til manuskripter om arken, tjenesten i den jordiske helligdommen med sammenligning med tjenesten i den himmelske, samt andre saker av denne art som gir boken

en praktisk verdi som den første utgaven ikke hadde. Vi håper å ha manuskriptet ferdig mens vi er her, kritisk gjennomgått av våre brødre i Michigan neste sommer, og trykt ved Pacific Press i tide før feriemarkedet i 1887...

Det lange dokumentet som du sendte oss om helligjørelsen kom greit til oss. Jeg takker deg så meget. Mor er nå så opptatt med Det gamle testamentes historie at hennes arbeid om helligjørelsen vil hvile noen få uker, og så vil hun gå inn for å gjøre ferdig traktaten om dette emnet.

– W.C.White til A.T. Jones, 6. januar 1887, WCW/A2/40, 41.

Side 14

Hva angår bind 4 i GC, så setter vi pris på dine forslag når det gjelder størrelsen på typene og sidene, og vi er snart klare til å sette den. Vi vil gå nøye gjennom boken for å rette på slurvfeil og dempe noen skarpe formuleringer, og jeg tror vi vil komme til å legge til noen fotnoter. Vi går nå igjennom den for oversettelse, og jeg vil snart kunne gi deg noen få kapitler...

Mor skal ta kostnadene med å sette bind 4 på nytt, og hun vil ikke be om mer royalty enn 15 cents pr. bok. – W.C.White til A.T. Jones, 4. april 1887, WCW/A2/176.

Side 15

Bror Jones har skrevet til oss om å sette bind 4 på nytt i liten pica blytsats, og vi har gått med på sidestørrelsen i Dan. og Åpenbaringen. Vi leser den nå igjennom sammen med dem som skal oversette den til tysk og fransk, og ved å diskutere ulike punkter mener vi at vi setter dem i stand til å lage en bedre oversettelse. Vi finner steder der det skulle ha vært gjort rettelser i den engelske utgaven, og noen punkter mor vil tilføye. Hun skriver også om Zwingli. Hvis du har merket deg noen punkter i boken som ikke er klare, eller steder som bør rettes, eller hvis du tenker på noe som burde utvides, så vil jeg gjerne at du straks vil fortelle meg hvor de er.

– W.C.White til J.H. Waggoner, 15. april 1887

Når vi går kritisk igjennom verket for oversettelse, finner vi steder til den nye engelske utgaven som kan forbedres.

– W.C.White til A.T. Jones, 15. april 1887, WCW/A2/185.

Side 16

Marians helse er blitt bedre. Hun er dypt begravet i bind 1. Dette arbeidet er nesten ferdig. Jeg stanset arbeidet på det for å gjøre tilføyelser til bind 4. Jeg arbeider tidlig og sammenhengende inntil det blir mørkt, går tidlig til sengs og står vanligvis opp mellom kl. 3 og 4. Jeg taler, ber, jeg skriver, og så må jeg overlate alt til Gud. Mange netter har jeg våknet mellom kl. ett og to og har vært så bebyrdet at jeg har kledd på meg og begynt å skrive.

– E.G.White til J.E.White, 18. april 1887, W-82-1887.

Sidene 19-20

Vær så snill å la pastorene A.T.Jones og E.J.Waggoner gi en grundig kritikk med

hensyn til rettelser, og av alt sammen. Hvis de kommer over setninger som er uklare, eller noe som ser ut som selvmotsigelser eller er i strid med Skriften, må det være tid til å kontakte oss før den nye utgaven blir trykt.

– W.C.White til A.T. Jones, 18. mai 1887

Side 22

Jeg tror det går fint med Marion nå i arbeidet, og vi stoler på at arbeidet vil gå godt nå i de neste få ukene.

Pastor Waggoner prekte siste sabbat. Han hadde et klart poeng, og det gjorde et dypt inntrykk. Han undersøker nå budskapet i bind 4.

– W.C.White til E.G.White (som var i Skandinavia), 11. juli 1887 WCW/A2/282.

Side 23

Det var umiddelbart etter kapitel 4 de største tilføyelsene skulle gjøres, og mens vi alle var samlet, så det ut til å kunne tilrådes at vi skulle konsentrere oss om rettelser og tilføyelser andre steder i boken, og overlate manuskriptene til kapitlene 6 og 7 til søster Davis så hun kunne gjøre dem ferdige etter at mor var dratt til Basel. Arbeidet med disse er nå nesten ferdig, og det vil snart bli sendt til henne i England så hun kan gå igjennom det.

– W.C.White til A.T. Jones, 21. juli 1887, WCW/A2/307.

En viss fremgang er gjort med forberedelsen til kapitlene i bind 4, og jeg vil kunne gi deg flere kapitler når du kommer.

– W.C.White til E.G.White 21. juli 1887, s. 310.

Side 24

Marion har arbeidet ganske hardt, og til tider vært temmelig trett, men det er så mye som oppmuntrer henne, og hun ser ut til å tåle arbeidet godt. Bind 4 er nesten ferdig, og pastor Waggoner har begynt å lese igjennom bind 1.

– W.C.White til E.G.White 1. august 1887 WCW/A2/337.

Side 25

Marion har arbeidet systematisk med kapitlene, og hun gjør fremgang...Jeg vil dra til Paris, og kan neppe oppgi det, og siden Marion ikke er klar til å dra, må jeg ta tid til dette.

– W.C.White til Mary K.White, 11. august 1887, WCW/A2/368.

UTDRAG FRA DOKUMENTET: "EKSEMPLER ANGÅENDE SLEKTENES HÅP," WHITE ESTATE, 23. MAI 1979.

Side 2 – fra introduksjonen av Robert W. Olson

Men til tider fikk noen få andre nøkkelpersoner adgang til å foreta rettelser i hennes

skrifter. For eksempel var fru White ganske villig til å la J.H.Waggoner kritisere hennes manuskript og foreslå forbedringer... Hun uttrykte faktisk mishag over at Waggoner ikke hadde endret eller forbedret et av hennes manuskripter da han fikk anledning til å gjøre det.

Dr. David Paulson ble også kalt til denne tjenesten.

Side 32

I rekken av kapitler fulgte vi Andrews' Harmoni, slik den ble gitt i hans *Life of Christ*. Han er i alminnelighet betraktet som den aller største autoriteten og blir sitert av ledende forfattere. Vi kjenner ingen bedre rekkefølge enn dette. (Året mellom den første og den andre påsken synes å ha vært en periode av stillhet og avsondrethet sammenlignet med tiden mellom den andre og den tredje når det gjelder aktivitet og offentlighet.) Professor Prescott og søster Burnham som leser manuskriptet, var enig i vår avtale. Vi ønsker ikke å se dette kapitlet flyttet på.

"Johannes' fengsling og død." Plasseringen av dette kapitlet er naturligvis valgfritt. Men ingen har hittil gjort innsigelser mot den nåværende plasseringen. Når det gjelder henvisningen til kapitel 28 som kommer etter beretningen om hans død, er det ikke uvanlig i andre bøker. Se Geikie og mange flere. Hvis kapitlet blir flyttet på, ville det sannsynligvis være best å utelate den første setningen. Men siden jeg nå ikke kan referere til manus, kan jeg ikke gi noen særlig positiv uttalelse. – W.C.White: *Letter Book 10-a* side 17a. (Skrevet fra Ashfield, N.S.W., Australia til C.H.Jones i Oakland, California).

– Marian Davis til C.H.Jones, 23. nov. 1896.

Side 33

Jeg ser at jeg hverken i bror Jones' brev eller i ditt har sagt nøyaktig hva jeg gjør med manuskriptet og hvorfor. Jeg har først og fremst arbeidet med en bedre åpning i kapitlene. Hvorvidt jeg har lyktes med dette arbeidet skal vi bare la den som vil uttale seg som har undersøkt de sidene jeg har sendt til bror Jones. Kapitlene i det gamle manuskriptet begynte for ofte med noen ord om at Jesus gikk hit eller dit, inntil boken så ut som en ren dagbok. Det er blitt rettet på. Så har jeg forsøkt å begynne begge kapitlene og avsnittene med korte setninger, og for virkelig å forenkle der det var mulig, har jeg tatt bort alle unødvendige ord og som jeg har sagt, gjort stoffet mer kompakt og kraftfullt.

– Marian Davis til W.C.White, 11. april 1897.

Side 40

I forordet er det ikke rett å si at denne boken på noen måte ikke er i harmoni med evangeliene, siden den ikke prøver å legge vekt på kronologien. Dens hensikt er å fremstille Guds kjærlighet, den guddommelige skjønnheten i Kristi liv, og ikke tilfredsstillende kritikernes nysgjerrighet. Det ovenstående behøver ikke å være den beste måten å si det på. Den er bare ment som et forslag.

– Marian Davis til frøken E.J.Burnham, 16. juni 1898.

Side 45

Det første kapitlet har jeg et mer levende minne om. Jeg husker at søster Davis var svært bekymret på grunn av det. Hun syntes ikke å ha tilstrekkelig materiale til å kunne supplere det tilfredsstillende. Det ble revidert flere ganger, Og jeg tror at pastor W.W.Prescott og bror E.R.Palmer ofte ble rådspurt om hvordan det skulle settes sammen. Til slutt fikk det den form det nå har i *Desire of Ages (Slektenes håp)*.
– H.Camden Lacey til D.E.Robinson, 17. august 1931, New York City.

BREV FRA W.A.COLCORD (MEDREDAKTØR I R & H) TIL L.A.SMITH, 27. JULI 1910, GENERALKONFERENSENS ARKIVER

Kjære bror Smith!

Enhver som har undersøkt søster Whites skrifter nøye vet at noen av dem inneholder eksempler på hva som kan kalles løse, tvetydige og til og med uriktige uttrykk. I "Special Testimony to Mininsters," nr. 7, side 5 forekommer følgende:

"Noah forkynte i hundre og tyve år til folket før vannflommen, og likevel var det få som satte pris på denne dyrebare prøvetiden. Når vi unntar Noah og hans familie, var ikke det én som kom med i arken sammen med de troende. Av hele jordens befolkning var det bare åtte sjeler som fikk budskapet?"

Ser du på dette som korrekt? Tanken som faktisk var ment er korrekt, men utsagnet *akkurat slik det står*, er det korrekt? Hvordan harmonerer dette med det følgende som står i "Spirit of Prophecy," bind 1 side 70?

Noah og hans familie var ikke alene i å frykte og adlyde Gud... Metusalah, Noahs bestefar levde helt til året for vannflommen, og det var andre som trodde på Noahs forkynnelse, og hjalp ham med byggingen av arken, osv.

Jeg tror heller ikke at kommentaren til Matt.24,20 som står på side 620 i "Desire of Ages," uttrykker tekstens mening korrekt. Det som sies der er sant, men jeg er sikker på at det ikke er en korrekt utleggelse av teksten. Vi vet godt hvordan noen av disse tingene er kommet inn i hennes skrifter. Hennes hjelpere har ransaket våre ledende verker for å finne ut hvem som var de beste bibelfortolkerne, og de har vevd disse tingene inn i teksten.

BREV FRA W.W.PRESCOTT TIL O.A.JOHNSON, 9. DES. 1910, GENERALKONFERENSENS ARKIVER

Kjære bror!

Da jeg kom tilbake fra konferansen i Northern Union fant jeg ditt brev av 20. nov. der du spør om hvorvidt "noen av fru Whites uttalelser i "Great Controversy," og noen andre av hennes skrifter kan anses for å være korrekte i forhold til historiske fakta, og at hennes

uttalelser visse tilfeller må korrigeres av andre autoriteter.”

Jeg tror at det beste svaret jeg kan gi er å gjøre deg oppmerksom på forandringer som faktisk ble gjort under søster Whites ledelse under revisjonen av ”Great Controversy.” Jeg vil derfor be deg om å sammenligne teksten i den gamle utgaven med den nye på de følgende steder:

Side 50, den siste setningen på siden.

Side 52, på slutten av side 53, mot slutten av den første hele setningen.

Side 261, sammenlign lesningen av den andre hele setningen i den gamle utgaven som har tatt dens plass i den nye.

Side 272, mot slutten av den første fulle setningen. Du vil utvilsomt vite at det ikke var ”den store klokken i palasset” som gav signalet til massakren.

Side 306, legg merke til forskjellen i lesningen som begynner med den ellefte linjen i den nye utgaven. Legg merke til at det ikke er noen uthevelse av skriften i sitatet, og at ordvalget som følger er så forandret at det ikke forteller at solformørkelsen må komme ”mellom disse to datoene.”

Side 334, i den setningen som begynner med: ”I året 1840,” vil du finne endringer som er blitt gjort for å stemme med fakta som ble oppdaget før revisjonen var gjort, nemlig at i Josiah Litchs pamflett fra 1838 var ikke tidspunktet for det ottomanske rikes fall angitt. Derfor var det nødvendig å utelate ordene, ”han anga ikke bare året, men selve dagen da dette ville finne sted.”

Side 441, merk forandringene i den første delen av det første hele avsnittet.

Side 549, i det avsnittet som begynner slik: ”Teorien om sjelens udødelighet,” merk endringer i ordene som er tilskrevet Martin Luther.

Side 579, i den fjortende linjen ovenfra i den nye utgaven, legg merke til at ordet ”fall” er erstattet med ”avskaffelse.”

Side 580, legg merke til at avsnittet i den gamle utgaven som begynner slik: ”Protestantene vet ikke,” er fullstendig strøket og et annet avsnitt er satt i stedet. Grunnen til dette er den feilaktige bruken av det sitatet i den gamle utgaven som er fjernet i den nye utgaven.

Jeg tror ikke det er nødvendig å kommentere dette, og jeg overlater disse fakta til din vurdering.

Jeg er glad for å vite at skolen din har fullt belegg, og at arbeidet er i godt gjenge.

Med de beste ønsker,

(underskrevet) W.W.Prescott
